

al. philippide

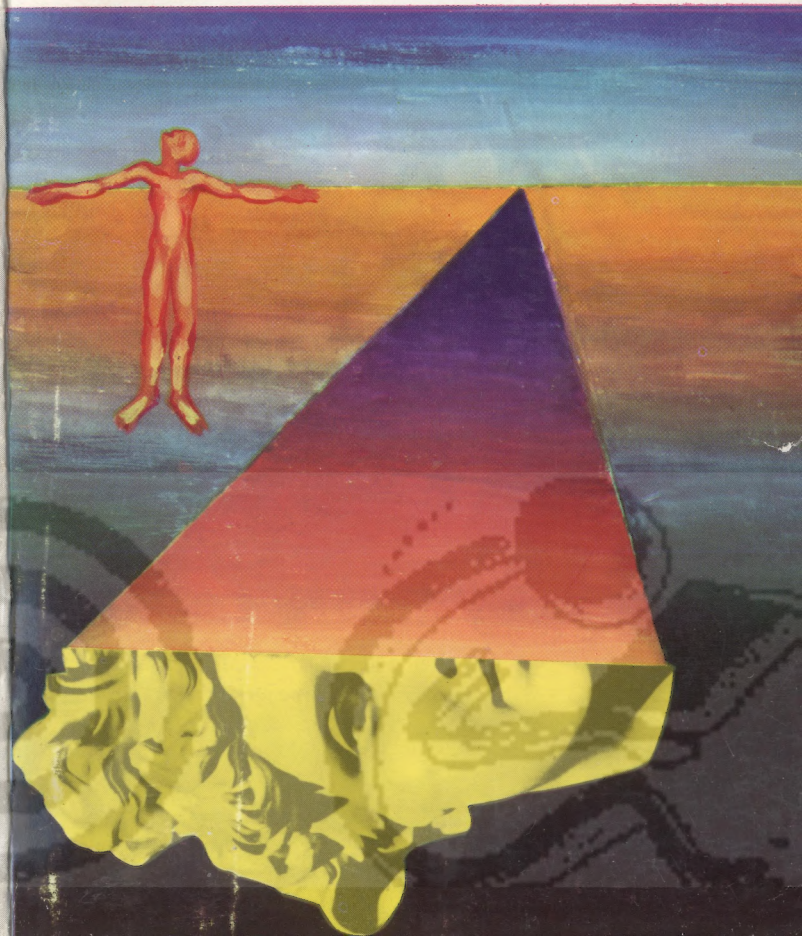
499

al. philippide
visuri
în vuietul vremii

al. philippide

«Apropiindu-se de o concepție istorică a duratei, Al. Philippide pune în locul eternității abstracte ideea continuității umane de aspirație și creație — pentru el, în primul rând, poezia. Percepînd vibrațiile unor poeți antici ca Ausonius, care „leagă vremile-ntre ele”, el înregistrează cîntecul de liră gemut de coloșii de piatră din Egipt, de stîncile în care giganții înmormînați n-au putut fi nimiciți nici de „meșterul sculptor”, timpul. În căutarea izvoarelor omului, în setea de a cuprinde experiența umanității, Philippide aude pentru înția oară „glasurile” din viitor și se vrea el însuși atras spre lumile ce i se deschid înainte.»

MIHAIL PETROVEANU, Studii literare

editura pentru literatură

Vol. I—II Lei 10

Coperta: *Victor Feodorov*

alexandru philippide

visuri în vuietul vremii

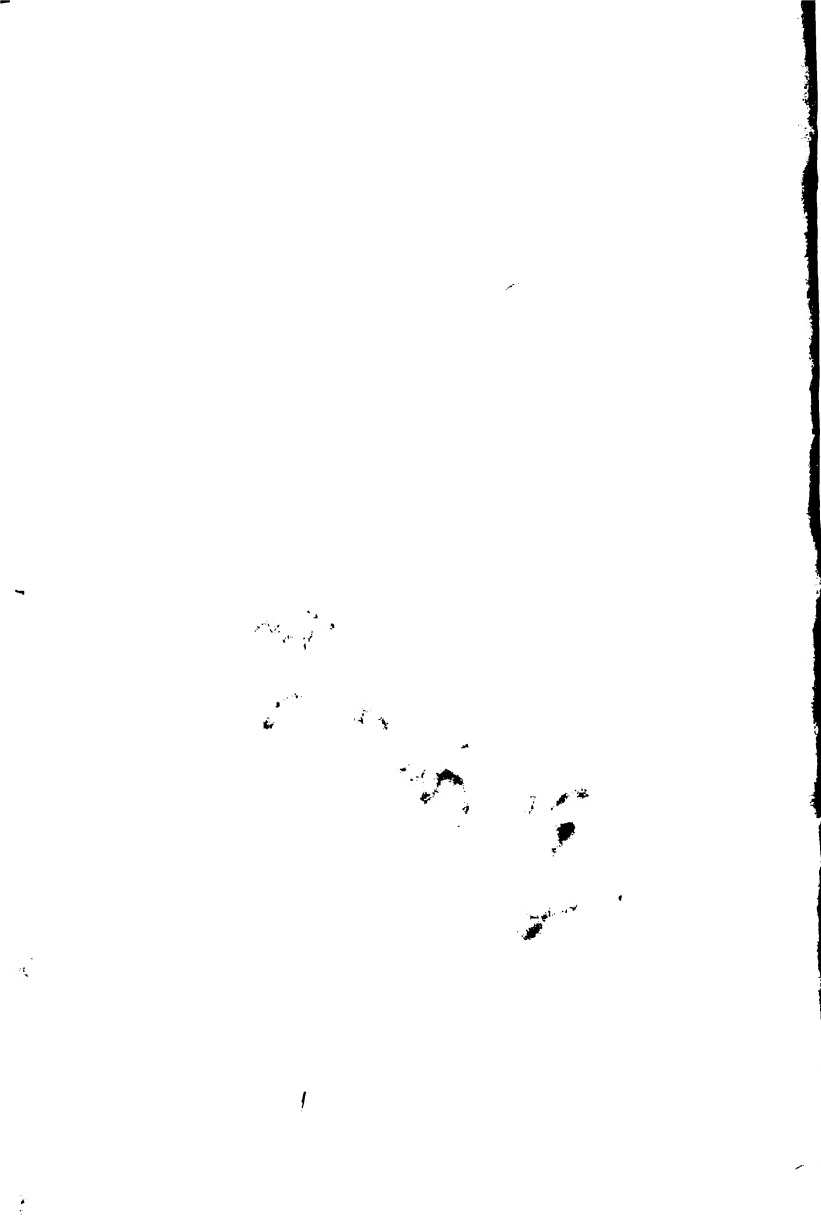
POEZII

1922-1967

**PREFAȚA DE
TOMA PAVEL**

1969

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

PREFAȚA

I

Dacă ar fi să caracterizăm poezia lui Al. Philippide folosindu-ne de categorii ale istoriei culturii, ar trebui să alegem cu grijă cuvintele și să le acordăm o pondere specială; căci termeni ca „romantism” sau „clasicism”, oricât de evocatori ar fi, oricât ar izbuti să sugereze, în *racourci*, o atmosferă literară, la simpla confruntare cu realitatea vie și individuală a operei lui Philippide se dovedesc insuficienți, ambigui, chiar puțin deformativi. Poate fi numit Al. Philippide un poet „clasic”? Pentru că în opera lui, cu trecerea vremii, se reliefează și dobîndesc importanță teme legate de cultura antică? Dar cine mai mult decât romanticii au iubit Helada? Pentru o austeritate, tot mai vizibilă, a formei? Dar romantismul nu exclude austeritatea. Să fie atunci eticheta de „romantic” mai potrivită? Neliniștea poeziei lui Philippide nu este însă numai romantică: ea are uneori sonorități „pre-romantice”, amintind de poezia perioadei Sturm und Drang, alteori pare a se înrudi cu neo-romantismul german. Nici experiența simbolismului francez nu rămîne neasimilată, nici cea a literaturii-filozofie a lui Nietzsche. Terminologia istoriei literare, dacă, uneori, surprinde trăsături simptomatice pentru o perioadă literară sau alta, aplicată fără dibăcie în studiul unor personalități creatoare, poate rămîne sterilă. Justețea uneia sau alteia din acest soi de atribuții poate fi verificată numai prin

analiza poeziei însăși a lui Philippide, a evoluției ei, a problemelor estetice și filozofice pe care le ridică.

Primul volum de versuri, *Aur sterp* (1922) a reprezentat, fără îndoială, pentru autor, un moment de clarificare. Căci sînt prezente în această culegere de debut teme poetice ce vor fi ulterior depășite, alături de primele mișcări energice ale talentului în dezvoltare. Ce a părăsit Al. Philippide? O poezie a stărilor sufletești tulburi și molcome, o cîntare șoptită, vecină cu tăcerea :

„Ca un păienjenis
Tăcerea se întinde prin unghere ;
Cîteva raze mai sclipesc, stinghere,
Prin unghere“...

(Seninătate)

În această liniște învăluitoare se înfățișează primul Vis :

„Și iată, visul vine pe furiș,
Și intră în odaia mea, tiptil,
Ca un copil“.

Este un vis limpede, o reverie melancolică și copilăroasă, cu rezonanțe înăbușite, abia perceptibile, însoțit de un vînt slab, „ca un bătrîn cîntînd din flaut“. (Vîntul va întovărăși visul în toată poezia lui Philippide.) Un vis muzical, puțin lunatic, dar calm, toropitor :

„Fiori albaștri curg de-a lungul strunei,
În muzica surîsurilor lunei“.

(Muzică)

Consecințele acestui prim Vis nu se simt prea violent, căci ecourile lui se sîng într-o atmosferă caldă, intimă, de o tristețe odihnitoare, amintind cîteodată de manierismul lui D. Anghel. (Se întîlnesc ecouri muzicale și din Macedonski : „Voi făuri fiori ca

niște fire...“) Primul Vis este visul bun, purtător de curăție, parfum și răcoare :

*„Paharnic alb, Crin blind, domol îmi varsă
Parfumul tău, căci inima mi-e arsă“.*

Arsă de primele semne ale visului de-al doilea, ale visului rău, încă privit cu teamă :

*„Alb menestrel al lunii, sprinten Crin,
Indeamnă gândul meu spre visuri bune,
De visul rău mă vindecă deplin...“*

(Crinul)

Dar vindecarea nu va izbuti, și visul „rău“ va rămîne să domine restul creației poetice a lui Philippide. Ezitățile începutului sînt surprinzător de puține și Philippide își găsește „tonul fundamental“ încă din primul volum de versuri. Nu însă fără a da la spate alte sonorități posibile. Iată două dintre ele, culese din poezia de atmosferă simbolistă tîrzie, *Decor*. Cea dintîi prefigurează o cale care va fi redescoperită și bătută mai tîrziu de Radu Stanca :

*„Culcat pe leneșul covor
În care pasul lui se pierde,
Cu evantaliul lui ușor
Își face vînt Bufonul verde“.*

Al doilea fragment, de un singur vers, prevestește cu precizie unul din tonurile alese apoi de Ion Barbu :

„Salut, zburdalnic menestrel !...“

Continuarea, lipsită de încordare,

*„Cobori pe trepte de săruturi
Spre un aerian castel
Clădit din zboruri moi de fluturi“,*

probează că acest ton nu se potrivea poetului și că soluția, repede găsită, de a-l părăsi, a fost cea mai nimerită. Fiindcă visul

„rău“ izbucnea în mijlocul atmosferei celei mai manierist-intimiste, ca în poezia *Fereastra*, unde, după versuri ca :

„Clipele picură — pic, pic —
Pe barba orologiului stingher
Și se preling, căzându-i pe genunchi,
Ca un mănunchi
De perle mici
Pentru pitici“,

înrudite, ca sonoritate, cu poemul *După mela* de Ion Barbu, sau cu unele miniaturi argheziene (dar se simte, din nou, că Philippide nu se mișcă la largul lui în acest spațiu gracil), se fac simțite sunete mai puternice, mai grave, prevestitoare :

„E-aproape noapte...“

*Timpul singur trece
Călcînd pe lespezi de tăcere rece.*

.....
*Cînd ochii mei se-ncbid, Fereastra vine
Lîngă mine,
Cu ochi adînci să mă privească bine.“*

E parcă imaginea poeziei adevărate care îl privește cu ochi sfredelitori pe cel ales, dornică să trezească în el o nestinsă neliniște. Neliniște care invadează sufletul poetului, scindîndu-l, provocîndu-i o durere de care nu se va mai vindeca :

„Al meu mi-e sufletul, ori mi-e străin?“

se va întreba cel privit „cu ochi adînci“, simțind în sine cum „plînge-un cîntec fără grai“, plînsul lăuntric, născător de poezie. Și în tot volumul *Aur sterp*, ceea ce este poezie adevărată pornește dintr-această tristețe.

Întîlnindu-se cu peisajul, tristețea poetică a lui Philippide dă naștere, în cîteva pasteluri, unui fel de lirism obiectiv, în care starea sufletească este sugerată prin tonalitatea descrierilor. În *Berceuse* întîlnim tristețea uscată a unei lumi monotone și sărace :

*„Pe crengi, aceleași cuiburi vechi de ciori
Pe care, seara, le frământă vîntul !”*

Dimpotrivă, *Pastorală*, subintitulată *După un tablou de Cimabue*, evocă un peisaj pre-pre-rafaelit, înghesuit, stîngaci, de o veselie puțin forțată, pe care poetul o privește cu nepăsare, fără umor :

*„Pe lacul alb stă soarele verzui
Ca un cucui
Din vînt crescut pe fruncea Nimănui”.*

În *Pastel* se aglomerează obiecte, culori, sunete, într-o atmosferă picturală amintind de Brueghel : *„Căni pline ; focuri roșii ; chiot ; noapte”*. Alte dați decorul este cel din gravurile romantice :

*„Mătasea unui nimb s-a destrămat
În pulbere albastră prin unghere.
Boltit, tavanul scund e înspumat
De stele moi ca picături de miere.”*

(Decor vechi)

Nevoia de schimbare continuă a peisajului e un semn că nici aici poetul nu-și simte adevărata vocație. După cele cîteva pasteles citate, Philippide evocă și peisajul citadin, mohorît :

*„Au început să se ridice schele
Cu scripete care atîrnă
Ca niște spînzurători”.*

(Primăvară)

Apoi se întoarce spre spațiul vast al cîmpului :

*„Miros străpezitor de paie arse
Plutește peste paiele întoarse,
Și brazdele lăsate să se zvînte
Sînt buzele pămîntului răsfîrînte,
Care cer
Sărutul rodnic de la cer !”*

(Cîmp)

Încercarea de a intra în relație cu lumea prin descrierea simplă (fie și încărcată de emoție sub-textuală) nu pare să-i ofere poetului suficiente satisfacții. Lirismul obiectiv, chiar atunci când, ca în ultimul exemplu, înfloreste într-o magnifică metaforă antropomorfă, se dovedește sărac pentru un poet dornic să se dezvăluie pe sine, nesațiul său fundamental. Astfel că de-a lungul volumului *Aur sterp*, crește treptat însemnătatea referirii la sine, confruntarea, dureroasă, cu propriul suflet :

„Mi-e bolnav cugetul și-aș vrea să-l rup —

• • • • •
Și sufletul mă doare — ca un trup !“

(Romanță)

Durere grăitoare, ca și sfatul „Să fii mereu la mijloc de poveste“ — *Berceuse* —, sfat imposibil de urmat, căci nepăsarea și prefacerea vieții în spectacol și în poveste nu au cum reuși unei firi atît de adînc atinse de „răul metafizic“ cum s-a dovedit cea a lui Philippide.

Elementele exteriorității cu care această fire intră într-o vastă și plină de ecouri rezonanță vor fi altele decît cele consemnate în peisajele „obiective“. Iar poeziile animate de această rezonanță vor avea un spațiu liric mai degajat, o desfășurare mai amplă, o continuă desprindere de nemijlocire, un contact mai strîns cu simbolicul. În poezia *Clopotele* organizată în jurul simbolului anunțat drept titlu :

„Duminicile-n fiecare săptămînă

Cînd clopotele-n mantii de bronz se iau de mînă“...

este denunțată căutarea zadarnică, zgomotoasă, exterioară, a transcendenței, de către

„nebunii care-ntr-una urlă

Cu sufletul la gură ca o surlă“.

Mesajul adevărat al clopotelor nu e cel oprimant, așa cum cred „nebunii“, ci vestea unei viitoare revolte luminoase, sprijinită înlăuntrul individului :

„Stăruitori vom sta cu fruntea boltă
De revoltă,

.

Surîzători — cu clopotele-n noi!”

Cîntecul nimănui descrie și mai limpede revolta anunțată în *Clopotele*. Este revolta luciferică, semeția tristă a unui Eu care se leapădă de Dumnezeu:

„Adînc și mult te-am căutat : nu te-am găsit.

Belșug de vis în mine port — și-s obosit.

.

Mormîntul tău în mine s-a deschis.

.

Mi-e sufletul o năruire de statui”.

Dumnezeul astfel învins este Zeus din poemul *Izgonirea lui Prometeu*, Dumnezeul gelos și răzbunător al religiei instituite. „Tîlhar al Soartei, Hoț de Veșnicii”. Ca și poetul care-și va dura „statuie din Nimic”, Prometeu, respins de omenirea mai credincioasă lui Zeus decît aducătorului de foc, se aruncă în Haos, în lumină, în mistuitoarea nedeterminare :

„Avînt, o, Cer ! o, vînt, aripi ! să zbor !

Să simt cum crește-n mine nemărginirea oarbă...

Bulboana soarelui clocotitor

Pe veșnicie să mă soarbă !”

Nu avem de a face cu ateismul obișnuit, cu mediocritatea „liber-cugetătoare”, ci mai curînd cu acel paradoxal simțămînt religios despre care vorbește Nietzsche, și care, atingînd paroxismul, renunță la jertfirea ființelor vii și la cea a individului, jertfindu-l în schimb pe însuși Dumnezeu. E setea enigmatică de *altceva* chiar decît totul, oscilația neîmpăcată a sufletului între uriașe Nimicuri. În *Aur sterp* poetul descrie momentul agitat al acestei însetări. În volumul *Stînci fulgerate* (1930) simțim cum prinde să se aștearnă o pace fragilă, ironică, o peliculă de calm, transparentă, lăsînd să se vadă agitația dinlăuntru. Poezia *Frontispiciu*,

cu care se deschide volumul, dă seama de mișcarea sufletească de care am vorbit și pe care am putea-o numi „împăcarea în deznădejde”. Poetul aruncă, în *Frontispiciu*, o ochire prin lumea sa, „creată” în întregime cu de la sine putere : „*Mi-am plăsmuit un suflet din țandări de bolid*”, un suflet „*Aerian și aspru, cu nostalgii de vid*”, ducînd „*dorul pustiiilor senine*”. Refugiul celui dornic de vid se găsește în vis : „*Cînd clipa pămînteană apasă greu pe gînd / Desfășur albul viscol al stelelor în mine*”. Și totuși, afirmînd „*Fac lumea după chipul și-asemănarea mea*”, poetul nu renunță, nu poate renunța la realitate ; ceea ce îl doare pare să fie acceptarea determinării ontologice și reversul ei, consolarea în eternitate. De aceea elementele noii geneze sînt, pînă la urmă, aceleași cu ale celei Dintîi :

„*Mi-e dat să-mi caut timpul zburînd din eră-n eră
Și să colind, eratic, prin secolii glodoși*”.

Circulînd însă, cu ironie („*Sînt cel dintîi Geneza-n batjocură să-mi ieu*”), prin veacuri, noul creator refuză compensarea veșniciei : „*Am aruncat la hîrburi cîntarul nemuririi*”. Primind ceea ce este aici, dar ca totalitate, nici moartea nu-l mai sperie :

„*Viața cu trup de aur și solzi de glod mi-e dragă,
Cum drag îmi va fi vîntul ce-mi va deschide, largă,
Poarta pe care intri, culcat, în înfinit*”.

În extraordinara *Schiță pentru un autoportret* tema egocentrică este reluată : „*Lumea începe și se sfîrșește-n mine*”. Egocentrismul astfel afirmat implică un refuz — cel puțin parțial — al adevăratei lumi, nepăsătoare de sine. Dimensiunile pe care trăiește el sînt doar două : prezentul și posibilul :

„*Căci viața mea de adineauri
Mi-i tot atîta de departe
Ca viața celei mai uscate mumii,
Și pentru mine tot ce nu-i prezent — e moarte*”.

Afirmarea prezentului nu seamănă cu rafinata înfigere în *hic et nunc* a epicureismului. Prezentul poetului nu se umple de prezență

*(„Mi-i inima la adăpost
Ca un culbec în fundul unei grădini pustii“),*

ci de continue ramificări de posibilități (imposibile) :

*„Singur ? Ce vorbă lipsită de-nțeleș !
Sînt tu și el și voi așa de des !
De-atîtea ori Sfinx și Edip !“*

Prezentul nu este decît locul de pornire al unor avînturi sublime, dar dorința fiind mereu îndreptată spre ceva cu neputință de dobîndit, spre ieșirea din limitele condiției date (dorință conștientă de faptul că este irealizabilă), elanul ei nu mai e, din momentul în care se formulează, elan metafizic, ci elan poetic :

*„Dac-aș fi vrut (pe vremea cînd visam)
Să fi fost altfel decît sînt,
Aș fi vrut să mă fi născut pămînt,
Cu rîme-n mine, rădăcini — și iarbă
Pe fruntea mea boltită către soare.*

Sau poate... aș fi vrut să mă fi născut soare.“

Proclamație reprezintă un moment de îndoieli amare :

*„Cerul de sus ? Poveste care-o spui cînd te culci.
Viața-i făcută din fulgere și cenușă
Și, cînd o muști, cu gust sălciiu ca o scorușă
Pe care o mărînci putredă, cu viermi dulci.“*

E o laudă a prezentului, dar adusă, s-ar părea, doar cu o jumătate de gură ; o grimasă de amărăciune și dezgust strică pînă și bucuria clipei : „Vremea nu are-odihnă, ca o cumpănă schioapă“, al cărei instabil echilibru nu îngăduie adevărata pace. Iar Veșnicia ? „N-o știi, ori merge cu tine-mpreună“. Iată cea mai crudă, și dureroasă afirmare a imanenței, care înghite în

sine, ca într-un hău fără fund, pînă și Eternitatea, făcînd-o, bine-înțeles, să dispară.

Că drumul care l-a condus aici pe poetul meditativ n-a fost lipsit de clipe de mare seninătate, și nici de bucuriile găsirii unui adevăr, nu stă însă martoră poezia *Ceasul greu*. Aici lirismul începe să îmbrace forma narațiunii, căci ceea ce ni se povestește seamănă cu o întîmplare (fără să fie întîmplare propriu-zisă; pe măsura trecerii vremii, Philippide a cultivat din ce în ce mai mult acest gen oscilînd între liric și epic). E povestirea unui drum, semnificînd un itinerariu spiritual în trei momente. Cel dintîi, pornirea, e o bucurie imediată, o conviețuire senină cu lumea:

*„pornisem blînd de dimineată
Cu ochii mari și gîndurile-n vînt!
Mă bucuram de flori, de vînt, de viață,
Și mă simțeam la mine-acasă
Oriunde pe pămînt.”*

Al doilea — este momentul de îndoială și deznădejde, ceasul răsturnărilor, cînd orice punct de sprijin dispare, cînd omul își simte nimicnicia și are nevoie de transcendență, ca s-o implore:

*„De unde-atunci venise ca un fior de moarte
Dorința asta crudă: să mă rog?”*

De rugăciune îl va ține însă departe pe drumetș o mîndrie pătimasă, o încordare, o întepenire a șirei spinării:

*„Dorința mi-i nevolnică și mică.
Cui să mă rog? De ce? Te rogi de frică:
Nu tremură în mine nici un gînd;
Și sufletul mi-l simt ca-ntotdeauna.”*

Obosit de tensiunea luptei dintre mîndria celui sigur pe bucuria imediată și neliniștea inexplicabilă, drumetșul se întinde pe o pajiște. Aici, privind un fir de iarbă, simte cum se liniștește,

cum libera contemplare a firii îl ferește de ceasul rău, cum prima bucurie renaște. „*Pornii la drum, / Cu firul meu de iarbă pe suflet, ca pe-o rană*“. Dar cum ceasul rău a existat, cum firul de iarbă e în curs să vindece o rană (de vindecăt), trebuie să se mai petreacă ceva, o transmutație — în sfera esteticului — a setei de rugăciune :

„*Și-n loc ca să mă rog, am început să cînt*“.

Tema certitudinii sensibile mai apare și în acest volum, într-una din cele mai senine poezii ale lui Philippide *Rugăciune de dimineață* :

„*O, Doamne ! dă-mi puterea să te-ajung,
Culeg în mine, iată, flori de soare,
Pe care la picioare ți le-arunc.
În fața ta sînt limpede și prunc,
Ca o pădure plină de izvoare.*“

E o clipă de încredere bucuroasă, cînd rugăciunea nu mai e simțită ca spaimă și cutremurare în fața necunoscutului, ci ca blîndă împărtășire cu cunoscutul. Dar e numai o clipă, pentru că ispita gîndului rămîne :

„*Mi-i drag să-mi cuget gîndul pîn-la urmă,
Și nu mi-i frică să-l înfrunt și să-l supun
— Și să-l dobor, cînd gheara lui mă scurmă*“.

Numai că gîndul nu poate fi supus, ci cel mult *uitat*, așa cum se arată în *Ceasul greu*. La polul opus se situează poezia *Pietrele*, unde poetul se arată dornic într-adevăr să uite gîndul :

„*Mi-s vremurile tot mai mult străine
Și ochii mei se-nchid nepăsători,
Și, iată, azi mă-ntorc din nou spre tine,
Norod bătrîn al pietrelor surori*“.

Liniștea minerală, făcîndu-l să uite de zbuciumul făpturii ome-nești, nu-i poate transmite totuși și lui liniște. Cele cîteva versuri

următoare, de o amplă, baudelaireană, frumusețe, arată că neliniștea umană se infuzează pretutindeni, contaminând obiectele, împrumutându-le un chip straniu :

*„Odișna voastră, pietre, mă-nspăimîntă.
În voi o vlagă nouă se frămîntă,
Și ca un ochi înmărmurit și greu
Stă Cineva la pîndă-n voi mereu.“*

Cine? Un demon al materiei, un principiu al informului, el însuși încă neformat și neformabil, dăinuind ca simplă presimțire, revărsată de oameni peste lucruri. Cel care-l refuză pe Dumnezeu nu se poate, mai devreme sau mai târziu, să nu înțilnească acest chip înspăimîntător. Chip care, uneori, pare a se limpezi puțin, a căpăta un contur în adîncuri, devenind Mumele-Stihii, la care ajunsese, cîndva, Faust. Către aceste „Zeite reci la fire, dulci la nume“ e îndreptată poezia *Invocație*. „Mi-i dor de dezlegarea cea adîncă“, suspină poetul, și cum cerul de sus este o „Poveste care-o spui cînd te culci“ (*Proclamație*), căutarea se va îndrepta în sens opus :

*„Vreau să trezesc lumina ce-a rămas
Neiscodită încă-n adîncime“.*

Dar către Mumele-Stihii nu există drum. Mai adînc decît ierarhia limpede a genurilor și speciilor imanente aristotelice, Mumele zac în fundul lumii, unde nu pot fi atinse nici măcar de intenția cunoscătoare, ci numai de dorință : „Vă voi ajunge fără să v-ajung“, concludе poetul, căci „Nu știu decît că dor îmi e de voi“... Liniștea și bucuria sînt, totuși, la suprafața lumii, în bogăția timpului trecînd :

*„Suflete, povestește vremea cu clipe simple
Ca o călugăriță cu mătănii de lemn
Și tot ce-i anuntire stă iarăși să se-ntîmple,
Cum cauți în cărți foaia — la care n-ai pus semn“.*

(Odă sihastră)

Neliniștea și pacea date de certitudinea sensibilă sînt însă depășite de o altă neliniște, mai gravă, mai insuportabilă, care în volumul *Stînci fulgerate* se afirmă mai puternic decît în *Aur sterp*. Cîteva poezii descriu o stare rea, o ruptură de sine :

„M-am săturat de mine pînă-n gît.
- Privesc în suflet — casc — și mi-i urît.
Mă plimb prin mine ca un exilat.“

(Comentarii)

Este o stare asemănătoare încă plictisului simbolist amestecat cu o lene ironică, dar se văd semnele unei agravări viitoare: „*Cuvîntul vine gîngav sub gînd și-l spun pe dos / Cum bîjbîie prin ornici minutele mioape*“ (*Spovedanii*), sau, și mai limpede spus, în *Elegie* : „*Ce vechi sînt vorbele, ce greu e gîndul !*“ În această *Elegie* se înalță, prima oară, speranța, mai tîrziu părăsită, într-o mîntuire firavă : cum credinciosul nădăjduiește să fie, la urma urmelor, primit, curățat și înțeles de nesfîrșitul Dumnezeu, așa adoratorul nimicniciei, pentru care singura scînteie divină de închipuit este propriul său suflet, speră să se întîlnească vreodată cu un alt suflet, cu un alt gînd, pe care îl invocă, și de care se simte dorit prin vreme :

„Cînd viitoarea ta singurătate
Va căuta singurătatea mea străină“...

atunci, cele două gînduri „*Ca două flăcări fără chip / Sorbite de același soare*“, se vor atinge într-o falsă uniune, într-o împreunare imaginară :

„În ziua-aceea chiar de ne-om cunoaște
Noi nu ne vom mai întîlni“.

Dar poetul mai simte o chemare, care îl scoate din starea rea : dorul de ducă, de fugă : „*Vom rătăci sub alte zodii*“, tema simbolistă a evaziunii dobîndind aici toată durerea celui ce a

ridicat Nîmicului statuie. Blîndețea promisă de noile zări va potoli, poate, arsurile :

„Lumina cade stearpă pe viața noastră de-azi.

Sculpă cînd pleci. Azvîrle cele din urmă cărți.

Ce bună va fi steaua păstorilor nomazi !”

O stea care nu conduce însă Nicăieri. După traducerea poeziei *Cîntec pe culmi*, finalul cărții *Dincolo de bine și de rău de Nietzsche*, atît de semnificativ aleasă în acest context afectiv, volumul *Stînci fulgerate* se încheie cu repetarea îndemnului la drum :

*„am căutat zadarnic în gînd de-atîtea ori
Vorba care deschide peștera cu comori*

Și viața-i nencepută ca apele de munte.

Mîini plec din țara asta cu cerul învechit”.

Volumul *Visuri în vuietul vremii*, apărut în 1939, aduce însă un val de seninătate și împăcare. Temele care se îmbină sînt acum : amiaza vieții, apropierea morții, mîntuirea prin poezie. Posibilitatea ca poezia să fie și altceva decît un loc unde zbuciumele se lasă exprimate, ca poezia să fie ea însăși o izbăvire de zbucium, o umplere cu sens a existenței, e evocată de poet chiar de la început, din bucata *Promontoriu*, sub pretextul unui protest literar :

*„Silită poezia vremii noastre,
Într-adevăr prea mult a vremii noastre
Și prea puțin a vremurilor toate”...*

se adresează autorul unei literaturi care nu-și înțelege funcția mîntuitoare. „*Cîntăm clăbucii clipelor de-acuma*” și greșim, continuă el, fiindcă adevărata aventură poetică e evaziunea, aducătoare de eternitate :

*„Și poate-asa din nou ne vom deprinde
- Să socotim cu veacuri, nu cu ani”.*

Dorul de ducă ce încheia volumul precedent îl deschide pe acesta, dar nu mai e fuga legată de țărână a păstorilor nomazi, ci un îndemn pur, adresat fanteziei :

„Deschideți iarăși vechile atlase ;
Pornim spre zările miraculoase“.

În *Privești cum zboară norii* îndemnul vine din inima putredă a prezentului, de care, în sfârșit, poetul a început să fugă :

„Lumea de azi, gheboasă de trecut,
Clipa de-acum, bolnavă de-amintire,
Te-ndeamnă să te smulgi din cunoscut“.

Iar fuga trebuie să conducă într-un loc perfect nedeterminat, într-un „*tărîm de inedit azur*“, fără amintiri, în lumea Posibilului curat, „*miraculoasă, veșnică amiază*“.

Descrierea peisajului lăuntric, atît de dramatică în *Aur sterp* sau în *Stînci fulgerate*, are aici un ton mai potolit, mai senin. Iată, de pildă, cîteva fețe ale continuei lupte duse de poet cu vremea. În *Adîncire* apare dorul de veșnicie, sub forma unui *orgolios mal métaphysique* :

„Să-ți fur sinistra coasă, o, Tîmp, mi-a fost meren
Cea mai nepotolită din dorințe...“

Cum însă speranța a fost de mult respinsă, singura victorie asupra timpului este gîndul, *ecoul*, care, încărcat de emoție, stă să se prefacă în poezie :

„Și totuși, frînte glasuri cu lungi ecouri grele,
Voi izbuti în clipa culesului suprem
Să vă adun în mine și iarăși să vă chem“.

„*Clipa culesului suprem*“, formulă ambiguă, înseamnă în același timp „*moartea*“, dar, poate, și clipa curată a adevăratei poezii, a recuperării ecourilor într-o repetiție transfigurată. Și *Miraj* e un moment al transformării vremii în poezie. Poezia descrie (spre deosebire de *Adîncire*, unde opoziția față de timp era

netă și dureroasă) o trăire liniștită, o tristețe potolită, „Cînd vremea-ncetinită își mișcă apa grea“, cînd amintirile, năpădind prezentul, îl topesc, în aceste „după-amiezi ciudate învăluite-n vis!“, ștergînd diferențele. În final, tema vocației poetice e aceeași ca și în *Adîncire*, numai că exprimată mai limpede :

*„Ajunge-voi vreodată pe căi nemîjlocite
Să aflu tîlcuri nouă cuvintelor tocite
Și să cuprind statornic cu tainice dovezi
Miracolul acestor ciudate dup-amiezi ?“*

La fel, în *Mărturisire*, concluzia poetului este că zbuciumul lăuntric nu poate fi demolit, dar poate fi gîndit și spus :

*„De ce să-ncerc s-astîmpăr cutremurul din fund ?
Mai bine alba spumă trecătoare
S-o-ncremenesc statornic în gerul unui gînd :
Zăpadă cu străfulgerări de soare.“*

Tema destinului individual, a drumului vieții, nu se rezolvă însă întotdeauna în apariția salvatoare a poeziei. Sînt în *Visuri în vuietul vremii* cîteva bucăți care pun întrebările — și le răspund — doar în termenii existenței, ca și în volumele anterioare. Aceste poezii aparțin la două „registre“ — un registru senin, al împăcării cu sine, și un registru dramatic, legat de „visul rău“. Primul registru preia, cu putere înnoită, calmul și bucuria prezentă în *Rugăciune de dimineață*. *Impăcare* descrie, din nou, dar cu detașare și limpezime încă neatinse, întîlnirea cu zonele tulburi ale eului :

*„Sînt seri păstrate-așa, adînc sub gînd,
Ca niște lacuri de azur și de aramă
Pe care neguri dese și grele le ascund...“*

Surpriza, neliniștea matură de a se găsi pe sine straniu și inepuizabil : „Ești tot numai răspîntii și drumuri fără-ntors“, nu se mai preface, ca altădată, în întrebare chinuitoare, ci lasă loc

hotărârii înțelepte de a respecta lăuntru! cu aceeași discreție
demnă cu care se cuvin respectate cele din afară :

„...îngropi trecutul iarăși în giulgiul lui de clipe...”

Și, împăcat cu tine, te părăsești din nou”.

și *Cîntec de amiază* e un refuz al neliniștii :

„Cu cît te vezi în apa trecutului mai rar,

Cu-atît amiaza clară mai mult te va cuprinde”.

Pacea, lumina, perspectiva bucuriei temperează așîțarea nihilistă
din primele volume și, înțîia dată, înrudirea spirituală cu Nietz-
sche e renegată, prin repudierea demonicei exclamații „*Prea tîr-
ziu !*”, în amărăciunea căreia e cuprinsă toată deznădejdea că-
derii și refuzul mîntuirii. Iată limpede vers :

„Tîrziu nu-i niciodată și totu-i prea curînd”.

Chiar cînd e împinsă mai departe, căutarea lăuntrică nu mai
dă peste teritoriile arse de odinioară. Ea înaintează acum cu
prudență, fulgerătoarea deznădejde n-o mai animă :

„Ca melcu-n răsucita lui chilie

M-ascund în falduri de melancolie”.

Poezia din care am citat, începe semnificativ : „*La marginea de
noapte a vieții m-am oprit*”. Dar această margine nu e punctul
terminus al itinerariului : „*eu trec mai departe spre vechile iz-
voare*”... La fel de semnificativă ne apare și împrejurarea că
poeziile unde e evocată imaginea „visului rău” nu mai aparțin
lirismului de introspecție, ci sînt scrise în noua manieră lirico-
epică (observată încă de la *Ceasul rău*) sau, cum se întîmplă în
Cîntec de noapte, coșmarul „trece” în lumea propriu-zisă. *Cîntec
de noapte* descrie un peisaj citadin halucinant :

„Îmi pluc cartierele băncilor seara,

Întunecate, strănii cartiere !

Cu ochi adînci ferestre pustii te urmăresc”...

Evocarea, făcută cu ușoară spaimă și răceală, se încheie cu o privire apocaliptică :

*„Marile clădiri zăbrelite
Vor ridica labele lor de piatră“.*

Visul rău este povestirea unui coșmar erotic, într-un peisaj cumplit : „*un vechi oraș încremenit / Plin de mister, de noapte și de moarte*“. Cel ce visează se plimbă prin oraș simțind mereu alături „*o tainică prezență*“. În cale îi apare o „*stranie-arătare*“, o prostituată semănând și cu Moartea, care îi pune pe buze „*o cleioasă, lungă sărutare*“, simbolizând, poate, destrămarea organică. E una din foarte puținele referiri la dragoste din poezia lui Philippide, și este o referire disprețuitoare. (Abia în proză Philippide va vorbi, și cu câtă delicatețe, despre iubire.) În sfârșit, visul rău este stăpîn în *Balada vechii spelunci*, unde apare însuși diavolul, care ispitește un grup de clienți obișnuiți ai „*vechii spelunci*“, „*lipite trupuri, suflete stinghere*“. Căderea acestora în brațele domoale ale băuturii și luxuriei pregătește marea ispitire demonică :

*„Vorbea despre-o oștire mare,
De-ntunecatul Împărat,
Și despre-o stranie-njghebare,
Cu suflete de cumpărat :
Răsplata nu e viitoare“.*

Dar, de fapt, nu există *nici un fel* de răsplată. Dorințele „*noi și crîncene*“ nu se vor mai ostoi niciodată, diavolul va dispărea cu pactul semnat cu sînge și din clipa cumplită trecerea timpului nu se mai poate măsura :

*„Trecut-a timp — un veac ? un ceas ? —
Blestemu-acelei vechi spelunci
Ne urmărește pas cu pas“.*

Volumul se încheie cu un ciclu de poezii care reiau tema vocației poetice, legînd-o strîns de cea a morții. Scrise cu o detașare demnă, aceste poezii nu mai cunosc aproape de loc agi-

tația și crisparea nihilistă ; aceeași durere de nestins le însuflește, dar ele o povestesc liniștit, cu înțelepciune. Aici stă, probabil, secretul a ceea ce, la nivelul simplei terminologii literare, a fost numit amestecul dintre clasicism și romantism. De fapt termenii literari numesc numai reflexul depărtat, în domeniul stilistic, al unor procese ce s-au petrecut în nucleul poeziei lui Philippide, și în atitudinea poetului față de creația sa.

În vuietul vremii moartea, necunoașterea de sine și poezia se întâlnesc ; moartea :

*„În marea clipă fără viitor
M-oi despărți de mine ca de-un străin”,*

necunoașterea de sine :

*„Ce bun prieten, totuși, voi fi pierdut atunci !
Și cât de rău îmi va părea
Că nu l-am cunoscut mai bine”,*

permanența prin poezie :

*„Din glasul meu un fir va dăinui
În vuietul de vânturi al vremii care trece
Și-un cântec fără nume mereu se va trezi”.*

Acest cântec fără nume sună foarte adânc în sufletul poetului ; trezirea lui e, poate, trezirea nivelului cel mai individual și ascuns al eului, atât de individual încât este cu adevărat inaccesibil, putînd fi doar presimțit cîteodată, ca o muzică a libertății curate:

*„În marile singurătăți din mine
Aud de mult un cântec”...*

(În marile singurătăți)

Dar poate fi numit cântec

*„Ceva ce nu se poate auzi
Decît doar cu urechea sufletului :*

Prezență care-nlătură cuvîntul ?”

Cum ne putem întâlni cu „*acel prea tainic cîntăreț*“, cum putem umple ruptura lăuntrică dintre minele mie cunoscut și cel necunoscut? Calea somnului e înșelătoare, căci atingerea mea cu mine nu apucă să se îndeplinească și

„*mă găsesc zvîrlit din nou
Pe țărmul vieții zilnice și treze,
Naufragiat al somnului*“.

Cîntecul se ascunde uneori într-un loc atît de ciudat încît căutarea lui se prefăce într-un coșmar, amestec de spaimă și dorință, „*Statornice, zadarnice-amîndouă*“. Lipirea de sine însuși se amîină în tot cursul vieții vremelnice. Dar această ruptură și chinuitoare, dar și dulce („*O, dulce vînt prin inima pustie!*“), e cea care, poate, dă un sens clipei din urmă și justifică moartea :

„*Voi izbui în clipa mea din urmă
Să pot cunoaște fără dor și spaimă
Pe cîntărețul cel ascuns din mine*“

Ultima poezie a volumului, *Peste cîte mii de ani*, reia tema întâlnirii mîntuitoare cu un alt *subiect*, în al cărui suflet, miraculos de asemănător, neliniștile poetului și-ar putea găsi rezonanță. Tonul meditativ, cu o umbră de ironie, pune sub semnul întrebării, de la început, o astfel de ispititoare și improbabilă întîmplare (de remarcat apariția, în al cincilea vers, a unei teme pascalienne, regele exilat) :

„*Peste cîte mii de ani natura
Va scoate iarăși din neant
Alcătuirea de celule
În care sufletu-mi viscăză
Asemeni unui împărat captiv*“

Reîntruparea, formă deghizată a dorului de nemurire, nu este însă decît o închipuire zadarnică. Singurătatea și unicitatea fiecăruia dintre noi n-au leac. Astfel că, în cea mai frumoasă poezie a volumului, Philippide se lasă în întregime poeziei :

*„M-atîrn de tine, Poezie,
Ca un copil de poala mumi,
Să trec cu tine puntea lumii“...*

În fața morții, mai direct și mai senin ca în nici o altă poezie de pînă acum, poetul, repetînd cu melancolie că nu crede în supraviețuirea sufletului, se lasă, treptat, invadat de neliniști :

*„Se mai cunosc între ei morții ?
Ce singur trebuie să fii
Cînd treci pe totdeauna pragul porții“...*

Dacă dincolo întîlnim „spațiu, și vreme, și vechea poveste?“ Dacă ne vom prefăce în ființe „bidoase și mișele“, dacă vom suferi răsturnarea cea mai cumplită a sentimentelor ? În fața necunoscutului, poetul se înfioară și unind deznădejdea cu pacea, se dedică vocației sale, de la care așteaptă, cu un elan aproape religios, izbăvirea :

*„E-aproape marea ispășire,
M-atîrn de tine, Poezie !“*

E cu neputință ca o asemenea exclamație, izbucnită cu atît de curată și de îndurerată încredere, să nu fie, cîndva, ascultată.

Cel mai recent volum de versuri al lui Philippide a apărut în 1967 sub titlul *Monolog în Babilon*. Titlul volumului este și al unei bucăți din interior, povestind gîndurile singuratice ale lui Alexandru Macedon. Dar pus deasupra întregului volum, titlul acesta are o semnificație autonomă, deoarece volumul e străbătut de ecourile unei experiențe sufletești cu totul noi, experiența catastrofelor sociale și a ireductibilității individului la istorie. Surpriza, teama învinsă, sentimentul izolării (și voința clară a izolării), duc toate la o foarte acută conștiință a realității istorice (în grandoarea și mizeria ei ucigașă), precum și a încă și mai liberei, conturatei autonomii individuale. *Monolog în Babilon* este discursul de unul singur în mijlocul haosului și înghețului. Cartea cuprinde două grupuri mari de poezii, prezentate alternativ : unul conține o suită de balade-viziuni, povestind simbolic expe-

riența istorică de care am vorbit, celălalt este alcătuit din poezii mai scurte, meditative, afirmînd, repetat, supraviețuirea individului.

Baladele-viziuni continuă o linie prezentă și în volumele anterioare (*Ceasul greu*, *Balada vechii spelunci*), dar față cu noua tematică, formula epico-lirică este mai adecvată; drama nemai-petrecîndu-se numai în subiect, ci antrenînd grupuri mari de oameni, ea trebuie povestită. Întotdeauna însă, va fi povestită de subiect, și numai în raport cu mișcările sufletești ale acestuia. La originile dramei pare să stea haosul, povestit în *Tainicul țel* și în *Scamatorul de pe munte*, din două puncte de vedere diferite. *Tainicul țel* începe cu o viziune care amintește de gravurile lui Piranese:

„Era un vălmășag imens de scări,
Asemeni unei uriașe schele
Care-astupase cele patru zări“.

Plimbîndu-se neliniștit prin „*acești munți de trepte*“, poetul caută „*un țel de mult promis*“, dar un țel pe care nu-l știe nici el bine, un țel vag, o rezolvare tîrzie. Scăpînd din labirintul scărilor, el ajunge într-un peisaj senin, „*cu crînguri și grădini*“ și o apucă pe o alee mărginită de coloane. Coșmarul însă reîncepe: în vârful coloanelor se află capete vii de oameni hidoși, strigînd cu putere „*Eu! Eu! Eu! Eu!*“ În dezordinea provocată de caraghioasa afirmare a egocentrismului gregar se profilează, în zare, „*O singură columnă, ca un far*“:

„*Un Demon sta pe creștetul columnii*
Și mă privea ca un prieten vechi“.

Să fie oare acest Demon, același cu Scamatorul de pe munte, cel care, cu o ciudată nepăsare, destramă lumea? Scamatorul întinde mîinile, strînge „*Zările ca niște pînze*“, cotrobăiește prin spațiul interstelar, apucă soarele și-l aruncă pe jos, prinde vîntul și se desfată „*În mijlocul acestei priveliști descompuse*“. La fel de grăitoare ca și descrierea acestui aducător de haos, este poezia *Sirinx*; aici perspectiva se schimbă, haosul e simțit de cei

care sînt prea gingași ca să-l poată îndura. Sirinx este naiada veselă care, urmărită de zeul Pan, s-a prefăcut în trestie. Ajunsă „*În munții străbătuți de urs și zimbru*“, naiada își pierde vioiciunea :

„*Dar cerul dintre gene acum nu mai rîdea
Și era toamnă în privirea ta*“.

Ce o doare pe naiadă ? Nu mai e urmărită de zeul lasciv, dar o stranie influență o răpune. Ea îl privește pe poet :

„*Și-am înțeles atunci din ochii tăi,
În care-o lume-ntreagă de vis murea uitată,
Că ai pornit spre țara cu-ntunecate văi,
La rîul crunt pe care nu-l treci decît o dată*“.

Nu ni se spune ce o ucide pe naiadă, așa cum misterioasă rămîne împlinirea scrisă *Pe un papirus*. Lungul poem (de peste două sute cincizeci de versuri) e presupus a fi compus la Rhodos, pe vremea dinastiei Ptolemeilor, de un

„*dascăl cu-autoritate
În meșteșugul elinesc
Al elocuției ritmate*“,

care povestește o ciudată călătorie „*printr-un ținut din miază-noapte*“. Naratorul pornind, dezgustat de intrigile lumii literare ale antichității alexandrine, în călătorii pe mare împreună cu un prieten negustor, ajunge într-o țară vestită pentru vînatul de soi, mierea și ceara albă. Aici el se pierde de tovarășii lui de drum și, înaintînd de unul singur, descoperă un peisaj de o unicitate arcadiană. Încercînd însă, bucuros, să intre în vorbă cu localnicii, el constată cu uimire mereu sporită că aceștia îl privesc în tăcere, „*Plini de-o sălbatecă tristețe*“, că refuză să vorbească, tulburați de vederea unui necunoscut și că

„*Vorbeau cu greu chiar între ei,
În șoaptă numai și cu teamă*“..

Călătorul se întreabă :

*„Sînt prigonîți ? De ce se tem ?
De ce li-s ochii plini de groază ?”*

Dar nu așteaptă să primească un răspuns la întrebare :

*„Dar nu voi fi silit și eu,
La fel cu-această tristă gloată,
S-ascult de fiorosul Zeu ?...
Și m-am întors din drum deodată !”*

Totuși, călătorul știe mai mult decît spune. Fugind, el bănuiește măcar cine e „fiorosul zeu”. Poemul se încheie aici, într-o atmosferă de groază indicibilă. La fel de îngrozitoare este și rezolvarea din *Alai*, unde, fără să ni se deslușească cine e „fiorosul Zeu”, sîntem aduși mai aproape de el. Naratorul se plimbă de astă dată însoțit de un grup de oameni în lanțuri :

*„Ciudați ocnași ! Pe fața lor murdară
De zgură și de praf nu se vedea
Nici deznădejde, nici durere-amară.
Cătușa o purtau ca pe-o brățară,
Și lanțul greu de fier ca pe-o cordea.”*

Ceata, care nu e condusă de nici un zbir, îl înconjură pe narator pînă ce acesta își dă seama deodată :

*„Eu singur eram liber printre ei
Iar ei, ocnașii — păzitorii mei !”*

Reacția naratorului e constantă, fie că se întâlnește cu oamenii deznădăjduiți din *Pe un papirus*, fie că are de a face cu fețele împietrite „cu ochi lunateci și-nclăștată gură”, care îl păzesc acum : încearcă să fugă. De această dată însă e în zadar: „*În urma mea, cu clinchete zgloabii / Suna mereu alaiul meu de lanțuri*”. Cel mai aproape de „fiorosul Zeu” ne aduce poemul *Prin niște locuri rele*. Sub un soare avînd „o strălucire fără viață” și

„*raze reci de lună*“, povestitorul se află în fața unui oraș de coșmar : „*Îngrămădiri de piatră și de fier / Sucite-arhitecturi arborescente*“, amintind de scările din *Tainicul țel*. Orașul, tăcut și pustiu la început, se umple de „*Talazurile unei mari mulțimi*“, împreună cu care povestitorul, luat parcă pe sus, intră într-o clădire uriașă, „*o hardughie de beton*“. Aici mulțimea tace și se prosternă zeului absent, apoi începe să-l slăvească:

„*Nici glas de om, nici urlet de jivine.*

Răcneau mii de gîtlejuri de metal.

O hoardă de vulcani părea că vine

Bușnind, icnind, spasmodic și brutal“.

Din nou fuga curmă viziunea infernală, dar afară zgomotul se aude pînă departe. Finalul e, din nou, înfiorător:

„*Spre cer atunci din nou am ridicat*

Priviri arzînd de rugă și revoltă.

— *Dar soarele gigant sta nemișcat*

Ochi alb și orb holbat pe-albastra boltă“.

Din lumea stăpînită de „*fiorosul zen*“ au fugit orice idealuri. E ceea ce pare să simbolizeze poezia *Legendă*, care ne povestește o boală a clopotelor, adunate toate, suferinde, pe o pajiște. Un ciudat taumaturg face gesturi neobișnuite, stropindu-le cu „*cer albastru și cu soare*“. Vindecate, clopotele bolnave se ridică și își iau zborul în gol, dispărînd curînd. Către sfîrșitul volumului narratorul nu mai îndrăznește nici să pășească pe teritoriul blestemat. *Rîul fără poduri* descrie o călătorie „*între bine și rău*“, între o țară posomorîtă, pe unul din maluri, și o țară însorită pe celălalt mal „*de la care plecasem*“. În ciuda dorinței neîncetate de a afla taina „*șarmului pustiu*“, o putere tăcută îl ține mai departe în barcă:

„*Ceva ce totodată mă cheamă și m-alungă*

Adîncă teamă și dorință lungă“.

(Din ultima poezie a volumului, *Călătorie și popas*, aflăm unde anume fugea povestitorul din locurile rele : în Vergiliu, la vrednicul Evandru, sub acoperișul căruia găsește găzduire.)

Poemul care dă titlul întregului volum nu face parte din ciclul baladelor-viziuni. El este un monolog pus în gura lui Alexandru Macedon și are, poate, rostul să ofere o compensație pentru groaza din ciclul „*locurilor rele*”. Alexandru cel Mare meditează, cu un calm frivol, la rostul istoriei. Un comentator prețuind ironia ar putea chiar susține că Alexandru însuși este „*fiorosul zeu*”, văzut însă din perspectiva cealaltă... Dar n-ar fi adevărat. Nobilul cuceritor macedonean, elev al lui Aristotel, este tot ce poate fi mai diferit de divinitatea tutelară a „*locurilor rele*”. Gîndurile lui libere pornesc de la moartea comandantului Hefestion, și, cu ocolișuri, trec în revistă diferite posibilități de a da un sens lumii și trecerii prin lume :

„O, ce socratic demon mă-ndeamnă într-ascuns
De cuiul îndoielii să nu mă las străpuns !”

Ce sînt zeli și oamenii ? Cine cunoaște adevărul ? Ghicitorii ? Filozofii ? Rostul omului, pare să simtă Alexandru, este acțiunea : planurile sale de cucerire înglobează toată lumea cunoscută. Dar și acest rost e o zădărnicie, pentru că în final se aude presimțirea morții :

„O, pasărea aceea cu țipăt cobitor !”

Ajungînd înțelepciune, nihilismul cel mai dramatic capătă o tentă distinsă de scepticism academic.

Celelalte poezii ale volumului reiau teme mai vechi, dar lirismul nu mai reflectă direct zbuciumul lăuntric și rezolvările cu putință, ci par mai curînd recapitulări, reafirmări ale unui ideal parcă uitat, în fața mulțimii stăpînite de „*fiorosul zeu*”. Afirmarea acestui ideal, care în termeni generali poate fi caracterizat ca apărare a individului, culturii, interiorității și libertății, e făcută pe un ton calm, întristat, dar nespus de ferm. Disprețul și oroarea față de gloată au dispărut, făcînd loc unei aristocratice bunăvoințe reci conștientă în fond, s-ar spune, de zădărnicia ei.

Poezia *Căutătorul*, prima din volum, încearcă să deschidă un dialog cu omul de știință, cel dispus uneori să uite că este om :

„Și când din lungi peregrinări
Te-ntorci pe căi de raze și de unde
În lumea dinăuntru, a inimii profunde,
Tot mai găsești acolo întrebări“.

Pe același ton limpede sînt afirmațiile din *Incomunicabilul* :
„misterios și mut / Rămîn un exilat în absolut“, din *Aud o ușă* :
„Pe hartă nu mai sînt ținuturi noi. / Necunoscutul e în noi“, sau
din *Stanțe contrastante* :

„Ce adîncime-n creier de mii și mii de ere !

.
Vrun cerebral scafandru va prinde clipa-n care
Materia-n mișcare
Trecînd prin invizibil se subțiază gînd“.

Meditația asupra morții e mereu prezentă. Cîndva la *Stix* descrie o călătorie în lumea de dincolo :

„Pentru ca viu să plec dintre cei vii,
N-am folosit vrăjitoarești aripe,
Ci doar hîrzobul unei clare clipe
Din timp alunecînd, subtil desprinsă.
A fost un joc al morții drumul meu“ ?

Călătoria se rezumă la o discuție calmă cu umbra unui „filozof de-odinioară“. În poezia *Înălțare*, însă, nu se întîlnește vreo urmă de ironie sceptică :

„O ! inimă, în tine ca-n grotă lui Eol
Mai zac avînturi vechi întemnițate ?

.
Eu printre umbre încă nu vreau să mă scobor“...

Dar moartea se cuvine primită ; cu liniște poetul înțelege că ea e totuna cu libertatea :

„O, vrednicule paznic, Eol, străvechi amic,
 Încredinându-mi agera unealtă—
 Cu care zidul grotei în două să-l despic,
 — Din mine însumi, nou, să mă ridic
 Și să mă urc în voie pe culmea cea mai naltă“.

II

Cele două nuvele publicate de Al. Philippide în 1942 au rămas mai puțin cunoscute, deși la apariția lor în volum s-au bucurat de un real succes în cercurile avizate. Vitregia împrejurărilor a amânat însă mereu reeditarea lor. Ediția de față este prima după cea din 1942.

Proza lui Al. Philippide, scrisă fiind după ce marele zbucium liric al începuturilor prinsese să se liniștească, poate fi interpretată ca o încercare de contrabalansare literară a continuei cîntări a subiectivității. Farmecul și noutatea atît de izbitoare ale micului roman *Floarea din prăpastie* vin din cele cîteva contraste pe care este construită opera, și din calmul (atît de diferit de agitația străvezie a liricii) cu care aceste contraste sînt îmbinate și rezolvate. Cel dintîi contrast : între personajul principal și cauza declanșării conflictului. Inginerul Ștefan Budu, transferat nu de mult în București, locuind într-un cartier liniștit, pe strada Popa Rusu, se simte, într-o bună zi, atacat de un ciudat inamic : visul. Om cu formație științifică pozitivă, el avusese obiceiul să disprețuiască tot ce ieșea din îngustul său orizont : „*Toate istorisirile de visuri le socotea ridicule și faptul că psihologia întrebuințează visul ca instrument de cercetare a sufletului îl făcea să aibă pentru această știință un dispreț cu care, de altfel, acoperea toate științele care au spiritul drept obiect*“. Organismul său favorizase această atitudine : „*Budu nu visa niciodată... Somnul lui era întotdeauna negru, adînc, total. Se scula pe aceeași parte pe care se culca.*“ Cel dintîi vis al lui Budu are un caracter erotic și este o presimțire a morții : visează că se dă cu sania, ținînd

la spate o femeie tânără, prinsă de el, și care se dovedește a fi un schelet rânjitor. Evenimentul produce visătorului reacții amestecate : „*Gîndul că a visat neliniștea pe Budu. Se simțea umilit dar totodată cuprins de o oboseală dulce, care îi producea plăcere. Asta îl surprindea și mai mult.*” Dar o incursiune în trecutul inginerului, ne convinge autorul, arată că închistarea lui Budu nu se datorează firii lui : „*Răceala lui Budu, mai mult aparentă, era, în bună parte, rezultatul educației, al slabei lui personalități și, bineînțeles, al influenței puternice pe care asupra lui o exercită nevastă-sa.*” Soția lui Budu, Viorica, este încarnarea tuturor opreliștilor, a tuturor răcelilor și inhibițiilor. Cu un trecut trist, o primă căsătorie nenorocită, rămasă singură cu un copil, Viorica profită de timiditatea și lipsa de experiență a lui Budu, ca să și-l subjuge : „*Viorica era pentru el fînta superioară, divinitatea coborîată din cer, căreia îi dădea tot, dar de la care nu cerea nimic, fericit că el poate da și că ea primește*”. Femeie frigidă și interesată, iubindu-și doar copilul, Viorica se trudește în anii căsătoriei cu Budu să-l țină pe acesta cît mai departe de ea și să-i impună un regim de viață sobru, desexualizat, bazat pe seriozitate, carieră și respectabile convenții. Dar Viorica n-a calculat bine : ea însăși prea lovită de viață n-a înțeles pe cineva încă proaspăt și nu și-a dat seama că tirania ei îl păstrează de fapt pe Budu intact, că urzeala convențională pe care o întinde ea în jurul soțului ei ar avea sorți de izbîndă doar cu un om atît de rănit, încît să accepte tacit severul regim, în care să-și găsească o tristă mîngîiere. Dar Ștefan Budu era înainte de orice ruptură lăuntrică, astfel că numai un noroc de care Viorica nu urma să aibă parte l-ar fi putut menține pe viață în robia ei. În această privință trebuie spus că autorul are delicatețea să nu pună degajarea lui Budu de soția sa pe seama unui eveniment exterior ; criza se deschide în Ștefan Budu, cu ocazia visului. Evenimentul este ambiguu : început al unor alunecări de teren pe care orice bărbat le simte în jurul vârstei de patruzeci și cinci de ani, visul lui Budu este în același timp și punctul de întîlnire între două lumi, atît de riguros separate, cea a limpezimii sterpe, instituționale, și cea a misterului. I s-a reproșat autorului că n-a

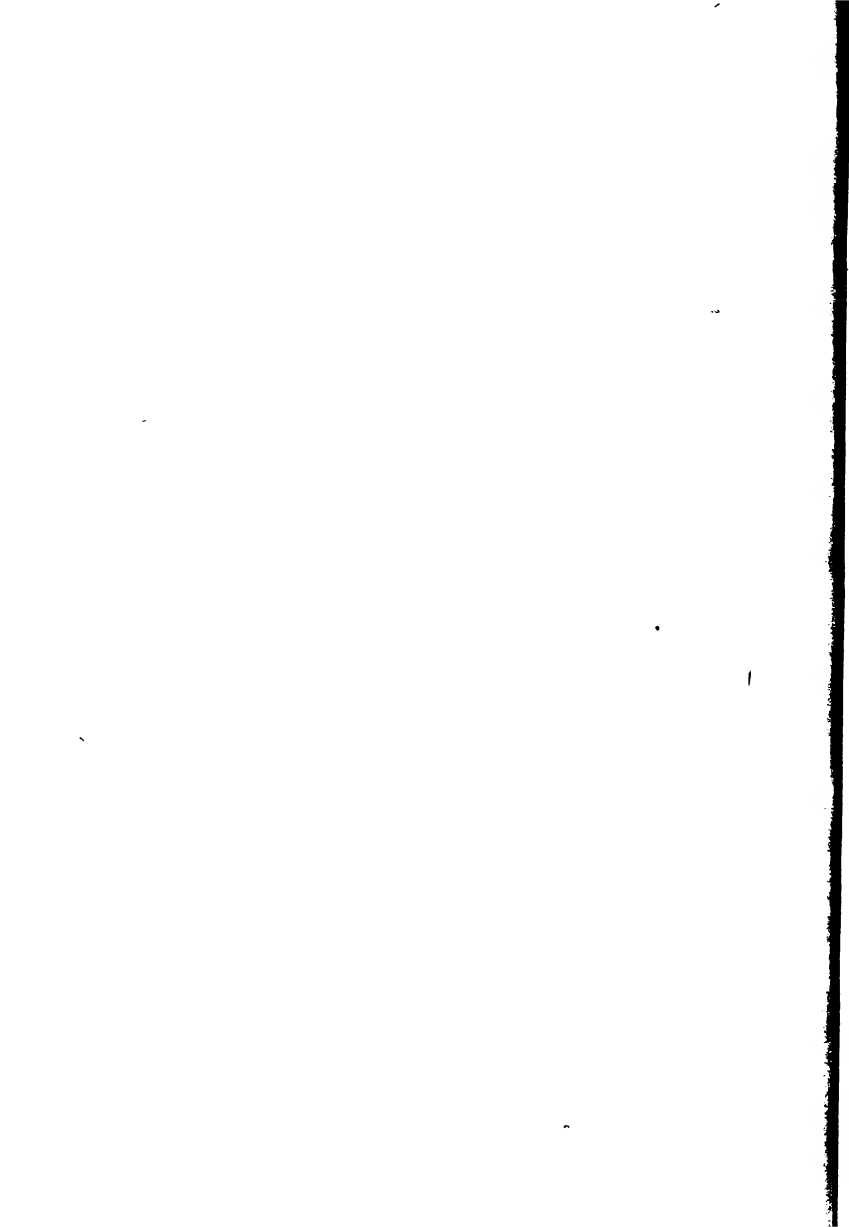
XXXIII

pus în visurile lui Ștefan Budu suficientă frenezie romantică, dar nu trebuie să uităm pe ce teren arid izbucnesc acești muguri de vis ! Nu-i putem cere lui Ștefan Budu să aibe visurile lui Novalis ; mediocritatea personajului nu se cuvine să provoace proteste. Alt contrast al romanului opune frivolitatea lumii în care se mișcă Budu și seriozitatea naivă a personajului. Pe cale să-și consolideze o carieră frumos începută, inginerul Budu pătrunde în lumea bună a capitalei și izbutește să fie primit într-un club select. Casa doamnei Adelaide Assan, clubul și casa somptuoasă a unui fost ministru pasionat de spiritism sînt descrise de autor cu umor rece. Jargonul franco-român al Adelaidei Assan rezumă savuros o întreagă atmosferă : „*A, Emil e extraordinar, tu saisi. N-a avut noroc pînă acum, le pauvre ! Altul în locul lui ar fi făcut avere. E prea cîstit și de asta n-a reușit. Il a essayé de tout. Ce n-a făcut ? Oh, tu saisi, il a eu une existence aventureuse. A colindat toată Europa. Vraiment, dacă s-ar hotărî să scrie, ar scoate lucruri extraordinare, are un talent de observație inouî.*” Printre oameni găunoși ca ministrul spiritist, escroci ca Emil Racliș și intermediari găsindu-și sensul vieții doar în operațiile de cataliză socială, ca Agalidi, perechea Budu-Viorica pare de o rară ingenuitate ; Viorica crede în aparențele lumii bune fiindcă snobismul și prostia o silesc, iar Budu pur și simplu pentru că nu și-i poate închipui pe ceilalți mai răi decît el însuși. Cu un suflet încă virgin, Budu se îndrăgostește de o femeie cu nume ciudat, Mara-Dor Racliș, a cărei frumusețe neobișnuită îl atrage în același timp și pe spiritist, urmărit de gelozia concubinei sale Coralie, mediumul curioaselor experimente. Soția escrocului Emil Racliș, iubindu-și soțul, se prostituează în favoarea acestuia. Budu a căzut, așadar, într-un viespar în care nu înțelege nimic în afară de sentimentul pentru Mara-Dor. Astfel că, mediocritatea lui Budu, departe de a dăuna romanului, îi sporește interesul : o dragoste de adîncimea și seriozitatea celei care izbucnește în Budu pentru Mara-Dor este cu atît mai convingătoare cu cît se dezvoltă pe un teren ingenuu. Mara-Dor se lasă impresionată de stîngăcia inginerului, ghicind realele proporții ale sentimentului. Din persoana oarecare Ștefan Budu, într-o lume oarecare,

năzuiește să se nască un erou. Ceea ce însă nu se va întâmpla. Disparația lui Budu, secerat de forțele întunecate între care a îndrăznit să se miște (alt contrast, între frivolitatea mondenă și demonismul latent al lumii simbolizate de ministrul spiritist), oprește romanul, într-un chip neașteptat, într-o clipă când s-ar părea că tocmai începea să prindă viață. De fapt cruzimea și luciditatea autorului păstrează, oprimă pe Budu în câmpul perfecte verosimilități: pasiunea lui, ca să rămână adevărată și curată, nu trebuia să mai dureze. Budu este prea mult un om al lumii eficienței pentru ca iubirea lui, chiar reușind să supraviețuiască crizei, să mai poată fi românească. Finalul brutal ne indică limpede că intenția autorului a fost ferm realistă. (Ceea ce nu trebuie să mire: realismul este efectul în proză al curentului romantic...)

Într-a doua nuvelă, *Imbrățișarea mortului*, elementul romantic se reliefează mai mult. Acțiunea este foarte simplă și verosimilă, dar în două momente, ambigue amîndouă, acțiunea pare să atingă fantasticul. Prima dată, la pătrunderea lui Costache Brumă în camera unde tatăl său își păstra colecția de insecte, printre care scolopendra gigantică culeasă în sudul Egiptului: „Se opri o clipă lângă cușca scolopendrei uriașe. Gîngania îl observa, desigur, cu atenție... O clipă avu aceeași impresie de neliniște ca lângă groapă, atunci cînd i se păruse că-l pîndește cineva.” Autorul trece cu discreție pe lângă această vremelnică încordare a realului care ar putea, plesnind, să nască monștri. La fel de discret este și finalul, care poate fi la fel de bine interpretat ca o întâmplare neobișnuită, dar firească, dar și ca o mică inserțiune de supranatural în atmosfera întunecată a nuvelei.

TOMA PAVEL

TABEL CRONOLOGIC

1900 20 martie / 1 aprilie. Se naște la Iași Alexandru A. Philippide, fiu al lui Alexandru Philippide, filolog și lingvist, autorul cunoscutului studiu *Originea românilor*. Familia poetului are vechi tradiții intelectuale : în 1816 Dimitrie (Daniel) Philippide a publicat la Lipsca o istorie a României, fiind cel dintâi care folosește cuvântul România pentru ansamblul teritoriilor locuite de români.

1906—1910 Școala primară la Iași.

1910—1918 Liceul la Iași.

1918—1921 Facultatea de drept din Iași. Simultan urmează cursuri la Facultatea de litere și filozofie.

1921 Licența în drept.

1921—1922 Serviciul militar la Timișoara.

- 1922 Volumul de versuri *Aur sterp.*
- 1922 Pleacă în Germania, unde urmează, la Berlin, două semestre de filozofie și economie politică.
- 1924—1928 Locuiește la Paris și face studii de economie politică, literă și filozofie.
- 1928 Se întoarce în țară.
- 1929—1947 Se stabilește la București și lucrează la direcția presei din Ministerul de Externe și apoi la Ministerul Propagandei.
- 1929 Este unul din primii conferențieri la noul post de radio București.
- 1930 Volumul de versuri *Stînci fulgerate.*
- 1939 Volumul de versuri *Visuri în vuietul vremii.*
- 1930—1945 Publică articole, poezii și traduceri în revistele și ziarele *Adevărul literar și artistic*, *Viața românească*, *Revista Fundațiilor regale*, *Cuvîntul liber*, *Gîndirea*, și în timpul războiului la *Vremea* și *Săptămîna C.F.R.*
- 1942 Volumul de nuvele *Floarea din prăpastie.*
- 1945—1965 Traduceri și stilizări din literatura rusă, franceză și germană.
- 1955 Membru corespondent al Academiei.
- 1963 Membru titular al Academiei.

1964 Culegerea *Poezii* (reeditări și inedite).

1967 Volumul de versuri *Monolog în Babilon*.

1968 Culegerea de studii și eseuri literare *Scriitorul și
arta lui*.

T. P.

NOTA

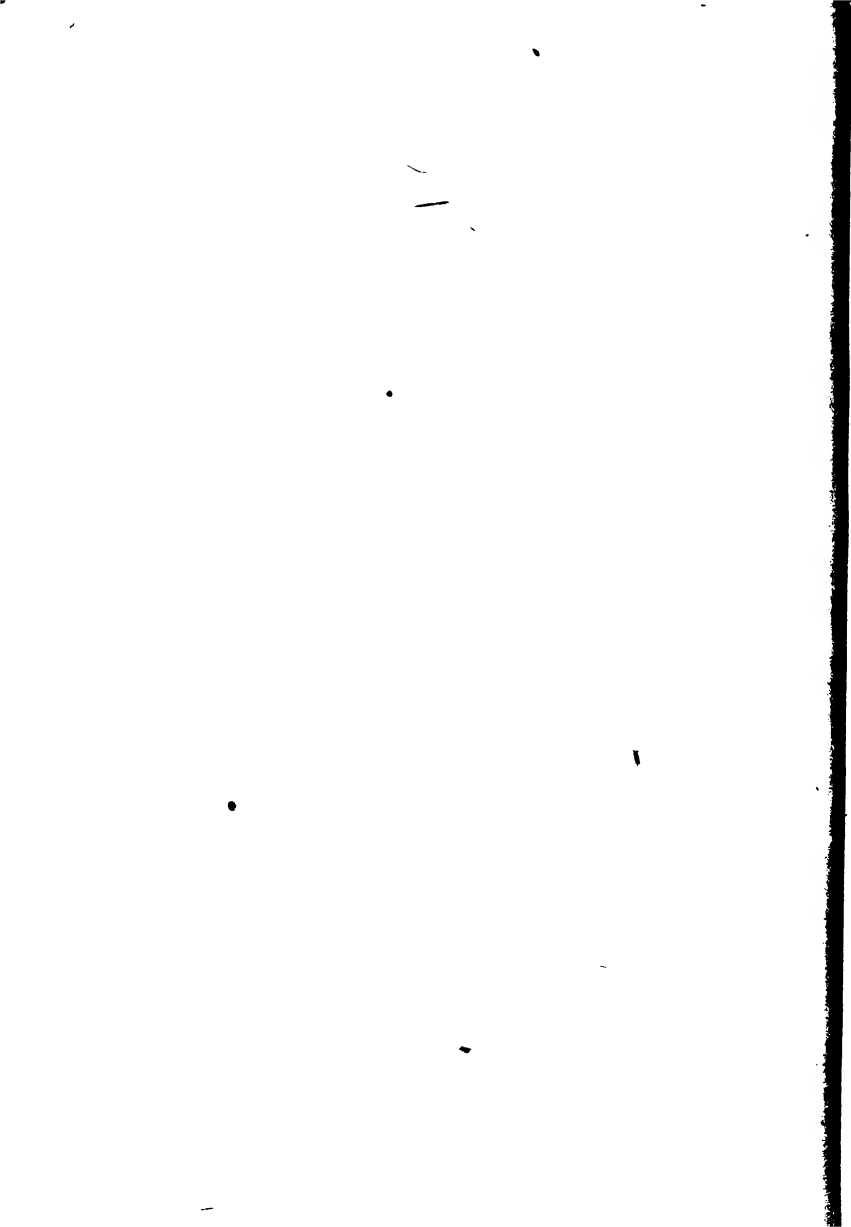
Ediția de față cuprinde aproape în întregime opera originală, în versuri sau în proză, a lui Alexandru Philippide. Primul volum reproduce integral Visuri în vuietul vremii (1939) și Monolog în Babilon (1967); conform dorinței autorului, am omis din volumul Aur sterp (1922) poezia Painjeniș, iar din volumul Stînci fulgerate (1930) poezia Uzina.

Al doilea volum reeditează povestirile Floarea din prăpastie și Imbrățișarea mortului, apărute în 1942, și reproduce după Viața românească nr. 3/1920 schița Drumul. În vederea publicării în colecția „Biblioteca pentru toți”, textele au fost revăzute de autor.

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI”

AUR STERP

1 9 2 2

CÎNTECUL CÎTORVA

O, Soare, cu aripa ta alungă
Cît mai departe noaptea noastră lungă ;
Și sprijină pe stâlpi de flăcări largi tot golul,
Să nu se surpe, copleșind pămîntul,
Atunci cînd vîntul
Prin golul mut se dă de-a rostogolul.

Desfășurîndu-ți aripele largi,
Tu, vechiul cer îngust și scund să-l spargi
Și să-i împrăștii tîndările-albastre
În vid, deasupra capetelor noastre,
Pentru-a privi pe vasta lui ruină
Îndemnul tău de aur și lumină.

Și dă-ne, Soare, suflet nou, alt vis !
Ne-am săturat de vechiul nostru vis !

Văzduhul tot tu fă-l să intre-n noi ;
De tine pînă-n creștet să fim plini ;
Polenul tău să ne preschimbe-n crini
Și zîmbitori să stăm în preajma ta, și goi !

Mai dă-ne, Soare, jar nestins, și toarnă
Pe fruntea noastră aurul nădejdi,
Și-n ochii noștri cîntă ca o goarnă
Învingătoare de primejdii !

Și sufletelor dă-le foc, să ardă bine,
Ca niște jertfe, pentru tine !

SENINĂTATE

Ca un păienjeniș
Tăcerea se întinde prin unghere ;
Cîteva raze mai clipesc, stinghere,
Prin unghere,
Și iată, visul vine pe furiș,
Și intră în odaia mea, tiptil,
Ca un copil.

Pe la fereastră,
Ca un bătrîn cîntînd din flaut trece
Vîntul rece,
Cu-atîtea vise-n traista lui albastră.

Bătrînul vînt s-a dus cîntînd departe,
Pe drum trezind ecourile moarte.

Tăcere... Ochii zilei s-au închis...
În seara asta ce-mi mai spui tu, Vis ? \
Te ascult.
Pe ochii mei simt degetele serii...
Vorbește-mi, dar încet... încet și mult...

Și vorba ta să semene tăcerii.

MUZICA

O rază intră ca o strună
Prin geamul poleit de lună.

În aer șerpuind cu lenevie,
Tremurătoarea rază albăstrie
Melodios s-așterne pe covor
Ca un fior.

Fior albastru...

Străvezia strună
Aduce mute melodii de lună,
Și pe albastru-i lunecuș,
Ca un fior scăpat dintr-un arcuș,
Din lună vine-alunecînd ușor
Un zîmbet, ca un flutur, pe covor.

Fiori albaștri curg de-a lungul strunei,
În muzica surîsurilor lunei.

Fereastra ondulează ca o apă
Cînd razele într-însa se îngroapă ;
Din mobile tăcerea se desprinde ;
Covorul, ca un lac de fulgi, întinde
Înmărmurite valuri albastrii ;
Fulgi albi, ușori, se prind de draperii,
O, vis, și draperiile sînt pline
De somnul mătășos al lunei pline.

DECOR

Arcușul unei vechi viori,
Cînd ritmul leneș se desprinde,
În umbra serii lungi fiori
Subțiri, prin colțuri reci, aprinde.

Culcat pe leneșul covor
În care pasul lui se pierde,
Cu evantaliul lui ușor
Își face vînt Bufonul verde.

Dar iată, în văzduhul gol,
Un ostenit ecou tresare
Și-ncepe-acum un dans domol
Pe razele crepusculare.

Fereastra verde s-a deschis,
Surîzătoare în penumbră :
Printr-însa năvăleşte-un vis,
Albastru-n barca lui de umbră.

Salut, zburdalnic menestrel !
Cobori pe trepte de săruturi
Spre un aerian castel
Clădit din zboruri moi de fluturi.

Bătrîn şi orb, îţi iese-n drum
Un biet surîs de altădată
Într-un decolorat costum.
— Dar noaptea a venit şi, iată,

Fiorii obosiţi se frîng,
Iar pe mormîntul lor feeric
Oglinzile albastre plîng
Cu lacrimi mari de întuneric.

FEREAȘTRA

În cioburi de ger
Azurul se desprinde de pe cer.

Cînd soarele care apune
Pe geam pecete de aur verde pune,
Fereaștra toată se îmbracă
Cu madrepori de promoroacă.

Clipele picură — pic, pic —
(Cum ? Timpul încă nu s-a prins de ger ?)

Clipele picură — pic, pic —
Pe barba orologiului stingher
Și se preling, căzîndu-i pe genunchi,
Ca un mănunchi
De perle mici
Pentru pitici.

Cu umerii de marmură albastră
Pe care-a pus săruturi albe gerul,
La fereastră
S-apleacă cerul.

(Că e departe cerul e-o părere.
Privește numai stelele stinghere
Deasupra streșinilor...

Vîntul bate,
Și le spulberă pe toate...)

Ca niște străvezii aripi de flutur
Fereastra-ntinde geamurile ei.
Pe geamurile ei
Polenuri de polei
Se scutur'.

E-aproape noapte...
Timpul singur trece
Călcînd pe lespezi de tăcere rece.

Fereastra tremură...

Cînd ochii mei se-nchid, Fereastra vine
Lîngă mine,
Cu ochi adînci să mă privească bine...

MELODIE

La geamuri umbra nopții se înclină,
Și lumînarea, nară de lumină,
Soarbe
Dinspre fereastră umbra nopții oarbe.

Intr-un ungher
Un biet Țîțar s-a deșteptat,
Asemeni unui clopoțel stingher,
Îndepărtat,
Ca plînsul auriu al unei stele
Printre perdele.
El dă contururi noi odăii mele.

Pereții care au plecat în zbor
Au lăsat în urma lor

Drum deschis
Oricărui vis.

Și iată dar,
Din țîrîit subțire de țîntar
Voi făuri fiori ca niște fire,
Din țîrîit subțire ;
— Păienjenișuri lenêșe, rețele
Pentru prins stele,
Din plînsul auriu al unei stele.

CRINUL

Paharnic alb, Crin blînd, domol îmi varsă
Parfumul tău, căci inima mi-e arsă.

Mireasma ta puternică și moale
Îmi dă fiorul sînurilor goale
De pe vitralii,
Scăldate-n adieri de evantalii.

Miresme moi ca mîinile, mărunte
Ca zîmbetele, lunecați pe frunte ;
În jurul meu plutiți ca niște ape ;
Lăsați pe ochi molatice pleoape,
Pe buze albe sărutări, pe gene
Odihna unui vis, și ca un zbor
Răcoritor
De albe pene,

Învăluși-mi fruntea c-un fior.
Alb menestrel al lunei, sprinten Crin,
Îndeamnă gîndul meu spre visuri bune,
De visul rău mă vindecă deplin,
În suflet dezmierdări de gheață-mi pune.

Din furcă ta să torc un alb fuior
De moi miresme-n albă despletire,
Să simt în mine ca o fulguire
Cum se destramă albul tău fior.

Înspre apus fereastra s-a deschis.
Covorul, molcom lac de lînă moale,
Răsfrînge-amurgu-n cutele-i domoale.
Din furca ta torc alb fuior de vis.

În suflet dezmierdări de gheață-mi pune,
De visul rău mă vindecă deplin,
Îndeamnă gîndul meu spre visuri bune,
Alb menestrel al lunei, sprinten Crin.

LIED

Al meu mi-e sufletul, ori mi-e străin ?

Mi-e sufletul de vechi amurguri plin,
Și-n mine plînge-un cîntec fără grai,
— Așa cum într-un vechi amurg pe Rin
Cînta pe-o stîncă zîna Lorelei.

Dar cîntecul, de l-am știut demult,
Să-l spun acum nu știu, știu să-l ascult.
Nu pot să-l cînt, dar cîntă-n mine-acum,
Așa cum apa curge lung, sau cum
Clipește-o stea, ori șerpuiește-un drum.

Al meu mi-e sufletul, ori mi-e străin,
Pătruns în mine parcă fără veste ?

— Mi-e sufletul adînc ca o poveste
În care e un vechi amurg pe Rin,
Și un luntraș, îndrăgostit de-o zîină.

Sînt cîntecul pe care îl cîntai
Luntrașului pe Rin odinioară,
Sînt cîntecul cu care îl chemai
Să moară,

— Și sînt luntrașul,
Lorelei...

BERCEUSE

Mie

Pe crengi, aceleași cuiburi vechi de ciori,
Pe care, seara, le frământă vîntul !
Și soarele ! s-a dus de-atîtea ori,
Ca astăzi, să încunjure pămîntul !

Știi pe de rost și crengi, și vînt, și ciori.

Și-un clopot iarăși a-nceput să sune.
Nu-i bine, seara, să-l ascuți ce spune.
Așa răsună-n fiecare seară,
Și vîntul frînge sunetul — de-ți pare
Că-i o ghitară
Cu arii singuratice și rare.

Ți-e sufletul — cum se frământ-un vînt.
Te-alungi pe tine singur c-un cuvînt.
Te cauți mult — și nu te mai ajungi.

Și-ți cade-n suflet umbra vremii lungi.

Dormi...

Fie-ți viața veșnică poveste,
Cu începutul veșnic nenceput ;
Să nu mai știi ce-a fost, nici ce mai este ;
Să curgă-ntr-una basmul neștiut.

Să fii meren la mijloc de poveste !

Pe crengi, aceleași cuiburi vechi de ciori,
Pe care, seara, le frământă vîntul !
Și soarele ! s-a dus de-atîtea ori,
Ca astăzi, să încunjure pămîntul !...

Nu-i bine să privești de multe ori
Amurgul aiurit de vînt și ciori.

DRUM ÎN AMURG

În zări plutește-o stafie de soare.

Mi-am despletit privirile pe vînt
Și le-am lăsat să fluture în zare,
Peste pămînt,
În plasa lor să prindă soare sfînt,
Soare.

Năluca Vremii trece-ncet pe drum,
Mi-aruncă-n ochi un pumn de clipe moarte :
Scrum
Pe care-l mîină vîntul mai departe,
Acolo unde nu mai este drum,
Nici clipe moarte.

Un cer în zdrențe printre crengi se-nclină.
Văzduhu-i numai falduri de tăcere,
Și în lumină
E parcă o împrăștiere
De stele stinse.

E toamnă — și grădina e pustie.
În dosul ei e soarele : copacii
Din crengi îi fac cu toții semn să vie.

Un clopot geme, depărtat și mult.

Și soarele e mort — de mult,

Mi-am îngropat tot sufletul în soare,
Mi-am despletit privirile pe vînt.

Și pașii mei
se pierd în vînt...

...ca-ntr-o scrisoare
Cîteva puncte după cel din urmă
Cuvînt...

ROMANȚA

Mi-e bolnav cugetul și-aș vrea să-l rup -
Cum rupi unui painjen un picior !
Și sufletul mă doare — ca un trup !
Din mine-aș vrea să-l scot, și să-l omor,
Să nu-l mai simt în mine cum se zbate,
— Ci să-lucid, și să-l încarc în spate,
Să-l zvîrl în gîrlă și să-i cînt pe mal
În violet minor,
Cum cîntă vîntul cînd pe-aproape-i toamna.

Mi-s serile pustii ca niște case
Cu geamuri scoase
Și pereții goi...
Mi-s nopțile adînci ca niște mări
Pe care merg corăbii cu felinare verzi
Deschise bine !

Ca niște nări,
Să soarbă zările cîte-au mai rămas în mine.

Ohe ! ohe ! corăbierii
Tăcerii !
Strigoi bătrîni, ce căutați pe-aici ?
Cu ochii voștri ca niște licurici,
Cu mîinile voastre ca niște odgoane
De prins în ele suflete sărmene !
Sufletul meu ? I-am dat la cîni,
Strigoi bătrîni !
Ohe ! ohe ! corăbierii
Tăcerii !
Bătrîni strigoi,
Întoarceți prorele-napoi !
Eu nu mai am ce să vorbesc cu voi.

ASTRALIS

Oglinzi ! adânci firide fără fund,
În voi statui de stăfii se ascund ;
Pe apa voastră cu fiori de stîncă
Un zbor de vechi priviri plutește încă ;
Și-alunecînd din gol, în voi coboară
Năluca vremii de odinioară.

— Pe drumuri care vin din Nicăieri,
Din toamna primăverilor de ieri,
O, veșted vis, te-ntoarce mai curînd,
Doboară-n mine viață, simț și gînd,
Și potolește-mi sufletul flămînd.

Prin lumi de nouri vom călători ;
Văzduh mai nou din noi va înflori.

La căpătîiul cerului o stea
Înmugurită pentru noi va sta,
Din raze limpezi să ne facă drum
În lumea unde negurile iernii
Clădesc albastre mînăstiri de scrum
În care luna toacă de vecernii.

...C-un crin la cîrmă, altul la catarg,
O luntre albă să ne ducă-n larg.

În haina lor de gheață cristalină
Să salte-n aer albe baiadere.
Și cerul să ne fie-o cupă plină
Cu picături albastre de tăcere.

Deasupra noastră vîntul își coboară
Din zări în zări aripa lui tăcută,
— Și-atunci nemărginirea se-nfioară
Ca o enormă harfă nevăzută.

...Și-acum — oglinzi adînci ! mari ochi pustii,
De sub pleoapa serilor tîrzii,
Străpuneți cu privire de cristal
Pe totdeauna visul meu astral !

Străvechiul vis, cărunt și obosit,
La țărmul vostru n-a mai poposit.
Și-n voi, adânci firide fără fund,
Pe veci statui de stăfii se ascund.

*Un lac.
Cer senin, plin de stele.
Copaci bătrâni, stufoși, pe maluri.
Stînci.*

Luna nu se vede încă. O singură rază, printre frunze, își face drum alene către apă. Dar, în așteptarea lunii, priveliștea capătă glas, însușeșindu-se.

UN ECOU

*Sînt pretutindeni, nicăieri nu sînt.
Fior pierdut, alunec peste ape.
Departe sînt, și sînt aproape.
Și am albastre-aripi de vînt.
În grota nopților senine
Nu mă ascult decît pe mine.*

RAZA DE LUNA

Făptura mea e-un alb fior de crin.
Din țara nourilor veștezi vin.
Pe scara unui alb surîs lunatic
M-am scoborît spre lacul singuratic.
Copacii dorm în pace lîngă apă,
Și fiecare frunză e-o pleoapă.
Prin ramurile adormite trec,
Pe apa ofilită mă aplec,
Și-n lacrimile-i de smarald
Mă scald.

Sînt pajul lunei...

Mîna mea deschide
În fața ei albastre porți fluide.
Ghirlânzi de fluturi albi de ramuri prind
Și lămpi de marmură prin crengi aprind
Cînd luna vine.
Și lacurile-s mari oglinzi senine
În care ochii lunei se scufundă ;
E-o floare lacul alb cînd luna vine,
E o petală fiecare undă.

UN VAL

Dormeam... Un vis trecea ca un fior
Prin mine.

Pe-un nour alb o stea părea că vine
Din turnul ei de-azur scînteietor,
Spre mine.
Fulg alb, sărutul ei, pe fruntea mea
Plutea.

Dar visul meu acum s-a spulberat.
Cu-aripi albastre steaua a zburat.
De lac mă leagă lanțuri verzi și grele.
În lacul alb se scaldă mii de stele.
Dar în zadar încerc să le ajung ;
Cu mîna mea, fără să vreau, le-alung,
Și ele iar cu-aripi de flutur zboară.
Spre cerul de la care au venit ;
Și zîmbetele lor neconținut
C-un giulgi de fulgi albaștri mă-nfășoară.

O STINCA
(trezită de val)

De-atîta vreme trupul meu stingher
Întinde brațe de granit spre cer ;
De-atîta timp, cu lanțu-i ruginit,
Tăcerea strînge vechiul meu granit !

Eu sînt cea mai bătrînă dintre stînci ;
Mă oglindesc în apele adînci ;
Și umbra mea, pe lacul plin de stele,
E plînsul mut al bătrîneței mele.

Demult, pe cînd un drum trecea pe-aici,
Purtam în brațe trepte mici
Ca niște flori spre lac rostogolite
Sau, vesele, urcînd spre mal.
Dar treptele acum sînt ofilite
De mîna timpului brutal.

O, lasă-mă să dorm, bătrîne val !

VALUL
(către Vînt)

Vînt ostenit, de unde vii ?
Nici tu nu știi...
Pe-aici e mult de cînd n-ai mai venit,
Vînt ostenit...

VÎNTUL

De muzici albe cu aripi de crin
Odinioară lacul era plin.
Pe mal un drum trecea printre grădini.
Un alb palat în apa visătoare
Își oglindea surîsul lui de floare ;
Și turnurile lui strălucitoare
Urcau spre cer ca niște crini.
Și-n somnul lor de flori înmărmurite
Bărci mari pluteau pe undele-adormite...

VALUL

În giulgiul lui de iarbă doarme-acum
Bătrînul drum.

Adeseori, venind ca să-l ascult,
Mă sprijineam cu brațele de-o stîncă.
Era bătrîn... călătorise mult.
Înțelepciunea lui era adîncă.
Dar drumul a murit demult, demult.

Tăcerea veștedă se desfășoară
Pe muzicile de odinioară,
Și pașii ei s-aud mai triști, mai grei.

Mi-aduc aminte.

Peste lac, o punte
Se întindea și-l mîngîia pe frunte
Cu degetele iederilor ei.
Pe puntea de petale albe plină
Îndrăgostiți treceau, visînd, șoptind,
Și lacul vesel le cînta, zîmbind,
Din mandolină.

Acum — uitarea vine pas cu pas,
Și din trecut eu singur am rămas.

VINTUL

Eu sînt duhovnicul grădinii.
Răpesc secretul alb pe care crinii
În sufletul lor fraged îl ascund.
În inimile florilor pătrund.

Dar viața mea e veșnic turburată.
Tot mai departe vreau s-ajung.
N-am cunoscut surîsul niciodată,
Și drumul meu întotdeauna-i lung.

Sînt ostenit
De infinit...

VALUL

Tu zbori oriunde după plac !
Dar eu sînt lacrimă de lac...

*Nici un zgomot nu se mai aude cînd luna, în sfîrșit, se ridică
deasupra copacilor, pecetluind cu marmură tăcere.*

POPASURI PE MARGINEA VREMII

APUS DE TOAMNĂ

Bătrînul Soare orb trăiește încă ?

La țărmurile-apusului sosit,
Bătrînul Soare obosit
A poposit
Pe-o stîncă.

Înspre apus
Un stol de corbi flămînzi s-a dus,
— Acolo unde cerul ostenit
S-a povîrnit
Pe valurile verzi și moarte
Pe care stau străvechi corăbii sparte,
Istovite,
De vînturile nordului strivite.

Pe stînca lui ce mai aşteaptă oare
Bătrînul Soare ?

Căci, iată, e tîrziu acum,
Şi vîntul suflă cerul ca pe-un fum,
— Şi, uite, cel din urmă corb s-a dus
Pe gheţurile verzi de la apus,
— Spre miazănoapte cel din urmă corb !

Tot mai trăieşte bietul Soare orb ?

PASTORALA

(După un tablou de Cimabue)

Prin galbene pășuni de păpădie,
Paradoxalul Papă de hîrtie
Spre lacul alb cu broaște verzi se-ndreaptă,
Ținînd în mîna stîngă cîrja dreaptă.
Deasupra, cerul bleg ca o pleoapă
Învinețit se lasă peste apă.
Din deal clopotniți strîmbe vin la vale
Pe Papă să-l întîmpine în cale,
Voioase atîrnîndu-și în urechi
Cerceii clopotelor lor străvechi.

Dar vrăbii multe trec cu vînt în gușă
Ca niște bulgări puhavi de cenușă,
Și vin în jurul Papei să-l alinte.
Iar Papa bun ridică mîna, scoate
Din buzunar un pumn întreg de linte,
Le dă apoi, hrănindu-le pe toate.

Pe lacul alb stă soarele verzui
Ca un cucui
Din vînt crescut pe fruntea Nimănui.

Un biet păstor ce paște boii Papei
Din fluier bîlbîie la țărmul apei.
Iar Papa către dînsul vine, pune
Deoparte cîrja lui din vremi străbune
(Primită, negreșit, de la alt Papă)
Și se așază, vesel, lîngă apă.

Păstorul, scărpinîndu-se la ceafă,
Îi cere să-i mai dea ceva din leafă ;
Și-atuncea Papa-i dă o pungă lungă,
Ca să-i ajungă...

PASTEL

Pe dealuri dogorite de podgorii
Aprinse-n vînăt crunt de poamă coarnă,
Din sita unui soare roș cocorii,
Ca niște sîmburi negri, se răstoarnă.

Din pîlnii de azur, cu zurgălăi
De stele mici ca ghimpi de aur — iată
Că noaptea se revarsă peste clăi,
Stropind cu verde luna-ncovoiată
În punte peste-ntunecimi de văi.

— Căni pline ; focuri roșii ; chiot ; noapte —

Un vînăt zbor de prune coapte pierce,
Dezmiardă-n drum parfum de piersici coapte,
Harbuji buzați, gutui, bronzate pere.

De undeva s-aprinde-un rug de struguri,
Pe care arde-o lună de lămîie ;
Pe cer stau stele verzi ca niște muguri,
Și vîntul vine-mprăștiind tămîie.

În mreața vrejilor de viță verde
Un flutur, cută de văzduh, se pierde.

Ciulind urechile ca două scufii,
Vînat vioi s-ascunde-n dosul tufii ;
Dar vînătorii stau în fînul cramei
De dragul vinului și al pastramei.

Bostani cu pîntec cobză, blînzi și lucii,
Cu coada sfîrlă verde, dorm prin iarbă ;
Un brad bătrîn tot mormăie în barbă
Că i-au furat culoarea-n miros nucii.

Pitit în brusturi, un bătrîn pitic
Mănîncă morcovi c-un motan peltic.

— Foc stins : somn bun ; vis blînd —

Pe drumul lung
Un fir de praf s-a îmbătat și zburdă ;
Și-un greier gîngav gîdilă prelung
Cu țîrîitul lui tăcerea surdă.

CINTEC DE OROLOGIU

Bufonul verde trece cu evantaliul rupt...
Se duce să se-nece
Bufonul care trece...
— Iar Capucinelul serii cu glas neînterupt
Psalmodiază.

De la castel coboară pe trepte azurii.
La lacurile moarte
E-atîta de departe !
— Iar Capucinelul serii cu note fumurii
Psalmodiază.

E mult de cînd Bufonul pe trepte a trecut...
Dar cine vremea-și pierde
Și cu Bufonul verde ?
— Iar Capucinelul serii cu glas neînterupt
Psalmodiază.

PANTOMIMA

Copacilor din cimitir, trudiți,
Le-atîrnă-n noapte grele ramuri goale
Ca schilodite brațe de-osîndiți
Pe care le dezmiardă, domol, omătul moale.

Tăcerea-n jurul ultimului pas
Se strînge ca frînghia în jurul unui par.
Pe-alee niște urme-au mai rămas,
Lăsate, negreșit, de vrun gropar.

În depărtări un cîine urlă lung.
Văzduhu-i cenușiu, zăpada-i scrum.
Prin mijloc drumul trece-n noapte ciung,
Și gropile-s orînduite lîngă drum.

Nici vîntul de pomană nu mai cere.
(Nici frunze nu-s : copacii au răposat și ei !)
Doar glasul unei cucuveici stinghere,
Într-o clopotniță : Ehei ! Ehei !

Dar, mai tîrziu, cînd viscolul se zbate
Și zgîlție de crengi copacii șchiopi,
Toți morții sar cu lespezile-n spate
Și clănțnesc din oase lîngă gropi.

DECOR VECHI

Mătasea unui nimb s-a destrămat
În pulbere albastră prin unghere.
Boltit, tavanul scund e înspumat
De stele moi ca picături de miere.

Fereastră-și frînge arcul învechit
Pe-o rîpă unde soarele apune ;
Și lîngă vatră foale vechi înghit
În gușe largi amurgul de cărbune.

Tăciuni sfioși clipește în vatră blînd.
Și-n mijloc, cu-o nua strălucitoare,
Piticul vrăjitoarei, fluierînd,
Amestecă ciolane-ntr-o căldare.

Pe cînd, cu vînat trup și craniul ros
De vremi și pleșuvia lor schiloadă,
Împintenat cu stele, slab, ghebos,
Satana rîde, sprijinit în coadă.

DESEN MURDAR

Un croncănit răzleț răsună crunt
Și-mprăștie neliniște pe drum ;
Iar seara-n cîmp se deapănă mărunț,
Țesînd cu fulgii vînat giulgi de scrum.

Strivit în pumni de nouri, cerul des
Îngenunchează, mohorît, pe zări ;
Și drumul singur, rătăcit pe șes,
S-afundă, șchiopătînd, în depărtări.

Trecu — de cînd ! — și ultimul drumeț !
(A mai rămas vreo urmă prin noroi ?)
Un biet copac se clatină, răzleț,
Cu trupul frînt și crengile vîlvoi.

Văzduhu-n zdrențe-atîrnă pe cîmpie.
Se-ncruntă-n zări sprînceana unui dîmb.
Pe-aicea vîntul suflă veșnicie,
Și Tîmpul, prin noroi, pășește strîmb !

PADURE

Apusul roș se năruie în clăi
De purpură clocotitoare.

Pe-aici pădurea s-a urcat din văi
În văi,
Odinioară, către soare.

Bătrînii brazi se văd și-acum
Ca niște cerșetori rămași în drum,
Pe dealuri, sus,
Către apus,
De cînd convoiul lor smerit,
Urcînd mereu,
Pe veșnicie a înmărmurit
În drumul greu

Spre soarele care-a murit,
Stingher,
Cu fruntea pe cer!

În fundul văilor adânci
Pădurea a căzut din nou, pe brînci.

Pîrîul curge ca un şnur de vînt,
Şi, prins cu ciob de stîncă de pămînt,
Îşi încovoiaie limpedele trup
Printre păduri în care bătrînii brazi se rup
De vînt,
Şi toacă toată noaptea din crengi, sau spun alene
Poveşti de foşnet prin poiene.

Un clopot vechi cu glugă de lumină
În fiecare seară se închină
La mînăstire, cine ştie unde.
Şi dangătul din depărtări pătrunde
Printre păduri, se-mprăştie pe apă,
Clipeşte-ncet ca o pleoapă,
În cîrlionţi de sunet se destramă,
Şi, ecou,
Se îngroapă
Din nou
În guşa clopotului de aramă...

Acum, pîriului, la căpătîi,
I-aprinde seara steaua ei dintîi ;
Şi-ncet mătasea vine să-i dezmierde
Vîntul verde.

Departe... sau pe-aproape... cine ştie...
Un plîns de broască-ncepe să adie.

Şi seara dintr-o dată-i mai pustie.

Şi-auzi cum ţiuie-n adîncul serii
Urechea tăcerii...

PRIMĂVARA

Căruțe cu gunoaie au huruit pe străzi,
Și s-au întins la soare câini galbeni prin ogrăzi.

Își umflă vîntul nările, s-aducă
Miros de baltă prin grădini ;
Și cerul ca o pajiște la soare
Se usucă.

În tîrg, țărâncile cu picioare goale
Au s-aducă smîntînă proaspătă în oale
De lut, acoperite cu brustur clăpăug.
Pe maidane-au început să crească spinii
Cu florile ca niște răni.
Pe frînghii zdrențăroase au început vecinii
Să-și scoată hainele la soare.
E-atît de vesel cerul ! și parcă-i sărbătoare
În fiecare zi.

Miros de verde umed îți intră-n piept, și sorbi
Adânc și larg văzduhul amestecat cu soare.

Au început să se ridice schele
Cu scripete care atârnă
Ca niște spânzurători.
Orașu-i plin de salahori.

Pe străzi pustii cu arbori zdrențăroși
S-aud flașnete gîngave, spre seară,
Rămase-acolo parcă de-astă-toamnă.

Și trec înmormîntări de ofticoși,
— Din cei care-au uitat să moară
Astă-toamnă.

CÎMP

Înfășurată în văzduhul moale
Lumina cu picioarele pe cer
Pășește-agale.
Copacii rătăciți pe cîmpuri cer
Cu crengi flămînde muguri de pomană.
Cînd stă s-apună, soarele e-o rană
Din care curge-amurgul din belșug.
Pe-aicea vremea se destramă-n vînt.
Și, iată, tot văzduhul se stinge ca un rug,
Cînd noaptea-ngenunchează pe pămînt.

Apusul fîlfiie din zdrențe ude.
Tărîna-mprăștie miresme crude.
Miros străpezitor de paie arse
Plutește peste brazdele întoarse,

Și brazdele lăsate să se zvînte
Sînt buzele pămîntului răsfîrînte,
Care cer
Sărutul rodnic de la cer !

În fîlfiiri tăcute,
Zăbranic orb pun corbii pe șesurile mute.
În goană noaptea trece spre apus.
Văzduhul surpă umbre pe cîmpie,
Înfășurînd în veșnicie
Pămîntul care doarme dus
Cu fruntea-n poala zărilor de sus.

NALUCA PADURII

Pîrîul curge-n adieri domoale ;
Prin ierburi mari foșnește vîntul moale ;
Și luna e un fir de vînt verzui
Care prin crengi, tremurător s-agață,
Pe dealul unde brazii dorm
Cu ceru-n brață.

În vale,
Acolo unde malul se prăvale
Ca o pleoapă
Peste apă,
Din vîrful dealului s-au furișat
Cîteva stînci, la mal, să țină sfat.

Din munții unde stele roșii cad
Aduce vîntul miros crud de brad.

Și vîntul se lasă mai greu la pămînt :
Năluca pădurii coboară din vînt.

Năluca-i verde ca și luna. Nasul
Îi tremură și-i cade la tot pasul,
De trebuie să-l caute prin iarbă
Năluca oarbă.

Năluca, unii spun că-i Duhul rău,
De-aceea urlă noaptea la pîrâu,
Și-așteaptă toată vremea lîngă mal
Să vină s-o ia
Satana cu picioarele de cal.

Iar alții spun că-i o nălucă bună,
Că toată noaptea se-nchină la lună
Sărmana nălucă nebună.

Mai este o poveste, care spune
Că-i sufletul unei fete nebune
Care umbla pe-aici odinioară,
Rătăcitoare.

Și sufletul nebunilor nu moare
(Povestea spune !)

...Pîrîul curge-n adieri domoale ;
De-a lungul undei,
Prin ierburi mari adoarme vîntul moale.

Năluca unde-i ?

Să nu te miri — așa-i întotdeauna :
Năluca pierе cînd apune luna.

...Dar mîini dimineață lemnarii din sat
Vor face în tăcere semnul crucii
Cînd vor vedea de ramuri atîrnat
Trupul Nălucii,
Spînzurat.

ȚINTIRIM

Morminte vechi ; cărări pustii ; urme de câini.
Vînt încîlcit prin crengi. Amurg. O piatră
Lucește ca un craniu printre spini.
Și peste tot atîrnă greu văzduhul vînat,
Din care cîinii mușcă mult cînd latră.

Dacă privești în suflet mult, ți-e frig.
Pe-o cruce putredă se lasă-o cioară.
Se luminează ceru-n țintirim,
Și vîntul molcom bate-a primăvară.

Nu-l crede. E destul ca să privești
În suflet, unde sînt urme de câini,
Cărări pustii, morminte vechi, și spini.
Vrei să vorbești, dar vorbele-s pustii.
Ai vrea să plîngi, dar nu-i nevoie, știi.

Groparul care a trecut pe drum,
Și care e nebun de tot (spun unii)
Pentru că joacă seara-n preajma lunii,
Și-a rezemat lopata de-un mormînt,
Și-acum
Încearcă să-și pășească umbra, care
I-o leagă luna de picioare.

PRELUDIU DE TOAMNĂ

Pe stradă trece-un mort calic.
Vîntul merge după dric.

Trezește-te, că-i toamnă iar de-acum.
Copacii tremură-ncărcați de fum.
Pe-un deal, la margine de tîrg, umfla
Și vînat, soarele s-a spînzurat.
Te-neci de colb și fum verzui.
Și seara-i plină parcă de pistrui.

Pe stradă trece-un mort calic.
Vîntul merge după dric.

Și-atîrnă noaptea zdrențele de ramuri,
Își bagă luna nasul bleg pe geamuri.

Trezește-te, că-i toamnă iar,
Și ulițele lungi tresar
Din felinar în felinar.

Pe stradă trece-un mort calic.
Vîntul merge după dric.

De-acum, se lasă iarăși pîclă deasă.
Și ca o babă-n haine de mireasă,
Cu trena lungă încîlcită-n spini,
Se plimbă Toamna prin grădini
Publice.

Pe stradă trece-un mort calic.
Vîntul merge după dric.

PASTEL PUSTIU

*O noapte senină, fără lună.
Drumul, adormit.
La marginea lui, Mesteacănul.
Printre frunze, departe, clipește Steaua albastră.
Parfumul, nedeslușit încă, rătăcitor.
Vîntul.*

VINTUL

(alunecînd deasupra drumului)

Vin de departe.

În mîna mea aduc ecouri moarte.
Și trupul meu fluid se desfășoară
Ca o albastră mantie ușoară.

DRUMUL

(trezindu-se)

Tu zbori, și niciodată pe pămînt
Nu te scobori, fugarnic vînt !
Dar eu sînt drumul ostenit,
Din cine știe ce ținut pornit,

Ca un pîrîu cu-ncremenite unde
Spre nu ştiu unde.
În sufletul meu mut, acum, ascult
Ecoul paşilor trecuţi demult.
De-atîta timp în spate port
Trecutul mort !

VINTUL
(nepăsător)

Pe urma paşilor alerg
Şi amintirea lor o şterg :
Şi paşii morţi şi moartele ecouri
Le-arunc în nouri !

*Parfumul care plutea ici şi colo, în neştire, se lămureşte din ce
în ce. Şi cîntecul lui se înalţă, tremurător, spre steaua albastră.*

PARFUMUL

Ca un fior,
Din florile-adormite mă scobor
Şi răătăcesc... Dar viaţa mea de-o clipă,
Pe care vîntul o-nfioară,
Ca praful care doarme pe-o aripă
De flutur, zboară.

Din leagănul de-argint al unei flori
M-am ridicat... şi paşii mei uşori
Înfiorau, în liniştea grădinii,
Crinii.

Ca un fluid arcuș pe flori s-așterne
Fiorul zîmbetului tău senin,
Și-n muzica privirilor eterne
E-o liră albă fiecare crin.

Din somnul florilor de visuri pline
Mă-nalț spre tine.

(Dar vîntul suflă ; parfumul șovăie.)

VINTUL

(sarcastic)

Biet flutur care te-ai pornit
În infinit !

PARFUMUL

Nu pot să plîng, căci sînt surîs de floare ;
Dar ca un plîns surîsul meu mă doare.

STEAUA

(clipind încet)

Spre tine în zadar m-aș îndrepta,
Căci prea îndepărtată sînt ;
Dar zîmbetul meu trist spre fruntea ta
Coboară, nimb albastru, pe pămînt.

PARFUMUL

(aproape stins)

În giulgiul zîmbetului meu eu mor ;
Mormîntul meu e vîntul călător ;

Și-n cea din urmă clipă de iubire
Eu nu mai sînt decît o amintire.

(Dar parfumul moare. Vîntul îl culege.)

VINTUL

E mult pînă la steaua de cristal,
Sărman parfum sentimental !

(Vîntul pleacă. Mesteacănul, cu crengile întinse, îl oprește.)

MESTEACANUL

Vînt care treci și hohotești într-una,
Spune-mi și mie, dacă știi,
Cînd are să se-ntoarcă luna
În zările albastre și pustii !

VINTUL

Nu știu, nu-mi pasă de nimic :
Pămîntul pentru mine-i mic !
Sentimentalele suspine
N-au nici un farmec pentru mine,
Mărturisesc... Rămîi cu bine !

(Vîntul se îndepărtează. Drumul, o clipă, tresare.)

DRUMUL

Tăcere... Nici un pas, nici un ecou.
O clipă, ochii mei străbat departe.
Dar, pustnic obosit, adorm din nou,
În praful visurilor mele moarte.

(Liniște desăvîrșită. Drumul adoarme. Steaua se stinge. Mesteacănul plînge.)

ÎN PREAJMA VEȘNICIEI

CLOPOTELE

Duminicile-n fiecare săptămînă
Cînd clopotele-n mantii de bronz se iau de mînă
Și-ncep ca să colinde
Cît văzduh poate glasul lor cuprinde,
— Umflați de vînt,
Buimaci, tîrîndu-și umbra greoaie pe pămînt,
Toți nourii aleargă cu clopotele-n zbor
Pe urma lor ;
Iar cînd în zare ca-ntr-o văgăună
S-au prăbușit cu toții împreună,
Din ce în ce mai limpede răsună,
Împodobind cu aur proaspăt crinii,
Goarna luminii !

Și-atunci tot cerul se preschimbă
În clopot nalt cu soarele drept limbă
Care bate

Clipe de lumină
Pentru cei a căror inimă se zbate
Ca limba unui clopot rostogolit în tină.

În hohote sonore văzduhul se destramă
Cînd clopotele-n tropot de copite
Îndeamnă sufletele toropite
Și le cheamă
Cu ele către soare să s-avînte,
Sărmane clopote cu-aripe frînte !

Și-atunci nebunii care-ntr-una urlă
Cu suflul la gură ca o surlă
Cînd clopotele-n fiecare turlă
Cu ură-și mușcă frînghiile, botniți,
— Nebunii intră pe furiș în casă,
Și tac din gură, și s-ascund sub masă ;
Căci trebuie să știți că din clopotniți
Îndată clopotele au să zboare
În cavalcadă către soare,
Și-au să se-ntoarcă liniștit, la trap,
Să ne cadă pe cap,
Să ne cadă pe cap !

Dar eu, care nu sînt nebun,
Vă spun :
Că clopotele-n fiecare săptămînă

Se iau de mînă ;
Își suflecă mantalele-ntr-o horă
Sonoră ;
Și-apoi pornesc ca să colinde
Cît văzduh poate glasul lor cuprinde.

Dar vă mai spun,
Eu, care nu sînt nebun,
Vă spun ce toate clopotele spun :
Că, dintr-o dată preschimbate-n goarne,
Au să răstoarne
Văzduhul peste noi ca un puhoi
De cer albastru și lumină multă,
— Și-atuncea noi,
Care sîntem acei ce tac și le ascultă,
Stăruitori vom sta cu fruntea boltă
De revoltă,
Cu ochiul cupă de nădejde multă,
Cu zdrențele azurului pe noi,

Surîzători — cu clopotele-n noi !

CALEA LACTEE

Din albe lacuri de demult pornit,
Un zbor străvechi de lebede astrale
Pe luciul cerurilor boreale
Odinioară s-a odihnit.

Fiorul zborului străbate încă
Înmărmurita liniște adâncă
Din care ochiul nostru soarbe
Surîsul alb al nopții oarbe,
Deasupra sufletelor noastre-aprins,
O, nimb răcoritor pe suflet nins !

Fior al zborului de-odinioară,
Sărut curat pe fruntea noastră cerne !
Pe frunte albe sărutări coboară,
Fior senin al penelor eterne !

Scară cu trepte albe, prinse-n cuie
De-argint, pe care visul nostru suie!
Punte de puf surîzător și moale
Pentru visurile noastre goale.

Pînză rămasă fără de catarg,
Desfășură-ți aripile mai larg,
Desfă din lanțurile-i ruginite
Bătrînul și hodorogitul vînt,
Îndeamnă-l către mări nemărginite
Cît mai departe de pămînt,
Și du-ne sufletele ostenite
De căutarea unui cer mai sfînt !

Și veșnic ca o binecuvîntare
A unor albe mîini odihnitoare,
Deasupra noastră fluturînd să stee
Calea lactee.

OSÎNDA FULGERULUI

Demult, erau în suflet șerpi bătrâni,
Și-n ceața verde-a unor zori păgâni
Plutea peste ghețarii fără drum
Tăcerea cu aripile de scrum.

Cîndva, din gol, *un fulger nou* zvîcni,
În zbor spre cer pornind, ca să-l înfrunte,
Dar orbul lui avînt încremeni,
Săgeată-n fruntea veșniciei crunte !

Blestemul sterp al fulgerului frînt
În zbuciumări de aur vînat plînge,
Și trist se-ntoarce vechiul lui avînt
Către pămînt în dîre lungi de sînge.

Lumina aurului sterp pe veci
Neconținut din rană se coboară :
E ca un soare alb cu raze reci
Peste ghețarii de odinioară.

Dar sus de tot, în văgăuni astrale,
Răsună veșnic vaietul prelung,
Lumină nouă răspîndind în cale
Exilul sfînt al fulgerului ciung !

PROHOD

*Facilis descensus Averno*¹!

Ne-am scoborît din ce în ce mai jos,
Tot mai adînc, tot mai adînc — sub vreme !
În gol boltindu-și craniul găunos,
Un cer bătrîn deasupra noastră geme.

Din veșnicie, fără să ne-ajungă,
În urma noastră veacuri noi se rup.
Dar noi pășim prin propriul nostru trup ;
Și viața noastră e o clipă lungă.

'Aice nu-i nici capăt, nu-i nici drum !
Nici scop, nici griji — dar nici nădejde nu-i !
Și sufletele noastre sînt acum
Firide-n care-au fost cîndva — demult — statui.

¹ Ușoară-i coborîrea în Infern (lat.) (n.r.).

Dar cîteodată gînduri vechi străbat
Sub fruntea noastră şi ne înfioară ;
Şi-n pasul nostru de acum se zbat
Toţi paşii noştri de odinioară.

Şi-atunci în noi simţim cum se adună
Mîhnirea stearpă-a vechiului pămînt ;
Şi inimile noastre împreună
Atît de-adînci şi de sonore sînt,
Că cel mai mic cuvînt rostit răsună
Vijelios prin ele ca un vînt.

Cîndva de-a fost în suflete furtună,
Din ea nimic n-a mai rămas acum.
Păstrăm în noi talazuri mari de scrum,
Asemenea acelora din lună.

Ne-am scoborît din ce în ce mai mult.
Din timp, ca dintr-un piept adînc, ne-am smult,
Şi rătăcim acum prin noi, departe.

Căci veşnicia-n noi s-a năruit,
Şi-n veci pe sufletele noastre moarte
Funinginea tăcerii s-a sleit.

CÎNTECUL NIMANUI

*Deo ignoto*¹!

Revolta-i stearpă, visul e schilod!

De vorbă vreau să stau acum cu tine,
Tu, care-ai plămădit pe om din glod!

Mi-am aruncat nădejtile în mine,
Credința să mi-o prind ca-ntr-un năvod;
Dar n-am găsit decît străvechi suspine.

Am rîs atunci de visul meu nerod,
Și-nspăimîntat m-am ridicat din mine.

¹ Zeului necunoscut (lat.) (n.r.).

Tu, care-ai plămădit pe om din humă,
Spre tine-acum nădejdea mea se-ndrumă.
Adînc și mult te-am căutat : nu te-am găsit.
Belșug de vis în mine port — și-s obosit.

Prăpăstii largi în mine au deschis
Mormînt adînc belșugului de vis.

Mormîntul tău în mine s-a deschis!

Mi-e sufletul o năruire de statui.
Le-aud cum cad, fărîmă cu fărîmă.
Vecii de vis în mine se dărîmă,
Făclii aprinse-n templul Nimănui !

Sătul de-avîntul van, de visul mic,
Îmi voi ciopli statuie din Nimic,
Gîndind la cei ce inima în două
Și-au frînt-o, și ne-au dat din ea și nouă,
— La cei cu zîmbet bun de mucenic,
Ce-au plămădit din soare pîinea nouă.

Mormînt adînc belșugului de vis,
Prăpăstii largi în mine s-au deschis.

Făclii aprinse-n templul Nimănui,
Vecii de vis în mine se dărîmă.
Le-aud cum cad, fărîmă cu fărîmă.

Mi-e sufletul o năruire de statui.

PSALMODIE

(În preajma vîntului)

La marginea văzduhului de seară,
Pe valurile vîntului domol,
Se urcă sufletele noastre iară
Spre coama cerului de-odinioară,
Adînc și gol,
Cu stele care n-au să mai răsară.

Pe funii de lumină purpurină
Un zbor de stăfii albe se destramă :
Sînt sufletele noastre de lumină,
Ascunse-n cuib de clopote de-aramă
La care vîntul nopții se înhamă.

Culege cer în ochi deschiși ! înghite
Cu lăcomie vîntul tot ! și soarbe
Miresmele sălbatice și oarbe
Pe care vîntul nopții le trimite.

De-a valma, hoarda vînturilor toamnei
Cu urlete și gheare ascuțite
Va tropoti pe visurile tale
Învinețite
De viața care are-n rîs cușite.

Acuma însă,
În lumea către care te îndrumi,
La cerul unde încă nici o stea nu-i stînsă,
Deasupra bieteii noastre lumi,
Vei ști — avînt după avînt,
Clipă cu clipă —
Să-ți fie viața veșnică risipă
De vis și vînt.

Iar mai tîrziu — în goană cu vînturile rele —
Purtînd și tu în spate povara ta de stele
Stinse —

vei ști,
Cînd hoarda vînturilor toamnei
Flămîndă-n tine se va năpusti,
— Surîzător vei ști să cugeți iară
La visul cerului de-odinioară
Cu stele care n-au să mai răsară.

VEGHE

Mi-e sufletul în hrube-adînci boltit :

Tăceri străvechi s-adună prin unghere,
Ca niște șerpi bătrîni ce m-au pîndit.
Ascult în noapte, gîrbov de-veghere,
Cum cade fiecare gînd, gîndit.

Tăcut ca vremea, orb ca un mormînt,
La căpățiul meu de veghe sînt.

În preajma mea, prin somn, pămîntul geme.
Un glas în mine prinde să mă cheme,
Și simt cum din adînc de suflet, greu,
Tînguitorul glas de veghe geme,
Chemînd mereu.

Și mă scobor în mine și în vreme.

Pământul...

Spasm puternic de dragoste și ură !
În fiecare bulgăr un pumn ascuns se zbate.
Și cerul orb, deasupra, deschide-n gol o gură
Cu vineți dinți de stele, sclipind sălbatic toate !

Cu ochi de mări, cu gura vulcanilor, cu frunți
De stînci, cu nări de peșteri, cu braț de munți,
cu-avîntul

Cutremurului urlă îndurerat pământul !
În rug de ger se-nalță, pe culmi, ghețari cărunți,
Și alba lor dojană o știe numai vîntul.

Pământul.

L-aud și-acum, mereu, prin somn cum geme.
Și-un glas în mine prinde să mă cheme.
Și simt cum din adînc de suflet, greu,
Tînguitorul glas de veghe geme,
Chemînd mereu :

„În preajma veșniciei zăbovit,
Din nou zăvor de vis pe cuget pune,

Îndemn dă iar avîntului strivit,
Întoarce gîndul tău spre rugăciune,
De gîndul tău te lasă izbăvit.

Apleacă-ți sufletul cum cade-un trunchi
Bătrîn, în tihna țărnei iertătoare :
Și dacă-ndurerarea pămîntului te doare,
Cu fruntea pe genunchii lui să-i ceri iertare.
— Tu, care n-ai nici idoli, nici altare,
Apleacă-ți fruntea, roagă-te-n genunchi
Pămîntului.“

UMBRA

Trec nouri grei cu vînătăi de vînt.

Prin lespezi înspumate de mușchi verzui, o biet
Hamlet,
Străvechiul vaiet vine din pămînt.

În zări și-atîrnă ștreangul luna nouă,
Și vîntul ca o goană de stafii se destramă,
Și clipele te plouă ca o rouă
De aramă,
Cînd vocea clopotului vechi din poartă
Răsună spartă.

Fantomă zdrențăroasă și schiloadă,
Prinț blestemat de veșnicii să fii
Delaolaltă printre morți și vii,
Te du și roagă viermii să te roadă.

Biet prinț nebun, hrănit din vis, menit
Să cauți veșnic visul care doare,
Gîndirea ta zvîcnită către soare,
În fulger negru a încremenit,
Răzvrătitoare
De infinit.

Din hîrbul craniului tău orb
Otravă sfîntă visătorii sorb ;
Poeții cu vis mult și ochi de bou
Pe umăr bat năluca ta pribeagă,
Și osîndit ai fost să-nvii din nou
În toți acei ce-au vrut să te-nțeleagă.

În preajma mea cînd umbra ta ușoară
S-apropie foșnind încet,
Un vînat vînt de spaimă mă-mpresoară.
Pulpana umbrei tale mă-nfioară,
Hamlet !

Străvechiul vaiet care te alungă
De-a lungul vremii a pierit demult.
Spre milostivii viermi de veghe lungă
Coboară iar, cu vis și suflet smult,
— Adînc și mult tot visul să ți-l roadă,
Adînc și mult.

VINT

Hau ! hau !

Cum urlă-n vînt toți cîinii văzduhului ! ascultă...

Se zvîrcolesc copacii buimaci de vînt, și dau

Din crengi, și clănțanesc de spaimă multă.

Hau ! hau !

Cum urlă-n cap toți cîinii văzduhului ! ascultă...

În astă-seară vîntul s-a năpustit pe cer,

Și trupul lui de taur cu coada-n căi lactee

S-a povîrnit pe boltă ca s-o iee

În coarne

Și s-o răstoarne !

Dar ceru-a scîrțîit prelung, și vîntul

De-atunci în coarne vrea să ia pămîntul,

— Și-aleargă-acum sălbatic pe cîmpie,
Rănit și orb, iar cornul lui stingher
E luna care tremură, pustie,
Înfiptă-n cer.

Hau ! hau !

În astă-seară vîntul s-a strîns în cap și urlă.

Și gîndurile, șerpi, plesnesc din coadă,

Și se tîrăsc prin cap în lung și-n lat,

Și șuieră și-ncep să roadă,

Hau ! hau !

Și șuieră și urlă și se zbat !

Și iată, vîntul și-a făcut din horn

Un corn

Din care sună,

Chemîndu-mă mă mergem împreună.

De lunga lui chemare cum să scap ?

Hau ! hau ! Cum rîde vîntul cu hohot și mă cheamă !

Se sparg în cap lungi hohote de-aramă,

Și șerpii vîntului pătrund în cap !

Hau ! hau ! și vîntul rîde cu hohot și mă cheamă !

ODA BLESTEMATA

Într-un tărîm de stînci de aur,
Cîndva, copil, în vis am pomenit
Pe pajiști largi, cu flori fîlfîitoare
Ca niște curcubeie destrămate-n soare,
Am pomenit trecînd prin mine
Convoiul lung și ostenit
Pe care-l mîna către soare
Cu biciul ei de stele sunătoare
În infinit
Neconținut
Gloria hohotitoare.

Ca o fiară
Cu coama de-apusuri roșii în vînt,
Cu dinții ca niște pumnale de-argint,
Gloria zbiară.

O simt mereu în mine cum se zbate
Și gheara ei sub fruntea mea străbate
Ca un cuțit !
Și-mi răzvrătește gândurile toate.

Mă scurmă gheara-i otrăvită și adîncă ;
Și sufletul, bucată cu bucată, mi-l mănîncă ;
Și-n mine-ntemnițată ca-ntr-o cușcă
Zbiară și mușcă.

O, fiară, zvîrcolește-te mereu !
Și mușcă-mi inima ! să nu rămînă
Decît un bulgăr rece de țărînă
În pieptul meu.

Să-mi calc eu singur sufletu-n picioare
Și ca un stîrv să ți-l arunc drept hrană ;
Să știu că-n veci de-acum nu mă mai doare
De-a pururi netămăduita rană
A bieteii omeniri șovăitoare.

În visul meu neprihănit și clar
Ca un ghețar
Din cei care plutesc în ierni eterne,
O, glorie, de-a pururi te așterne.

Și-așa mereu, o, glorie, în mine
Ucide tot ce-i rău și tot ce-i bine :
Dispreț și ură, milă și iubire,
De-a valma în aceeași năruire.

Dar cînd, tîrziu, în viața mea pustie,
Deasupra visului nebun și sfînt,
Avîntul deznădejdilor din urmă,
Dezlănțuit prin mine ca un vînt,
Va izbucni ;
— Cînd freamătul luminii supreme și lucide
Pe totdeauna mă va stăpîni —
La rîndul meu, atunci — te voi ucide !

IZGONIREA LUI PROMETEU

Pe vârful Caucazului. Alături de vulturul veșnic flămînd care îl scurmă, Răzvrătitul, de pe stîncă pe care Zeus l-a ferecat odioasă, privește neclintit în zare. La picioarele stîncii, o mare mulțime de oameni. Prometeu a răpit focul din cer și l-a aruncat pe pămînt. Zeus, mînios că Prometeu l-a păcălit, a trimis în omenire pe Pandora, care a adus într-o cutie o sumedenie de neazuri și de rele. Oamenii iau în seamă numai cutia Pandorei și uită binefacerile focului, și în loc să mulțumească lui Prometeu pentru binele ce l-a făcut, îl fac vinovat de răul pe care el nu l-a vrut. Au venit acum să-l huiduiască și să-l lapideze. Huo, Prometeu !...

PROMETEU

(neclintit)

Un urlet surd, adînc ca o furtună,
Îmi geme în urechi neconținut.
E vîntul care prin prăpăstii sună,
Ori stînci din vîrfuri s-au rostogolit ?

Cînd vremea încă nu s-a împlinit,
Pe Prometeu cine-ar putea să-l cheme ?
E muntele, bătrînul, care geme.
Adormi din nou, tovarăș ostenit.
Voința vremii nu s-a împlinit.

Nu s-a sfîrșit nimic. Mai este încă.
Nu crește veșnicia, nici nu scade.
Abia mai simt că vulturul mă roade ;
Abia mai simt că rana mi-e adîncă.
Mi-e trupul stîncă-n lanțuri pe o stîncă !
De multă vreme nu mai știu să simt.

Spre cer de veacuri fulgerînd mereu,
E-atîta vreme de cînd ochiul meu
Și-a-nfipt adînc privirile în zare,
Că m-ar dura să mi le smulg ! și, greu,
S-ar povîrni, prelungi și orbitoare,
Ca niște drugi de aur zvîcniți din ochiul meu.

MULȚIMEA

Huo ! Prometeu...

PROMETEU

(tresărind)

Cine-a strigat pe Prometeu ?
S-a împlinit sorocul Sorții, oare ?
De-abia cîteva veacuri călătoare

S-au stins de-a valma în nemărginit
Și drumul vremii s-a și împlinit ?

De-atîta neclintită veșnicie
Mi-s ochii grei, și-abia mai văd pămîntul.
— E vîntul care urlă prin prăpăstii.
E vîntul.

MULȚIMEA

Huo ! Prometeu.

PROMETEU

(tresărind mai tare)

Același glas !

MULȚIMEA

(În timp ce azvîrle cu pietre)

Huooo ! Prometeu.

La strigătul mulțimii, Prometeu, zguduit de un cutremur adînc, și-a întors privirile spre pămînt. Privirile lui au izbit mulțimea, făcînd-o să șovăie, o clipă. Dar urletul care începuse din nou s-a stins, cînd Prometeu, zvîrcolindu-se, și-a rupt lanțurile, pe care acum le ține în mînă, fluturătoare.

PROMETEU

(În picioare pe stîncă, cu o mînă ținîndu-și lanțurile, cu cealaltă gîtuind vulturul, ca pe un hulub)

O, urlet, te-așteptam !

Zvîcnește, sînge !

Cutremură-te-n mine, viață ! Sfarmă-

Te-n mine iarăși, răcnet de alarmă !

O, inimă, în pieptul meu te strînge
Ca un pumn !

(Spre cer, hohotind.)

'Ascultă, Zeus ! Omenirea zbiară...
N-ai auzit ?... În cerul tău ascuns
Străvechiul răcnet încă n-a ajuns ?
Trezește-te !

(Mulțimea huiduie ; spre ea.)

Da, urlă, urlă, fiară !
Mugește, turmă !
Ai timp destul să plîngi, pe urmă.

(Spre cer.)

O, Zeus ! Omenirea-i ca un cîne,
Sătulă de izbavă și osîndă.
Ascultă-i urletul adînc, „Stăpîne !“
„Părinte !“ frînge-ți trupul ca o pîne,
Și zvîrle-l omenirii — că-i flămîndă.

Columnele templelor tale,
Ca niște gîturi albe, zbucnite din pămînt,
De mii de ani spre cerul tău zadarnic
Își răsucesc flămîndul lor avînt.

Mulțimea, Zeus, nu te mai așteaptă !
Blestemul ei prin mine *spre tine* se îndreaptă.
Prea mult întîrzii, zeu nebun !

Acum, cînd lanțurile mî-au căzut,
Coboară lîngă mine, zeu de lut,
Să-ți spun :

Să tremuri, Zeus ! Trăsnetele-s sparte,
Vulturii — morți !
Spre tine vremea vine de departe
Cu huruit de roți să-ți bată-n porți.

Dă-mi mîna, Zeus ! Singur ești, ca mine,
În cerul tău pustiu și zdrențuit.
Spre stîncă unde-am stat înlănțuit
Privește-n jos puhoiul care vine.

Ne blestemă mulțimea deopotrivă.
Ești singur, Zeus ! Singur sînt și eu.
De ce înlături mîna milostivă
Pe care ți-o întinde Prometeu ?

Cu mine, Zeus ! zvîrle-te în larg,
Acolo unde zărilor se sparg
Spre haosul cu mii și mii de ceruri
În care se vor naște aștrii noi.
De ce nu vii cu mine-n larguri, Zeus,
Să cucerim nemărginirea amîndoi ?

Mulțimea zbiară. O clipă, Prometeu pare că așteaptă. Apoi, glasul lui amenințător și puternic umple văzduhul, în timp ce el își aruncă lanțurile spre cer :

Ia-ți, Zeus, lanțurile înapoi !
Au ruginit de vânturi și de ploi,
Dar sînt destul de trainice și grele.
Păstrează-le — dacă mai crezi în ele !

(Către mulțime.)

Iar voi, flămînde fiare, înapoi !
Pomană vreți ?... Așa e : se cuvine
S-aveți și voi o urmă de la mine.

(Le aruncă vulturul gătit.)

Luați-l ! E destul de proaspăt încă.
E plin la trup și gras de nemurire.
Te pune-n patru labe și mîînîcă,
Omenire !

(Insinuant.)

E-un stîrv mai sfînt ca altele, un dar
Cercesc... E vulturul lui Zeus, doar !

(Spre cer.)

Nu te scobori !... Ți-e frică, zeu nemernic !
Păstrează-ți bine lanțurile.

Eu

Mă voi urca spre soarele puternic,
Să-ntîmpin vremea nouă-n drumul meu.

(Cu glasul tot mai zăfrcolit.)

S-adun în mine fulgerele toate,
Să mi le-aprind priviri în ochi ! să sorb
În ochii mei întreg văzduhul orb,
Și cerurile toate să le sorb !

Și inima luminii s-o smulg din Haos vie.
S-o prind pe veșnicie-n pieptul meu.
Și, pîn' voi izbuti să mor și eu,
Întemnițat în veșnicie,
Mereu să sufăr și să lupt mereu.

(Cu brațele întinse în gol.)

În nicăieri, o, Nimeni, te salut !
Vă năruți de-acum, statui de lut,
Religii, zei, apostoli, mucenici,
Credințe mici.

Izbește-te cu creștetul de soare,
Pămînt !
Cer, înapoi ! Drum larg despică-n zare,
O, mare !

(Spre cer.)

Iar tu, tu cel de sus, cel „bun“ și „sfînt“,
Coboară iarăși pe pămînt,
În țărna-n care trebuie să vii,
Tîlhar al Soartei, Hoț de veșnicii !
În glodul de la care te-ai zvîrlit,
Săgeată frîntă în nemărginit,
În glodul slut din nou rostogolit !

(Spre mulțime.)

M-ați izgonit !

Mă-ntorc în nemurire,
Să-mi caut altă omenire-n loc ;
Să-i dau și ei mistuitorul foc ;
Și ferecat de-o nouă-nlănțuire
S-aștept să se mai năruie un cer,
Să mă mai latre încă-o omenire.
Și-așa, din izgonire-n izgonire,
Să-mi port prin Haos rîsul meu stingher.

Urlați !... În deznădejdea voastră nu e
Decît izbînda strigătului meu
Care de-a pururi tot mai sus se suie,
Din cer în cer ! din Dumnezeu în Dumnezeu !
— Căci cine va putea cîndva să spuie
Că l-a văzut plîngînd pe Prometeu ?

Urlați !

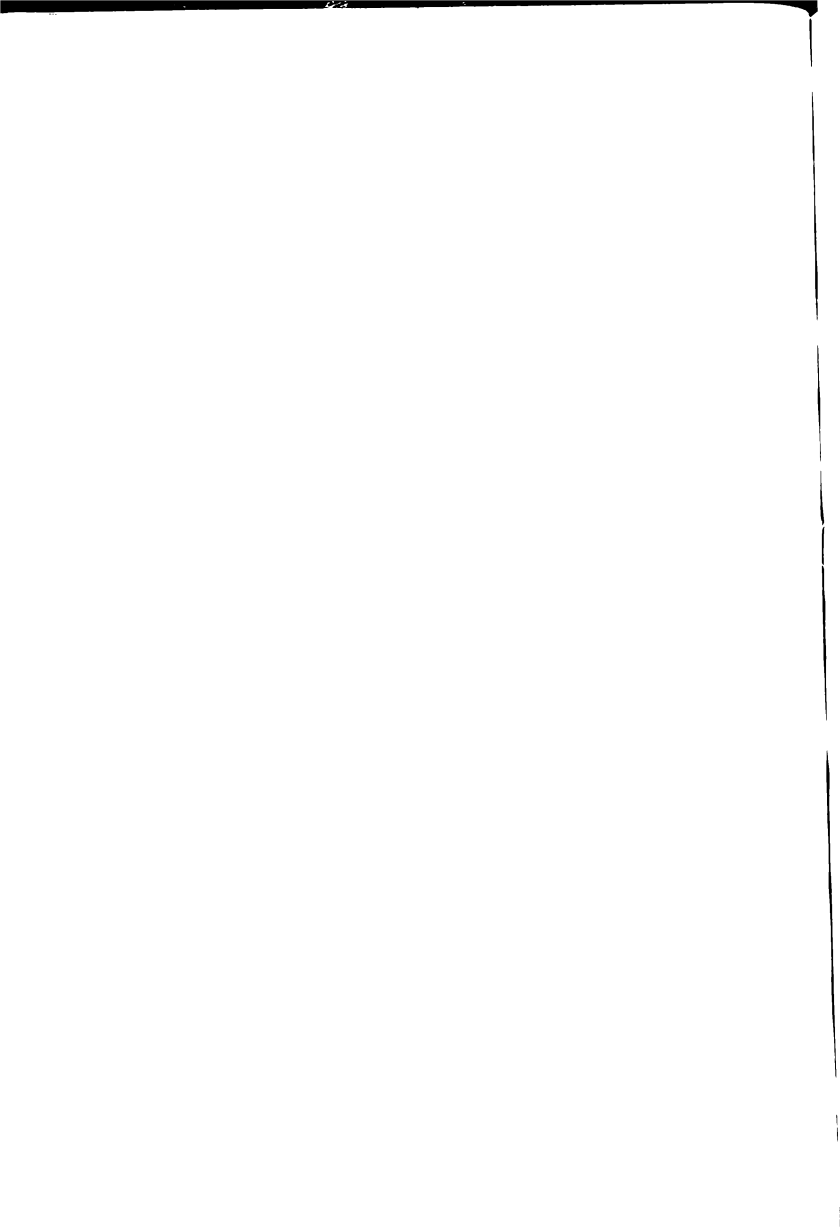
Rămîi în urma mea, Pămînt !
Pe fruntea ta, lovită de-un cuvînt,
Pe veci de veci de-acuma se așterne
Pedeapsa așteptărilor eterne.

Și-acum —

într-un vârtej cotropitor,
Ca un vulcan lumina-n mine fiarbă !
Avânt, o, Cer ! o, vânt, aripi ! să zbor !
Să simt cum crește-n mine nemărginirea oarbă...
Bulboana soarelui clocotitor
Pe veșnicie să mă soarbă !

*Se aruncă. Golul îl înghite. O clipă, tăcerea. Apoi, la poalele
muntelui, jalnică, mulțimea :*

Prometeu...

ÎNDEMN LA DRUM

De-acum îngroapă-ți sufletu-n pământ :

Spini veștezi îi vor crește pe mormînt,
Cu frunze-nfipite-n vînt ca niște gheare.
— Vor răsări flori albe de turbare,
Ca niște crini mucegăiți, murdare.

E vremea. Noaptea va veni curînd.
Și vîntul urlă ca un lup flămînd.
Îngroapă-ți inima în drum :
E vremea să te duci de-acum.

Stele de păcură pe cer.
Vin îngerii de smoală să te prindă.
Rămii cu bine, suflete stingher.

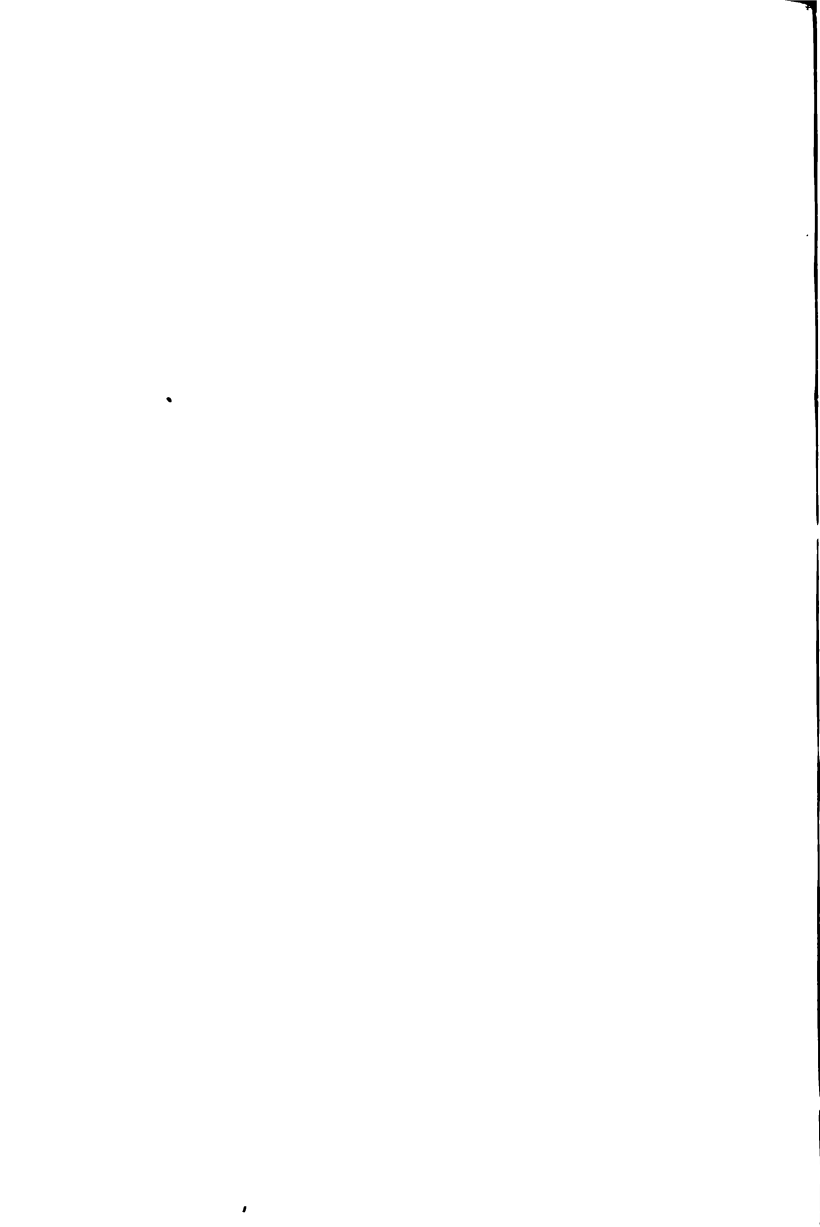
Și-ascute timpul coasa lângă tine.
Dă pinteni morții. E târziu de-acum.
Îngroapă-ți inima în drum.
Nu zăbovi. Tăcerea vine.
Ghețarii nopții s-au topit în scrum...

Ohe ! Mai este mult ? Nimeni nu știe.
O veșnicie
S-a isprăvit, când ai făcut un pas.
În urma ta tu singur ai rămas.

Nu zăbovi. Tăcerea vine.
Se prăbușește noaptea de catran.
Și-mbrățișat cu moartea laolaltă,
Tot mai aproape gîfîie Satan.

STÎNCI FULGERATE

1930

FRONTISPICIU

Mi-am plăsmuit un suflet din țândări de bolid,
Aerian și aspru, cu nostalgii de vid.
Sori stinși și-au stors cenușa din hăuri să închege
Năprasnicele așchii de mii de ani pribege.
Ecouri adunate din haosul astral
Mai gem și-acum în asprul meu suflet mineral,
Cu fire de-aur smulse solarelor sisteme,
Mai repede ca vremea alunecînd prin vreme.

Fulg de nemărginire în coajă de pămînt,
În inimă port dorul pustiilor senine.
Cînd clipa pămînteană apasă greu pe gînd
Desfășur albul viscol al stelelor în mine.

Mi-e dat să-mi caut timpul zburînd din eră-n eră
Și să colind, eratic, prin secolii glodoși.

Tot ce-i contrast m-atrage, și-n mine, ca-ntr-o seră
Cresc palmieri alături de cactușii buboși.

Am aruncat la hîrburi cîntarul nemuririi
Și ciutura cu glorii banale de cișmea,
Și cumpănindu-mi visul cu rînjetul satirii
Fac lumea după chipul și-asemănarea mea.

Sînt cel dintîi Geneza-n batjocură să-mi ieu.
Eu singur îmi sînt șarpe în paradisul meu.
Cu inima-ncleștată în coama unui vers
Îmi joc pe Prometeul gonit din univers.
Îmi bat în piept țărșuri fățarnice de rugă.
Schimb perlele-n grăunțe și fac din înger slugă.
În balta omenirii scuipe larg și liniștit.
Viața cu trup de aur și solzi de glod mi-i dragă,
Cum drag îmi va fi vîntul ce-mi va deschide, largă,
Poarta pe care intri, culcat, în infinit.

SCHIȚĂ PENTRU UN AUTOPORTRET

Lumea începe și sfîrșește-n mine.

Ca algele din spumă de oceane,
Dospite-n mîl albastru de ceruri sfărîmate
Cresc cîntecele mele subterane.

Mi-i inima la adăpost
Ca un culbec în fundul unei grădini pustii.
Hotarele mele sînt : cel care-am fost
Și cel ce voi fi — hotare pustii.

Căci viața mea de adineauri
Mi-i tot atîta de departe
Ca viața celei mai uscate mumii,
Și pentru mine tot ce nu-i prezent — e moarte.

Singur ? Ce vorbă lipsită de-nțeleș !
Sînt *tu* și *el* și *voi* așa de des !
De-atîtea ori Sfinx și Edip !
Trăiesc în mine ca o pădure-n mii de frunze,
Ca vîntu-n mii de fire de nisip.

Dac-aș fi vrut (pe vremea cînd visam)
Să fi fost altfel decît sînt,
Aș fi vrut să mă fi născut pămînt,
Cu rîme-n mine, rădăcini — și iarbă
Pe fruntea mea boltită către soare.

Sau poate... aș fi vrut să mă fi născut soare.

RUGACIUNE DE DIMINEAȚA

O, Doamne, dă-mi puterea să te-ajung !
Culeg în mine, iată, flori de soare,
Pe care la picioare ți le-arunc.
În fața ta sînt limpede și prunc,
Ca o pădure plină de izvoare.

Iar ca să am puterea să te cred,
O, Doamne, dă-mi încrederea în mine !
Izvoarele străpung vioi prin stînci,
Pădurea-i curățită de jivine,
Copacii sînt puternici, ecourile-adînci.

E dimineață-n mine — ca o boare
De vînt, desprinsă din pămîntul ud.

Mi-i drag pe față vîntul plin de soare
Și ca o ploaie peste iarba nouă
Cum plouă-n mine clipele aud.

Mi-i dragă iarba nouă s-o resfir
Prin degete, s-o mîngîi fir cu fir ;
Mi-i drag să-mi treier gîndul în lumină,
Să suflu-n lături pulbere și ceață
Și ca o boare albă de lumină
Să simt în ochi crescîndu-mi dimineața.

Mi-i drag să-mi cuget gîndul pîn-la urmă,
Și nu mi-i frică să-l înfrunt și să-l supun
— Și să-l dobor, cînd gheara lui mă scurmă
Cu crîncenă cruzime de nebun.

Să-mi lunec gîndurile, mreje clare,
În apa omenirii milenare
Și-apoi trudite-n mine să le trag,
De glod și aur laolaltă pline.
Și glodul ca și aurul să-mi fie drag :
Să știu urî — ca să iubesc-mai bine.

O, Doamne, dă-mi puterea să te-ajung !
Culeg în mine, iată, flori de soare,
Pe care la picioare ți le-arunc.
În fața ta sînt limpede și prunc,
Ca o pădure plină de izvoare.

PROCLAMAȚIE

Viața-i rîul acesta cu ceru-ntors pe dos
Pe care îl beau boii blajini, cu gîtul gros,
Unde noaptea se scaldă stelele și strigoii
(Și cerul nu-i cel răsfrînt, pe care-l beau boii).

Cerul de sus ? Poveste care-o spui cînd te culci.
Viața-i făcută din fulgere și cenușă
Și, cînd o muști, cu gust sălciiu ca o scorușă
Pe care o mănînci putredă, cu viermi dulci.

Vremea nu are-odihnă ca o cumpănă șchioapă.
Veșnicia ? N-o știi, ori merge cu tine-mpreună.
Alungă vracii de ieri cu ochii în lună.
Viața-i cu drumuri și gropi, cu pîine și apă.

Suflete pline de plopî, prieteni de mîine,
E turbure cîntecul meu, ca vinul nou.
Ziua de azi e ca o dîmbravă de mesteceni,
Soarele-i lîngă voi, aur şi pîine.

Clipele sînt semînţe şi flori. Ochii sînt noi.
Lăsaţi-le să moară, florile. Semănaţi.
Fără grijă. Lumina trăieşte cît şi voi.
Moartea-i poarta închisă la care nu mai baţi.

Viaţa-i rîul acesta cu ceru-ntors pe dos
Pe care îl beau boii blajini, cu gîtul gros,
Unde noaptea se scaldă stelele şi strigoii.

Beţi din cerul de jos, din care beau boii.

ELEGIE

Ce vechi sînt vorbele, ce greu e gîndul !

Mi-am tulburat fîntîunile-ntr-adins
Pe care le săpasem ani de-a rîndul,
Și-n suflet ruguri roșii mi-am aprins :

În văgăuna mea cînd stau la pîndă
Să-mi fie roșii focuri de osîndă.

Ohe ! Îndrăgostiții de nirvane,
Jefuitori de cripte fără morți,
În lungi, clănțănitoare caravane
Cînd veți veni să-mi bateți pe la porți,

Pustiul meu altar fără icoane
Și rugurile mele ca de sînge
În flăcări de venin se vor răsfrînge
Pe chipurile voastre vane.

O, bieții vînători de vînt pe culmi !
Aripi de nouri, inimi de argilă,
Făptura voastră-i vrednică de milă.
Voi, care-aveați neantul la picioare
Și să-l priviți n-ați cutezat, pe culmi,
În noaptea mea profundă ca moartea unui soare
Veți izbăvi, o, vînători de culmi,
Osînda mea atotizbînditoare.

...Tu, însă, Suflet, care, poate,
Vei fi vreodată viața mea cea plină,
Cînd viitoarea ta singurătate
Va căuta singurătatea mea străină,

Cînd gîndul tău de-atunci, gonind prin vreme,
Pe gîndul meu de-acum, demult trecut,
Va încerca din vreme să-l recheme
Ca un frățesc ecou necunoscut ;

Ca două flăcări fără chip
Sorbite de același soare,

Ca două ape în nisip
Lucide și nepăsătoare,

(Pe care drumuri vom veni,
Din care vânturi vom renaște ?)
În ziua-aceea chiar de ne-om cunoaște
Noi nu ne vom mai întâlni.

INVocaȚIE

Mephistopheles :

*Tronează-n mari singurătăți zeițe.
În jurul lor nu-i spațiu și nu-i timp ;
Și greu îți vine să vorbești de ele ;
Sînt Mamele.*

FAUST, II, actul 1.

Mă-nduplec vouă, Chipuri sub pămînt,
Măestre Mame, Zîne fără țară,
La care drumul e un lung mormînt,
De care chiar Satan se înfioară !

De m-am învrednicit de drumul lung
E că mi-i gîndul fără de prihană.
— Vă voi ajunge fără să v-ajung
Ori voi pieri în bezna subterană,

Nu știu decît că dor îmi e de voi,
Zeițe reci la fire, dulci la nume,
Și-n slava voastră, slobod peste lume,
Și gîndul și genunchiu-mi încovoi !

Ce aprig vînt iscoditor de stînci
Dărîmă-n mine poartă după poartă ?
De ce mi-s zilele fîntîni adînci
În care apa vieții doarme moartă ?

Robit mereu de clipa care vine,
De ce vreau veșnic clipa cea de-acum
Și-alerg rodită s-o culeg în mine,
Crin răsărit în pulbere de drum ?

Mi-i dor de dezlegarea cea adîncă.
Vreau în trudit-mi suflet de pădure
Cheia pe care nici un diavol încă
N-a izbutit neantului s-o fure.

Vreau să trezesc lumina ce-a rămas
Neiscodită încă-n adîncime
(Căci e lumină-n orice-ntunecime
Cum tot tăcere doarme-n orice glas).

Din jugu-atîtor ieri și azi și mîne
Să-mi dezrobesc vreau visul meu cel lung.
— Vă voi ajunge fără să v-ajung
Ori apa vieții moartă va rămîne,

Nu știu decît că dor îmi e de voi,
Măestre Mame, Zîne dulci la nume,
Și-n slava voastră, slobod peste lume,
Și gîndul și genunchiu-mi încovoi !

PIETRELE

Mi-s vremurile tot mai mult străine
Și ochii mei se-nchid nepăsători,
Și iată, azi mă-ntorc din nou spre tine,
Norod bătrîn al pietrelor surori.

În haine de verdeață-ngenunchate
În cimitir, pe margini de morminte ;
Scuipate-n drum și-n temple sărutate ;
Prundiș de rînd sau lespezi sfinte ;
Tovarășe cu șerpîi și cu spinii ;
Statui zglobii sau gîrbovite stînci ;
La gîtul înecaților în mare
Rostogolite-n văgăuni adînci ;
— De pretutindenî vă cuprind și vă culeg,
Și vorba voastră mută o-nțeleg,

Vă strîng pe toate-n suflet și ascult
Tăcerile care vorbesc în voi, demult.

În ritmul odihnit al veșniciei
Cum clipă după clipă se alungă,
Tăcerea voastră-i limpede ca moartea
Și moartea voastră-i clipa cea mai lungă.

Spre fruntea voastră fruntea mea se-ndreaptă,
Și lîngă voi mă simt din nou atom,
Și cînd v-ascult povestea înțeleaptă
Nu-mi mai aduc aminte că sînt om.

Odihna voastră, pietre, mă-nspăimîntă.
În voi o vlagă nouă se frămîntă,
Și ca un ochi înmărmurit și greu
Stă *Cineva* la pîndă-n voi, merceu.

Și totuși azi cînd vremea mi-i străină
Și ochii mei se-nchid nepăsători,
Tot către voi mi se întoarce drumul,
Și-mi sînteți dragi, o, pietrelor surori.

SCRISOARE

În târgul nostru vechi, pe care-l știi,
Cu tei schilozi pe ulițe pustii
Și ciori flămînde croncănind într-una,
E toamnă — ca întotdeauna.

În târgul nostru vechi, pe care-l știm,
Duc toate străzile spre țintirim.

Plutește-aceeași liniște ciudată.
Și pașii sună tot așa de grei
Ca și-altădată.
Și toamna nu mai pleacă niciodată.
Iar soarele îmbătrînit coboară
Spre-același vechi apus (tot violet)
Ca un decor banal, mîncat de molii,

În care veşnic stă să moară
Caricatura lui Hamlet.

În târgul nostru vechi, pe care-l ştim,
Duc toate străzile spre ţintirim.

Spre seară vîntul mîină cu mîna lui domoală
Prohodul lung al frunzelor de tei,
De-a valma zvînturînd şi paşii mei
Pe strada goală.

Doar rar de tot mai iese lumea-n poartă
Cînd trece-un mort cu muzică sau cînd,
Duminica, vre o flaşnetă spartă
Scînceşte-n colţul străzii, tremurînd.

Acciaşi spini cresc lungi pe la ferestre,
Umbrind ca şi-n trecut aceleaşi vieţi.
Şi-aceleaşi case stau de ani de zile
Cu schelele înfipte în pereţi.

Şi-n târgul nostru vechi, pe care-l ştim,
Duc toate străzile spre ţintirim.

COMENTARII

Am început să mă despart de mine.
Mă simt mai liniștit. E frig. Afară
Nu știi, e toamnă ori e primăvară.
Iar plouă ? Nu. E vînt pe străzi. — E bine
C-am început să mă despart de mine.

M-am săturat de mine pînă-n gît.
Privesc în suflet — casc — și mi-i urît.
Mă plimb prin mine ca un exilat,
Și mă cutreier iar în lung și-n lat,
Și caut iar și caut iar, și știu
Că nimeni nu-i — și fluier a pustiu.

Pe uliți umblă iar toamna leproasă ;
Deschide ușa și dă-i drumu-n casă.

E frig și vîntul bate în obloane.
Dă drumul toamnei. Vine de departe,
Ți-aduce iar în sac povești persane,
Șeherezade moarte.

Hai, intră, zdrențăroasă cerșetoare !
Și spune-mi dacă ai văzut trecînd departe
Cortegiul vîntătorilor de soare
Cu ochii vii și inimile moarte.

Mucegăită, seara ne cuprinde...
Îmi suflu-n suflet ca-n tăciuni.
S-aprinde ? Bate vîntul. Nu s-aprinde.

Începe dar... „Pe vremea califului Harun,
Cel mai puternic prinț de pe pămînt...”
— Iar plouă. — Da... pe vremea califului
Harun.

— Dă-ți singur foc și spulberă-te-n vînt,
Caricatură de Hamlet nebun !

— Nu. Taci. Ascultă...

„De pe marginea verandei
Saadi cu barba albă ca un crin
Privește caravanele ce vin
Din depărtări, pe drumul Samarkandei...”

— Ei, mai departe ?

— Da. Un muezin...

„Un muezin se roagă-n minaret.
Și în amurg havuzul din grădină
Ca o dănțuitoare de purpură se-nclină,
Surîzător în fața moșneagului poet...”

— Pe urmă ?

— Nu-i nimic. Saadi adoarme.

— Pe urmă ?

— Stai, ascultă.

— Te urmez.

„Cocorii trec departe pe lanuri de orez.
Și-o fată cu parfum de mirodenii,
Cu cerul cald ascuns în dosul genii,
Să-i poți privi prin ochi ca pe-o fereastră
Sufletul, apă albastră...”

— Ei, ai sfîrșit ?

— Nu. Fata-i blondă... blondă...
„...Cocorii trec departe pe lanuri de orez”...
E blondă...

— Hai...

— E blondă... Nu. Mi-i lene...
Stai... blondă... ca un vers de Demostene
Botez.

Citez ¹.

— Iar plouă. —

Hai, ia-ți sacul și fugi, caricatură !
Vreau să-mi recapăt locul în natură.
De-acuma fac literatură
Serioasă.

¹ *Floarea pământului*, 1920, p. 52.

IDOL

Dumnezeu e pretutindeni

Rotund și gras, molatec și bunduc,
Făptura lui gălbuie-n timp se pierde.
Prinos sfios toți regii îi aduc
Și cîinii vin cu botul să-l dezmierde.

Din pline șolduri moi, șerpuitor,
Bolborosind în galbene spirale,
Sau șopotind în stropi ca un izvor :
Același fu din vremuri ancestrale.

El saltă-n frăgezimea voastră, sîni !
Tresare bleg în voi, o, trupuri goale !
Îl văd în tot : pe buze și pe mîni,
În guri și-n lacrimi, puhav, gras și moale

Mîndrii și graniți pentru dînsul nu-s.
Spre slava lui și-apeacă toți spinarea,
De la maimuță pînă la Isuș.
Îngrașă țărna și sporește marea.

Batjocorit al vieții, osană !
Făptura ta prelung izbăvitoare
Din noi purcede spre-a ne răzbuna :
Cînd zămislim și noi un ciot de soare !

CEASUL GREU

Mi-era pustiu în suflet. Plin de trudă
Mergeam pe malul unei ape,
Și blestemam în gândul meu cu ciudă.

Blestem era nu de necaz ori ură ;
De nici un om n-aveam ca să mă plîng ;
Dar îmi mușcam din suflet să nu plîng,
— Și parc-aș fi mușcat din zgură.

Și doar pornisem blînd de dimineață,
Cu ochii mari și gîndurile-n vînt !
Mă bucuram de flori, de vînt, de viață,
Și mă simțeam la mine-acasă
Oriunde pe pămînt.

În urma mea orașul ca o fiară
Cu solzi de smoală și aripi de fum
Își clocotea urgia seculară.
Dar eu pornisem singur, din zori, blajin, la drum.

Nu mă aveam decît pe mine-n minte.
Mă bucuram de mine ca de-o plantă
Pe care-o crești cu grijă, zi cu zi ;
Și-un singur gînd aveam : tot înainte.

Mai mult decît oricînd eram departe
De orice gînd nemernic, de orice dor milog...
De unde-atunci venise ca un fior de moarte
Dorința asta crudă : *să mă rog ?*

Lăsasem în orașul de piatră și metal
Biserici proaspete de cărămidă
Cu-nfățișare roșă de spital
Și clopote ce sună cu scîrbă și obidă.

Dar gîndul nu-mi fusese niciodată
Să-ngenunchez pe lespede lor tristă,
Iar dumnezeul lor, dacă există,
Mă îndoiam în ele să fi intrat vreodată.

Cu pumnu-n inimă-mi dădeam, spunînd :
„Dorința mi-i nevolnică și mică.
Cui să mă rog ? De ce ? Te rogi de frică :
Nu tremură în mine nici un gînd ;
Și sufletul mi-l simt ca-ntotdeauna
Pe-atît de mîndru pe cît e de blînd.
Cît despre dumnezeul cel de-acum,
În fața lui dorința mi-o măsur prea adîncă.
E drept că-n el se scaldă atîția oameni încă,
Dar eu sînt singur, nimeni nu m-a-nsoțit la drum !“

Cum aș fi vrut un fir de adevăr !
Un adevăr — o, fie cît de mic —
Să mi-l culeg și să mi-l prind în suflet,
Să mi-l culeg... Dar nu găseam nimic.

Mai ieri aveam atîtea adevăruri,
Savante mingi cu care mă jucam !
Pe unul singur le-aș fi dat pe toate !
Pe-acela numai aș fi vrut să-l am.

O, ceasul greu — o, ceasul rău — o, ceasul
Pe care-ai vrea să-l sari în timp, să-l treci,
— Cînd nu e clopot să-i rostească glasul
Și să vestească clipele lui reci.

...Fusese drumul lung și obosisem.
Mi-am așternut truditul trup
Pe-o pajiște la care poposisem.

Spre-un fir de iarbă m-am plecat, să-l rup.

Dar mîna-mi șovăi o clipă, oarbă,
Și fără-a-l rupe-l mîngîia ușor
Cînd gîndul meu deodată frînt din zbor
Se agăță de firul zvelt de iarbă.

Nu știu... dar nu mai cugetam acum
La firul meu de adevăr fără prihană.
Trecuse ceasul greu ?

Pornii la drum,
Cu firul meu de iarbă pe suflet, ca pe-o rană.

Mergeam din nou pe mal ca dimineață
Cu ochii mari și gîndurile-n vînt.
Mă bucuram de flori, de vînt, de viață.

Și-n loc ca să mă rog, am început să cînt.

CEL DIN URMA OM

În orbite ochii au rămas
Ca niște-aproape stinse scînteii — și capul ras
Cu urechile ca două cioturi
De aripi, își face vînt
Ca să zboare de pe umeri
Și să cadă, copt și palid, la pămînt.

În fața găurită de vărsat
Nasu-i moale, lung și straniu.
Înăuntru-n dosul feței tupilat,
Gîndul trebuie să crească
Ca o inimă sub craniu.

Și, dacă o privești mai mult, e drept :
Fața are-nfățișarea unui piept.

Nu-i greu să vezi pe fața vie-moartă
Că ochii nu-s ai feței care-i poartă,
Tot astfel cum urechile-s străine
De cap, iar capul stă pe umeri strîmb
Și cu nasul fluturatic ca o coadă,
Cu urechile în cumpănă se ține
Să nu cadă.

Iată gura care rîde
'*Altfel* de cum ochii plîng.
Dar chiar gîndul de sub frunte
Nu-i al gurei care rîde,
Nici al ochilor ce plîng.

Ce s-a-ntîmplat ? Cîndva, odinioară,
Cînd capul sta pe trupul lui adevărat,
Un vînt l-a smuls din umeri și l-a lăsat să zboare,
— Și-n vremea-aceea, după cît se pare,
Toate capetele au zburat.

Țîrîndu-și zborul silnic de păsări ostenite,
Filfîitoare trudnic din urechi,
Capetele izgonite
Nu-și mai găsiră trupurile vechi,
— Și-așa se însoțiră din nou, la întîmplare,
Cu alte trupuri fără cap, rătăcitoare.

— Tot astfel nu-i nici glasul cel
Al gurei care l-a rostit ;
Și glasul a zburat și el
Și-n altă gură s-a adăpostit.

(Ar fi pe urmă că de-atunci de cînd
Va fi suflat acel zănatîc vînt,
Oamenii par numai
Și nu sînt.)

Și-acesta-i cel mai proaspăt Prometeu,
Pînă mai ieri homuncul de muzeu ;
— Dar de cînd vîntul cel ciudat colindă
Îl poți vedea în fiecare-ogîndă.

(Iar toate-acestea le expune clar
*Der letzte Mensch*¹ de Max Picard.)

¹ *Ultimul om* (germ.) (n.r.).

MOCIRLA

Mocirla neagră doarme pe cîmpul gol și slut,
La poalele movilelor de lut
Pe care, noaptea, cîinii orașului s-adună
Să-și țină sfatul lîngă lună.

Spre seară cerul bolnav se lasă peste baltă,
Și soarele lovește cu fruntea de pămînt ;
Iar cînd oftează vîntul pe cîmp, mocirla saltă
La soare răsfirîndu-și miasmele pe vînt.

În zări orașul urlă cu hohote viclene,
Cu oamenii pe uliți roind de-a valma toți,
În țipete de trîmbiți, în şuier de sirene,
În scîncete de clopot și huruit de roți.

Schilozii pe cîmp se-nclină copacii rari și goi.
Un stol de ciori se lasă pe-un stîrv, în depărtare...
E ceasul cînd pe drumuri de toamnă și noroi
Sosește caravana sacalelor murdare.

Vin pline. Pîntecoase și negre-ajung aproape.
Și, una după alta oprite-acuma, par
Un lung șirag de bivoli veniți să se ădape
La balta care doarme în giulgiul ei solar.

O-ntreagă noapte lungă au colindat orașul
Și i-au cules prisosul, găleți după găleți ;
Tot tîrgul putred doarme îngrămădit în ele,
Cu clopote și trîmbiți, sirene și poeți.

Nepăsătoare-n pragul apusului de soare,
Descarcă fiecare prinosul negrei prăzi...
Și-acum se-ntorc grăbite sacalele ușoare
Să-nceapă iar la noapte colinda lor pe străzi.

Și plescăie mocirla zbîrcită-n unde grase
Și tot mai mult și-ntinde cangrena peste șes ;
Iar vîntul o dezmiardă cu foșnete duioase,
Și soarele-i frămîntă cu aur mîlul des.

ODĂ SIHAȘTRA

Suflete, povestește amurgul în păduri,
Sihla cu fagi și ferigi, brazii cu miroș tare,
Drumul pitit prin iarbă cu jderi la cotituri,
Șipotul cu jghiab putred și șopot de răcoare.

Vremea-n trecut, pîrîu în munți, cu prund de aur
Pe care uiți întotdeauna să-l culegi.
Buciume bocitoare au vuit seri de-a rîndul ;
Gîndul păstrează încă vaietele pribegi.

Suflete, povestește vremea cu clipe simple
Ca o călugăriță cu mătănii de lemn.
Și tot ce-i amintire stă iarăși să se-ntîmple,
Cum cauți în cărți foaia — la care n-ai pus semn.

Din scorburi noaptea iese ca o viețuitoare
Flămîndă, cu trup negru și mers împleticit.
Păsări cu chiot dulce au trecut, s-au rărit.
Cînd ajungi în poiană, printre brazi, pe cărare,
Vezi luna care vine, goală, din răsărit.

Suflete, povestește vremea cu clipe simple.

EXERCIȚIU

Priveliștea-i ciudată și naivă
Ca hărțile cu case și copaci.

Drumul alcargă, alb, de jos în sus,
Sărit, ca un ogar, din perspectivă.
Burgul e-n fund, cu creștetu-n apus,
Mai jos, mai sus,
Cum vrei, așa sau dimpotrivă.

Virfuri de turnuri zgârie-n amurg
Cerule cu geamuri turburi și plesnite.
Veacul de mijloc filfiie pe burg
Cu-așchi de mucava, mucegăite.

Iar au trecut leproși cu zurgălăi.
Spinii pe deal sînt mari cît niște plopî.
Nouri cu chip de păsări s-au încîlcit prin plopî.
Vîntul cu solzi de fildeș se tîrîie prin văi.

Și-așa priveliștea cum este ea
Strîmbă sub cerul vertical,
Soarele-n chip de bubă rea
Se sparge-n ceafa zării, peste deal

MEDITAȚIE

Te plimbi prin cimitirul acesta cu cruci mari
Și albe în târziul toamnei ca niște mâni.
Vorbești să n-auzi morții guralivi și murdari.
Și liniștea e falsă printre copacii spîni.

Tăcerea ca o frunte se încrețește glas. .
În ochi privirea-i chiot, zilele țipă soare.
Noaptea gîlgîie hulpav în urechi cobitoare.
Neadormită, vremea clipește-n ochi de ceas.

Rupi timpul, crește hidră și clipa face două.
Nu-i nicăieri tăcere, sau — dincolo de timp.
Gîndul declamă singur, sîrguitor și simplu,
Așa cum plouă.

Amurgul se desprinde de pe cer ca o coajă
Putredă cu mușchi vînăt și scîrțîit de vînt.
Inima morților bate-n pămînt.

Dar, știi, tăcerea printre copacii spîni e falsă.

STIL

Pe poarta cu stâlpi rumeni în parc cînd ai intrat,
Castelul e istoric și lacul e pătrat.
Cerul cu mîini crăpate de vînt deapănă noapte,
Și aerul e proaspăt, pe lac, cu gust de lapte.

Amintirea cu miros de colb pătrunde-n nări.
Ni-s sufletele două țări — pe aceeași hartă.
Cît pămînt ne desparte acum, și cîte gări !

Nemărginirea gîtu-și întinde între noi.
Amintirea-i cu miros de colb și de gunoi.
Cu gîndul cerci adîncul trecutului să-l măsurî.
Pe apă vîntul trece cu foșnet de mătăsuri.
De-aici pădurea-ncepe cu scorburi și cu cerbi.
Tac cînd mă-ndemni la vorbă, răspund cînd nu mă-n-
trebi.

Nepregătite vorbe s-adună-n colțul gurii.
Îți dau înapoi gândul din marginea pădurii
Și sufletul pe care, zălog, ți l-am păstrat.

Castelul e istoric și lacul e pătrat.

DECLAMAȚIE

Bisericile fără turlă
Cu-nfățișare de spital,
Bursele cu stâlpi de templu și cu creștet de metal,
Temnițele-mprejmuite de castani,
Statuile-n muzee cu gesturile strâmbe,
Literaturile de drîmbe,
Și noaptea omenirii ce nu mai are ani :
Nu !

Nu ! — Tu cunoști vîntul doinit în alte părți.
Drumul în jurul tău înfășură-l cingătoare.
Plecăm. Azvîrle-n gîrlă mormanele de cărți
Cu suflete presate în file ca-n ierbare.

Vrem pădurea întreagă, nu frunza cu nervi subțiri.
Sîntem sătui de iscusite tălmăciri.
Singuri vrem să ne fim ascultare și legi
Păcat de cei rămași în urmă și betegi.

Lumina cade strîmbă pe viața noastră de-azi.
O, să ne-adăpostim de trîmbița ei barbară !
Iarbă crească-ne-n inimi, nu zgură amară.
Ce bună era steaua păstorilor nomazi !

Scuipă cînd pleci. Nu te uita-napoi.
Toate cîntecele sînt străine,
Proaspete zărilor, plămîinii noi.

Vom rătăci sub alte zodii.
Steaua cea bună ne va răsări
Să ne păzească de jigodii.

Prietenului încă negăsit
Închină cîntecul acesta
Vorbă cu vorbă agonisit.

Lumina cade stearpă pe viața noastră de-azi.
La drum ! Tu cunoști vîntul doinit în alte părți.
Scuipă cînd pleci. Azvîrle cele din urmă cărți.

Ce bună va fi steaua păstorilor nomazi !

FEERIE

Îmi joacă-n ochi apusuri zburlete-n coame roșii,
Ca o năvală de oștiri barbare
Cu sulii sîngerate gonind cotropitoare,
Așa cum au văzut cîndva strămoșii.

Arc de triumf din piatră-albastră cerul
Înalță peste soarele-asfințit.
Tăcerea nopții, iarna, e rea ca un cuțit
Cînd în văzduh se încleștează gerul
Și stelele sclipirea și-o țîrîie-ascuțit.

Arc de triumf am înălțat în mine
Cu creștetul nesărutat de glorii.
Pentru cine?
Vin noaptea-n el să doarmă cerșetorii
Și bufnițele vin ca să se-nchine.

Cînd suflă-n mine vîntul cel curat
Venit din Alpii cugetării pure,
Sînt în adîncul meu ca o pădure
Din care păsările guralive au zburat.

Și-atunci alung din mine tot ce-i dușman ideii,
Vremelnici idoli și-alte ilustre pocitanii.
Gînd peste gînd încalec, să urc să-mi răstorn zeii,
Cum munte peste munte puneau cîndva Titanii.

Prieten cu ghețarii și zările polare,
Cînd am ajuns, pe vîrfuri, stăpîn pe visul meu,
— Ca niște torțe-aprinse în noaptea iernii clare
'Apusurile roșii îmi joacă-n ochi mereu,
Barbare !

SPOVEDANII

Omizile pe soare s-au cățarat șiroaie.
Mi-i gândul ac pe creier și inima-n eclipsă.
Cu șolduri lucii cerul pe zări se încovoiaie
Cînd trece iarna albă cu degete de ghips.

În suflet ca-ntr-o apă cînd am privit văd strîmb.
Acum marmura vremii s-a isprăvit sub daltă
Și se destramă-n aer statuia fără trup.

Cuvîntul vine gîngav sub gînd și-l spun pe dos
Cum bîjbîie prin ornic minutele mioape.
Vreau sufletul să-mi fie ca versul, de prisos,
Și imnul vieții calme să-l sfărm în ritmuri șchioape.

Ca vorbe dintr-o limbă pe care n-o mai știu
Îmi vin în minte gânduri de altădată, triste ;
Se smulge din durată plîns după plîns pustiu
Și-n tactul vid al clipei rencearcă să existe.

Îmi mint patetic lenea de-a mai simți și-aud
Cum cîntă fals vioara trecutului neroadă.
Să tacă ! Bate-n suflet trecutul ca un surd ;

Îi zvîrl pomana stearpă a versului din coadă !

CÂNTEC PE CULMI

(după Nietzsche)

Amiază-a vieții ! Ceas de împliniri !
Vărată grădină a visurilor coapte !
O, fericire-nfrigurată de așteptări și de pîndiri !
Mi-aștept prietenii, și zi și noapte.
Veniți, prieteni ! Visurile-s coapte,
Și ceasul cel de față e plin de împliniri.

În cinstea-vă ghețarii se-mpodobesc cu flori.
Pîraiele din munte pornesc spre voi voci clare.
Și se adună-n creștet de ceruri vînt și nori
Să vă pîndească pasul de dincolo de zare.

Ospățul meu v-așteaptă pe vîrfuri, printre stînci.
Nu-i nimeni mai aproape de stele decît mine,
Nici mai aproape nu e de hăurile-adînci.

Și nimeni pîn-acuma nu s-a urcat spre mine
Să guste din ospățul întins pe vîrf de stînci.

...Dar iată-vă, prieteni atît de așteptați !
De ce în ochii voștri văd spaimă și mirare ?
N-a mai rămas în mine nimic din ce știați ?
Pas, vorbă, chip — schimbarea e-atît de-ngrozitoare !
Nu mai sînt eu acela pe care-l căutați ?
Și cel ce sînt acumă vă miră și vă doare ?

Sînt altul ? Mie însumi străin ? Fugit din mine ?
Din mine însumi exilat ?
Un luptător ciudat care-mpotriva
Lui însuși luptă cu puteri haine,
Prin propria-i izbîndă răpus și-ngenuncheat ?
Delaolaltă jertfă și gealat ?

Mi-am împletit eu viața cu tot ce-i aprig vînt ?
Am poposit alături de albi urși polari ?
M-am dezvățat de Dumnezeu și oameni,
De tot ce-i blestemat, de tot ce-i sfînt ?
Făcutu-m-am fantomă ce umblă pe ghețari ?

O, vechi prieteni ! Iată : amarul vă cuprinde.
De dragoste vi-s ochii dar și de groază plini.
Plecați ! Fără mînie ! Aici — sînteți străini.

Doar căprioarele și vinătorii
Cutează-aceste locuri să colinde.

Prieteni vechi, luați drumul înapoi !
— O, inimă, ești plină de amintiri amare,
Dar aprigă-i nădejdea ta și tare :
Deschide-te și-așteaptă prietenii cei *noi*.
Cei vechi să-i lași ! Și lasă și-aducerile-aminte.
De-ai fost odată tânără, acum
— Ești și mai tânără ca înainte !

Aceștia nu mai sînt prieteni, sînt
— Cum să-i numesc ? — doar stafii de prieteni.
Îmi bat și-acuma noaptea în inimă și-n geam,
Și mă privesc și-mi spun : Doar noi erăm !
— Veșted cuvînt pe care-odinioară
Drept trandafir în suflet mi-l sădeam !

O, dor al tinereții, rău înțeles mereu !
Din tot ce-odinioară am rîvnit
Și-am luat drept seamă sufletului meu,
Rămîne-acum un vis îmbătrînit.
Dar să-l alung din mine nu mi-i greu :
Numai cel care se schimbă mi-i apropiat mereu.

Amiază-a vieții ! Ceas de împliniri !
Vărată grădină a visurilor coapte !
O, fericire-nfrigurată de așteptări și de pîndiri !
Mi-aștept prietenii, și zi și noapte :
Prietenii *noi* ! Fiți gata ! Mi-s visurile coapte,
Și ceasul cel de față e plin de împliniri !

POPAS

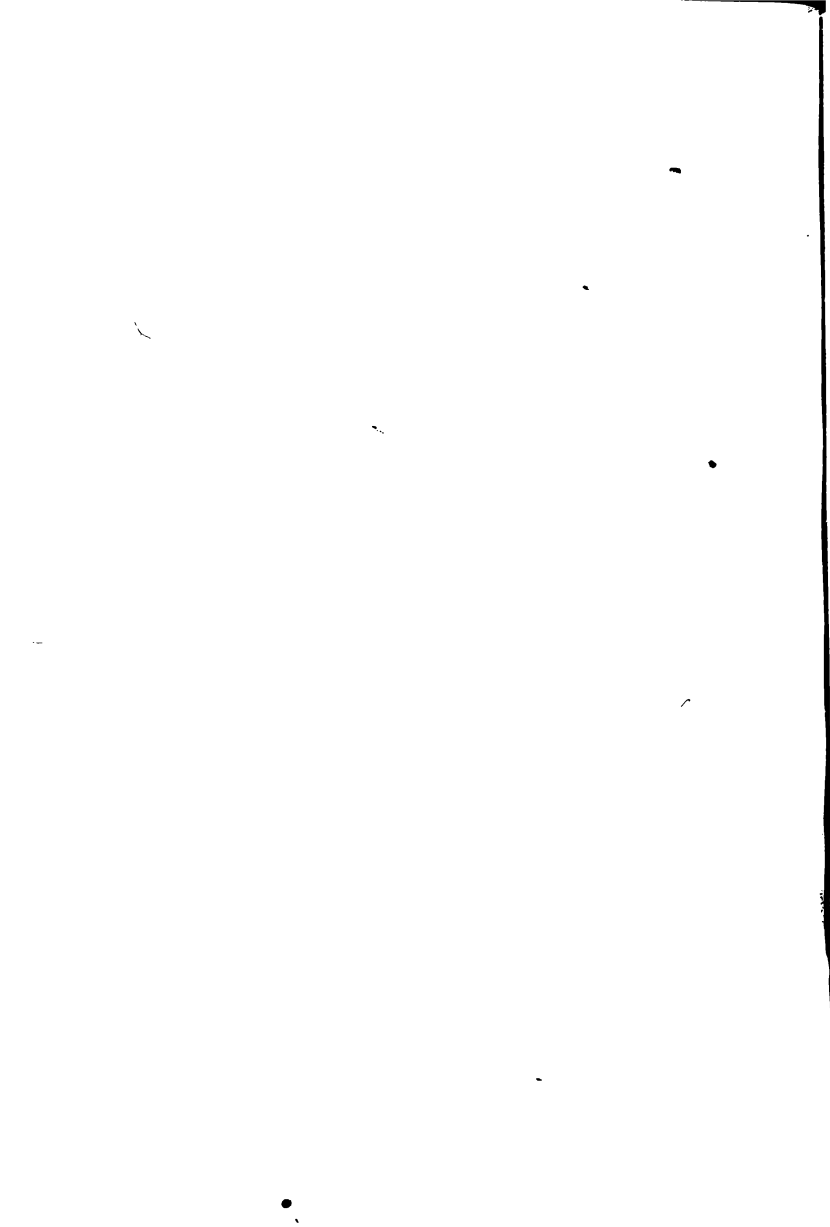
Cerul, ca zugrăveala pe lemn, s-a învechit.

Dănțuitor pe frînghii și păpușar vestit,
Cu zările pe umăr și vîntul de căpăstru,
Sufletul meu colindă și-acum sufletul vostru.

Copii ridicau zmeie în drum, cînd am purces.
Domoală era vremea și lungă ca un șes.
Pașii mei din țărînă lăsau urme pe nouri.
Ocheam cînd era lună, cu praștia, ecouri.
— De-atunci au trecut zile ca luntri fără cîrmă.
În podul palmei dîra norocului se curmă.
Și-am căutat zadarnic în gînd de-atîtea ori
Vorba care deschide peștera cu comori.

Își mînă noaptea cîinii negri la vînătoare.
Tăcerea-i înțesată de glasuri viitoare,
Cum timpul tot e-n clipă și lumea după frunte.
Și viața-i nencepută ca apele de munte.

Mîini plec din țara asta cu cerul învechit.

VISURI ÎN VUIETUL VREMII

1939

PROMONTORIU

Silită poezie-a vremii noastre,
Într-adevăr prea mult a vremii noastre
Și prea puțin a vremurilor toate,
Rugină nefolositoare
Sufletelor viitoare,
Te văd în timpuri foarte-apropiate
Zăcînd printre unelte demodate,
Mașină cu-ntrebuițări uitate,
Mai nebăgată-n seamă în giulgiul tău de praf
Decît montgolfierii sau primul hidroscaf !

Cîntăm clăbucii clipelor de-acuma,
Slăvind în fiecare din ei un univers
Și ne fălim că bietul nostru vers,
Mai șubred decît este spuma,
Oprește lumile din mers.

În piața public-a simțirii noastre
Răcnesc trompetele tembele.
Dar unde-s visurile-albastre,
Rănite vechi violoncele
Care cântau în sufletele noastre?

Deschideți iară vechile atlase ;
Pornim spre zărilor miraculoase.
Dar nici un vers pentru contemporani !
Și poate-așa din nou ne vom deprinde
Să socotim cu veacuri, nu cu ani.

Și-acum destul ! De-aici se-ntinde
Tărîmul țărilor necercetate,
Terra incognita,
Mari spații albe
Pe harta sufletului meu din acest an.

Pe cel mai sudic promontoriu
Stă ultimul tasmanian.

IMPĂCARE

Din nou cu glas de stafie-n urechi
Singurătatea murmură și cîntă,
Și drojdii de amurguri vechi
În fundul sufletului se frămîntă.

Sînt seri păstrate-așa, adînc sub gînd,
Ca niște lacuri de azur și de aramă
Pe care neguri dese și grele le ascund...
Dar vine-un vînt deodată pornit de nu știi unde,
Și negurile moarte le destramă...

E-atîta timp în tine de cînd nu te-ai întors !
Ca niște pietre grele dai clipele-ntr-o parte,
Dărîmi porți ruginite și sufli-n visuri moarte.
Painjenii-amintirii tot n-au sfîrșit de tors.

Te mai cunoști ? Te-ntîmpini ca pe-un străin, departe.
Ești tot numai răs_pîntii și drumuri fără-ntors.

Pătrunde-n tine vîntul cel nou de primăvară.
Pe săniuș de nouri și pîrtii de azur
Coboară iarăși visul cîntat odinioară :
Mireasmă fără nume și fără glas murmur.

În fața ta desfășuri drum după drum ca fire
Din încîlcitul caier al vremii pîn-acum :
Orașe mari, privesți mărunte, cimitire
De piatră și verdeață și gări de fier și fum,
Plecările-n amurguri, pierdute-n amintire...
Și sutele de drumuri nu fac decît un drum.

Pe vechile amurguri de-aramă și azur
Lași negurile grele din nou să se-nfiripe,
Zidești la loc lăuntricul cavou
Și-ngropi trecutul iarăși în giulgiul lui de clipe...

Și, împăcat cu tine, te părăsești din nou.

PRIVEȘTI CUM ZBOARĂ NORII

Privești cum zboară norii ca niște continente
Desprinse dintr-o veche planetă istovită.
E-o vreme pentru visuri potrivită,
Cu seri adânci și vânturi indolente.

Lumea de azi, gheboasă de trecut,
Clipa de-acum, bolnavă de-amintire,
Te-ndeamnă să te smulgi din cunoscut.

Dar unde oare să mai pleci acum,
Cu sufletul deșert și mintea arsă,
Cînd însuși cerul este-o hartă ștearsă
Pe care nu mai poți citi vreun drum ?

Un singur gînd ca o mireasmă tare :
Să te desprinzi din tine și să zbori
Asemeni continentelor de nori
Pe valuri de văzduhuri viitoare ;

Și-ntr-un tărîm de inedit azur,
În care nici o amintire nu vibrează,
S-ajungi în calea ta văzduhul pur :
Miraculoasă, veșnică amiază...

O, gînd anarhic și amar,
Pe care vorbele nu-l pot cuprinde
Atunci cînd ca un meteor bizar
În noaptea inimii adînci s-aprinde !

ADÎNCIRE

Sfărîmături de glasuri în suflet răspîndite,
Din prăbușiri trecute vechi rămășiți pustii,
De ce să vă mai vîntur în cîntece voite ?
Trăiesc din voi, vă știu în mine vii...
Cu vorbe vechi nu vreau să turbur încă
Durata voastră tainică și-adîncă.

Pustiile uitării s-aștern în mine-acum.
Învălmășite-n ele dorm sute de izvoare
Și nici un fluviu încă nu le-a cules în drum
Mînîndu-le, voinice și sprintene, spre mare.

Din sufletu-mi acuma să-ncerc s-adun din nou
Frînturile de glasuri, ecou după ecou ?
Să caut drum spre mare izvoarelor pierdute ?

Sau, liniștit, s-aprind un cîntec nou
Din pulberea tăcerilor trecute ?

Să-ți fur sinistra coasă, o, Timp, mi-a fost mereu
Cea mai nepotolită din dorințe...
De ce ? Mă simt în centrul cît și-mprejurul meu
Asemeni unei largi circumferințe...
Și nu mai am nevoie de ajutorul tău !

Cînd sînt trudit orice mi-e bun : un nor,
Un cer senin, un vers, un trecător,
Să-mi dorm adîncul somn de prund pe care
Nu-l mai azvîrle nimeni către soare.

Iar cît despre speranță, uscată pîine vană
Pe care clipele flămînde-o rod,
O dau cu bucurie de pomană
Nemernicilor vieții, munciți de-un vis nerod,
Această pîine veche rostogolită-n glod
Și care niciodată nu mi-a slujit de hrană...

Și totuși, frînte glasuri cu lungi ecouri grele,
Voi izbuti în clipa culesului suprem
Să vă adun în mine și iarăși să vă chem,
Sfărîmături ale tăcerii mele,
Zdrobite fulgere din vechi furtuni,
O, singurele mele rugăciuni...

MIRAJ

Ce dup-amiezi ciudate învăluite-n vis !

Izvoarele-amintirii în suflet s-au deschis,
Răni vechi cu sânge proaspăt mocnind sub clipă, treze.
Și doruri ruginite prind iarăși să vibreze
Cînd vremea-ncetinită și-ntinde apa grea.
Simt cum întreaga-mi viață alunecă în ea
Și cum eu însumi vreme mă fac, magie rară !
În mine-atunci o lume vrăjită se coboară :
Amestec de-anotimpuri, de dimineți și seri,
Alcătuind o lume găsită nicăieri,
În care se-ntretaie ca niște zvonuri line
Atîtea visuri toate cîte-au trecut prin mine
De la-nceputul celei mai vechi copilării.
Prin vinete meleaguri cu ceruri brumării,
Pe-un drum mereu același și altu-ntotdeauna,

Pornesc cu Păsărilă să strâng în brațe luna...
Dar mult nu stau în țara poveștilor, și-acum
Mă-ntîmpină o toamnă cu despletiri de fum :
Văzduhu-ngălbenește ca o mătase veche,
Flășnete ofilite îmi țiuie-n ureche
Și simt miros de frunze ce ard, grămezi, prin curți...
Durata mea de astăzi cu anii tot mai scurți
Mă-ndeamnă-n amintire să fac mai lungi popasuri ;
Și vremea n-o mai măsur cu clipe și cu ceasuri,
Căci Hronos mie însumi îmi sînt și, mag subtil,
Schimb timpul meu de-acuma cu timpu-mi de copil.

O, farmec fără nume, feerică năframă,
Pe care-o ridicare de gene o destramă,
Răscruce-a zilei între amiază și-nserat,
Gînd în aceeași clipă rostit și spulberat !
Ajunge-voi vreodată pe căi nemijlocite
Să aflu tîlcuri nouă cuvintelor tocite
Și să cuprind statornic cu tainice dovezi
Miracolul acestor ciudate dup-amiezi ?

O ÎNTILNIRE CIUDATĂ

Într-o lumină lîncedă și albă
Cîmpia s-așternea, oprită-n zare
De niște dealuri galbene de lut.
Pustii erau acele sterpe locuri,
Și drumul se pierdea prin ierburi mari,
Prin brusturi, cucută și ciumăfaie.
Din loc în loc movile de moloz
Mai dovedeau c-aici odinioară
Fusesse așezare omenească.
Dar cine știe ce prăpăd venise,
Ce molimi și cutremure cumplite
Și-acum urgia lor nu mai lăsase
Decît doar buruieni otrăvicioase
Și oțetari adunători de muște.

Tot căutîndu-mi printre ierburi drumul,
Grăbit să ies din acel trist ținut,
M-oprii ca să mă uit o clipă-n zare
Doar voi putea vedea vreun pămîntean
Să-l rog să-mi spun-o vorbă de-ndrumare.
Zării atunci ieșind de dup-un dîmb,
Departe, un drumeț. Venea spre mine
Mergînd plecat, cu pas mărunț și strîmb.
Ce straniu soi de om mi se păru
Cînd începui să-l deslușesc mai bine !
Era-mbrăcat într-o hlamidă albă ;
Descult, cu capul gol, pleșuv la tîmple,
N-avea nici băț, nici sac, doar subțioară
Ceva, ca o cutie de vioară.
Dar ceea ce oprea mai mult privirea
Erau, pe umeri, două mari aripi
Care-atîrnau, albastre și murdare.
Ce căutau aceste-aripi celeste
Pe umerii drumețului ciudat,
Nu pricepeam. Întreaga-nfățișare
Îmi evoca poznașa arătare
A unui heruvim de bal mascat.

Multe-ntrebări mi se-mbulzeau în minte.
Să fie vrun hagi la locuri sfinte ?
Vrun saltimbanc, ghiduș de iarmaroc ?
Ori poate-un lăutar fără noroc ?
Dar toate-aceste presupuneri rostul
Aripilor nu-l lămureau de loc.

O bănuială încă rămînea,
Dar mă feream eu singur să mi-o spun,
Atît de nefirească îmi părea.

Mergînd mereu cu ochii în pămînt,
Drumeţul meu nu mă văzuse încă.
Acum, ajuns la cîtiva paşi de mine,
Îşi ridică privirile, şi-atunci,
Înfiorat ca de-o ruşine mare,
Îşi duse iute mîinile la umeri
C-un gest de spaimă şi de apărare,
Scăpîndu-şi jos cutia de vioară.
Şi care-mi fu mirarea cînd văzui
Că-şi răsuceşte-aripile cu mîna
Şi le desprinde parcă din şuruburi,
Apoi, luînd şi deschizînd cutia,
Le-ngrămădeşte repede-năuntru,
Zîmbindu-mi încurcat şi umilit.
(Avea o faţă spîină şi zbîrcită,
O faţă de copil îmbătrînit,
Cu ochi lucioşi şi reci de smalţ albastru.)

Văzînd că din pricina mea e toată
Această transformare prea ciudată,
Cu-o mlădiere cît mai cuvioasă
În glasu-mi, îi spusei că o aripă
Nu mi se pare parte ruşinoasă.
El mă privi nencrezător o clipă,

Apoi, ghicindu-mi ȝîndurile-ascunse,
Domol ȝi fără-nconjur îmi răspunse :
„Da, sînt aȝa cum nu-ȝi vine să crezi,
Sînt înger...” Glasul lui, rostind acestea,
Scăzu sfios, iar ochii lui albaȝtri
Priviră fără voie într-o parte.
Eu mă grăbii să-i spun că, după mine,
Să fii un înger nu-i nici o ruȝine.
ȝi el vorbi în tihnă mai departe :
„Sînt grele vremuri astăzi pentru îngeri !
ȝi totuȝi tagma noastră altădată
Era binevenită pe pămînt.
Nădăjduiam că voi putea în voie
Să-mi port aripile prin lumea voastră.
Dar oamenii de astăzi nu mai cred
Decît în grelele aripi de fier
Pe care ȝi le făuresc ei singuri.
Privit cu ironie ȝi cu milă,
Mi-am retezat aripile, ȝi-acum
Le-ascund cînd întîlnesc un om în drum.
Abia prin locuri goale ȝi ferite
(Căci tot mai mult din calea voastră fug)
Mai îndrăznesc să mi le prind de umeri,
Înșurubîndu-le cu meȝteȝug.”

Il întrebai atunci din ce pricină
Îȝi părăsise țara lui divină.
El nu-mi răspunse-ndată la-ntrebare,
Apoi rosti cu vocea-i ostenită :

„Ciudată fire pămînteană, care
Cu mărginită minte e menită
Să cugete mereu nemărginirea !
Cînd credeți că gîndiți întreaga lume,
Gîndiți doar gîndul vostru despre lume.
Umanizați comod dumnezeirea,
Iar neamul vostru-a fost întotdeauna
Flămînd de născociri copilărești.
Cum aş putea cu vorbe pămîntene
Să povestesc despre-ntîmplări cerești ?
Numai minciuni s-au spus pe seama noastră ;
Dar dintre toate cea mai îndrăzneată
E-aceea a lui Swedenborg cînd zice
Că îngerii s-aleg tot dintre oameni.
Absurdă îngîmfare omenească !
Ființa noastră e din altă plasmă
Decît făptura voastră pămîntească !
Împrumutăm adesea chip de om,
Căci altfel n-ați putea să ne cunoașteți
Cînd vă aducem vreo înaltă veste ;
Dar cum sîntem într-adevăr la față
Nu este dat nici unui om să știe...
Prea multe-ntrebi. Atît doar pot să-ți spun :
De mari porunci silit să mă supun
Cîtăva vreme soartei pămîntene,
Mîhnit m-am despărțit de lumea mea,
Căci viața printre oameni pentru îngeri
Înseamnă o pedeapsă foarte grea.
Aici m-au năpădit aceleași griji
Și-aceleași spaime care vă-mpresoară,

Nemernicia unui trup vremelnic
Și dureroasa timpului ocară.
Cum noi nu știm ce-nseamnă veșnicie,
Abia trăind acuma pe pământ
Am dat de rostu-acestui gol cuvînt
Pe care oamenii atît de des
Îl spun în rugăciuni și-n poezie
Și care n-are nici un înțeles
În fărătimpul existenței noastre.
Și iat-acum, cumplită umilire,
Eu, duh al tinerețelor albastre,
Mă văd îmbătrînind în nemurire,
Și-n trupul meu simt spaima de-a fi veșnic.
Ce chin mai groaznic oare poate fi
Decît o nesfîrșită-mbătrînire ?
Să simți că mori fără să poți muri !"

Cu omeneasca-mi curiozitate
Aș mai fi vrut să știu ce mari păcate
Putuse săvîrși cereasca-i fire
Pentru-o atît de crudă ispășire.
Dar, făr-a zăbovi mai mult cu mine,
Bătrînul înger scoase din cutie
Aripele, le-nșurubă în umeri,
Și-nfășurîndu-se-n hlamida lui,
Porni grăbit de-a dreptul pe cîmpie,
Prin bălării, spre zările gălbui.

CÎNTEC DE AMIAZA

S-adună-n tine timpul și stă, nesocotit,
Ca mii de orologii de veacuri neîntoarse.
E prea târziu și-atîtea cuvinte s-au rostit,
Uscate-n foc de patimi și-n iad de gînduri arse !

Te-ajungi pe tine însuți din urmă și te vezi,
În locul dimineții de-azur de-odinioară,
În limpezirea unei statornice amiezi
Cu zări strălucitoare și cer uscat de vară.

Întors în tine însuți, ce tristă nălucire !
Te simți chemat din umbră de mii de voci și mâni ;
Și visurile tale clipește în amintire
Ca stelele văzute în funduri de fîntîni.

Au fost acele visuri închipuiri nătinge,
Un paradis de vorbe, fantasme fără grai,
Un zbor de nori albaștri plutind pe-un cer de sînge
Sau numai niște biete armuri de mucegai?

Străine-ți par acumă rimate spovedanii,
Visări întortocheate, dorinți fără ecou,
Și-atîtea stele moarte pe care le rod anii...
În giulgiul lor de clipe le-nvăluie din nou!

Cu cît te vezi în apa trecutului mai rar,
Cu-atît amiaza clară mai mult te va cuprinde
Și pînă la amurgul suprem și funerar
Cristalul ei pe suflet mereu se va întinde.

Vrăjitoresc deliciu, din praf de stele moarte
Să făurești o nouă armură pentru gînd!
Dă drumu-n tine vremii, zăgazurile-s sparte:
Tîrziu nu-i niciodată și totu-i prea curînd.

ASTRALIS

(după Novalis)

Cîndva în zori de vară am fost tînăr.
Atunci simțit-am pulsul vieții mele
Întîia oară — și pe cînd iubirea
Se mistuia-n plăceri tot mai adînci,
Mă deșteptam treptat, iar năzuința
Spre-o mai lăuntrică și mai întreagă
Pătrundere sporea din clipă-n clipă.
Plăcerea-i vlaga existenței mele.
Eu sînt focarul, sînt izvorul sfînt
Din care orice dor vijelios
Pornește și spre care orice dor,
Răsfrînt în forme noi, se-ntoarce pașnic.
Voi nu mă știți dar m-ați văzut crescînd.
N-ați fost de față cînd, lunatec încă,
M-am întîlnit pe mine-ntîia oară
În seara-aceea veselă ? N-ați tresărit
Atunci și voi înfiorați de vrajă ?

Stăteam ascuns adînc în dulci corole.
Eram mireasmă ; floarea se-nclina
În zori de aur. Un şuvoi lăuntric
Eram, o luptă blîndă ; şi totul străbătea
Prin mine şi deasupra-mi nălţîndu-mă domol.
Atunci atinse primul fir de polen stigmatul..
Vă amintiţi sărutul dat după strînsul mesei.
M-am revărsat din nou în mine însumi..
Un fulger... şi puteam acum prea bine
Să zbor, să-nclin corola şi firele ei fine,
Şi-n timp ce singur mă-ncepeam pe mine,
Gîndurile repezi care se urzeau
În terestre simţuri se cristalizau.
Orb eram încă, totuşi limpezi stele
Umpleau vrăjita zare-a firii mele.
Mă culegeam din mare depărtare,
Ecou din vremi şi vechi şi viitoare.
Din chin, iubire, presimţiri ţîşnit,
Sufletul meu numai un zbor era.
Cînd focul voluptăţii în mine-a izbucnit,
Am fost cuprins de-o întristare grea.
M-am ridicat spre cer, din nou născut.
Destinul pămîntesc se-nfăptuise
În clipa cînd schimbarea la faţă se-mplinise,
Iar vremea care dreptu-şi irosise
Cerea-napoi ce dase cu-mprumut.

Acum o lume nouă începe să apară
Lăsînd în umbră chiar lumina cea mai clară.

Din mucedă dărîmături s-arată,
 Lucind, un viitor prea luminat,
 Şi tot ce-a fost obișnuit odată
 Apare-acuma tainic și ciudat.
 Împărăția dragostei se-ntoarce ;
 Din nou acum povestea firu-și toarce.
 Începe jocul cel străvechi al Firii ;
 Și totul este-n vorbe puternice rostit ;
 Și astfel sufletul cel mare-al lumii
 Se-ntinde pretutindeni și crește nesfîrșit.
 Trebuie ca totul să se-nlănțuiască
 Și unul prin altul să se împlinească.
 Fiecare-n ceilalți se înfățișează
 Și într-o pornire lăcomă de-abis
 Sufletu-n adîncuri și-l înviiorează,
 Către mii de gînduri proaspete deschis.
 Visul se face lume, lumea se face vis.
 Ceea ce crezi să se-mplinească-ndată !
 Din depărtare vezi cum se arată.
 Închipuirea slobodă să fie !
 Urzind în tihnă pînza ei ușoară,
 S-ascundă multe, multe să le-nvie,
 Și-apoi în aburi magici să dispară !
 Mîhnire, voluptate, moarte, viață,
 Aici în chip adînc s-au împăcat.
 Alesul unei mari iubiri învață
 De rana-i să rămîină mereu nevindecat.
 De pe lumina ochiului lăuntric
 Vălul dureros se va spulbera,
 Și sufletul va fi pustiu și singur

Din lumea turbure cînd va zbura.
În lacrimi trupul se revarsă
Și lumea e o groapă mare-acum
În care inima de doruri arsă
Se surpă prefăcută-n scrum.

MĂRTURISIRE

Vreau să-mi aduc aminte acum cît de ușor
Lăsam atîtea clipe dragi să-mi scape
Cînd de pe țărmul vremii zvîrleam nepăsător
Sulfina visului în turburi ape.

Cu vîntul înserării mă împrieteneam
Suflînd în pînza cerului albastră ;
Corabia lui Sindbad mă aștepta la geam
Cu pasărea numită Roc, măiastră.

În suflet numai vîsle, în cuget numai dor !
Dar nu știam în faptul dimineții
Că vîslele se sfarmă și dorurile dor
Cînd la zenit e soarele vieții.

Iar mai târziu cînd viața m-a scuturat din vis
Cum un puternic vînt alungă norii,
O mîină nevăzută în mine a deschis
Cutia cu păcate a Pandorii.

Cu duhurile rele luptat-am îndelung
Pîn' le-am cuprins în mreji de gînduri clare,
Deși supuse, totuși nu pot să le alung,
Strigoii ciudați cu măști surîzătoare.

În horbote de vorbe călite-n ideal
Furtuna dinăuntru se încheagă :
Pîină se naște spuma pe coama unui val,
Se zbuciumă-n adîncuri marea-ntreagă.

De ce să-ncerc s-astîmpăr cutremurul din fund ?
Mai bine alba spumă trecătoare
S-o-ncremenesc statornic în gerul unui gînd !
Zăpadă cu străfulgerări de soare.

LA MARGINEA DE NOAPTE A VIETII

La marginea de noapte a vieții m-am oprit.

De multă vreme tot voiam s-ajung
La țărmurile somnului cel lung !
Și iată-mă cu sufletu-nnegrit
De pulberea atîtor clipe moarte
În care visuri mari s-au oglindit
(Acele visuri care dorm departe
Prin funduri de trecut neizbutit).

Ce sunet plin dau vorbele străvechi
Rostite-acuma parcă-ntîia oară !
Mă-ntorc din nou la fluviile vechi
Din care am băut odinioară.

Ca melcu-n răsucita lui chilie
M-ascund în falduri de melancolie,
Croindu-mi cum îmi place drumul meu.
Culesul amintirilor începe.
Trecutul își întinde albastrele lui stepe
Învăluite-n negură mereu :
Ciudat tărîm de seară și de toamnă
În care Sora Somnului e Doamnă
Și vremea e o apă stătătoare.

Dar eu trec mai departe spre vechile izvoare.

ÎN VUIETUL VREMII

Cînd m-oi întoarce iarăși pe pămînt
Cu florile, cu viermii, cu vulturii, cu iarba,
În lutul trîndav și-n azurul sfînt,
Împrăștiat în mii și mii de vieți
Și-ajuns atunci în pragul eternei dimineți,
Păstra-voi poate încă vrun strop din cel ce sînt !

În marea clipă fără viitor
M-oi despărți de mine ca de-un străin cu care
M-am pomenit alături pe-un drum ostenitor,
Schimbînd din mers cu dînsul cuvinte vagi și rare.

Ce bun prieten, totuși, voi fi pierdut atunci !
Și cît de rău îmi va părea

Că nu l-am cunoscut mai bine
Pe-acel fidel tovarăș de grele drumuri lungi !

În proaspetele mele vieți și firi
Voi duce în neștire mai departe
O existență fără amintiri,
Mai moartă decît cea mai neagră moarte.

Un strop din sufletul meu cel de-acum
Va îngheța prin depărtări astrale,
Vrăjit mărgăritar de scrum
Și pulbere de arse catedrale.

Din glasul meu un fir va dăinui
În vuietul de vînturi al vremii care trece
Și-un cîntec fără nume mereu se va trezi
Cu fiecare toamnă rece.

Și cîntecul acela fără țel
'Aș vrea să fie-acesta pe care-acum îl spun,
Miraj sonor cu care îmi înșel
Nencrederea în visul meu tainic și nebun.
Tot încercînd s-acopăr cu spuma lui ușoară
Neostenitul vuiet al vremii care zboară.

SEARA CU FULGERE

Primește-acum această închinare
A unor versuri crâncene și-amare
Cu strofele ca niște drapele zdrențuite
În băătăia rimelor rebele
Dezlănțuite
Asemeni unor ploi de stele
Pe ceru-nchipuirii mele !

O, vino printre fulgere cu mine,
Printre ghețari de nouri să ne croim un drum
Și de pe culmea serii bătută de furtună
Să contemplăm un univers de scrum !

Odată mi-era frică de tăcere :
Simțeam cum bate vremea-n pieptul meu

Și-o zgomotoasă plasă de vorbe efemere
M-acoperea cu vraja ei mereu.

De-atuncea cîte nu s-au lămurit și cîte
N-au început a se nelămuri !
Să mergem către zările urîte
Și să scăpăm de grija de-a dori !

'Ascultă tunetul, furtuna-ncepe ;
Se clatină albaștrii văzduhului pereți.
— Trăim acum, dar nu ne vom pricepe
Decît în viitoare lumi și vieți.

În catedrala despletită-a ploii
Declamă vîntul imnul lui păgîn,
Și visurile noastre răzlețite,
Ca niște păsări ameteite
De vuietul furtunii, în urmă-ne rămîn.

Spălați de zgura vorbelor, amară,
Cînd oare vom ajunge, plutind în nesfîrșit,
Să stăm în fața vremurilor iară
Cu suflet fără margini, limpezit
Ca după ploaie un văzduh de vară ?

VISUL RAU

Prin ramuri vîntul aiura rănit
Cu gemete venite de departe.
Mergeam, parcă de veacuri, ostenit,
Pe-o uliță cu felinare sparte :
Era-ntr-un vechi oraș încremenit,
Plin de mister, de noapte și de moarte.

Ce tîrg ciudat ! Pustiu, străin, hursuz,
Cu-nfățișarea unei blestemată lavre.
Eram ca-ntr-o ciumată Veracruz
Cu miròs de tămîie și cadavre.

La dreapta mea un zid se întindea :
În noaptea străbătută de năluciri haine,

Ca un vrăjmaș din umbră mă pîndea,
Mergînd mereu alături de mine.

Pe lunga stradă sumbră nu s-auzea un pas.
Doar numai aspra vîntului stridentă
Și zidul, crunt tovarăș fără glas.
Simțeam în preajmă totuși o tainică prezență.

Și la un colț de uliță-n noroi
Mă-ntîmpină deodată o stranie-arătare
Cu chip întunecat și păr vîlvoi,
Oprindu-mă c-un gest de dezmiardare.

Murdare zdrențe îi acopereau
Blegitul trup și sîni de mumie,
Și ochii alburii îi străluceau
Cu flăcări reci în fața pămîntie.

Cu glas dulceag, adînc răscolitor,
Și vorbe de-o scîrbavnică iubire,
M-ademenea, strîngîndu-mă ușor
Cu mîna ei de stafie, subțire.

Apoi, curmîndu-și vorba și surîzînd amar,
Se aplecă spre mine ciudata arătare,

Strivindu-mi gura lacom și murdar
Într-o cleioasă, lungă sărutare...

Deși de-atunci sînt ani care-au trecut,
(A fost cîndva-ntr-un vis al tinereții),
Pe toate drumurile vieții
Mă urmărește putredul sărut.

Îl simt pe orice buze tresărind,
În orice-mbrățișare-nfiorată,
În orice trup pe care îl cuprind,
În fiecare dragoste curată.

Și ca-n străvechiul tîrg necunoscut
Din visul rău cu arătări haine,
Simt zidul dușmănos și nevăzut
Mergînd mereu alături de mine.

CINTEC DE NOAPTE

Îmi plac cartierele băncilor seara,
Întunecate, stranii cartiere !
Cu ochi adînci ferestre pustii te urmăresc,
Mirate, spălăcite și severe.

O, cîte lucruri n-aș putea să spun
Despre colțurile-ascunse ale marilor orașe !
Dar n-aș voi să mă încurce-acum
Anevoioase ritmuri și rime năvălașe.

Aș vrea numai atît : să pot rosti
În vorbe înțelese vraja acestor străzi
Fioros de răsunătoare noaptea
Și spaima pe care ți-o dau aceste clădiri
Cu ferestre zăbrelete,
Ghemuite în umbră ca niște bolizi gigantici,

Mai mult îngrămădire de pietre decît case,
Și care parcă nu-s făcute pentru oameni
Ci pentru niște foarte vechi divinități
Amenințătoare și răutăcioase,
Ca monștrii din povești ascunși în peșteri.

Nici o vitrină nu surîde galben,
Chiar felinarele s-ascund prin colțuri, zgribulite.
Pe-aici e bursa dragostei cu plată
Și raiul dezmierdărilor grăbite.

La cîrciuma Beției Albe
S-adună neguroșii mușterii
Și în disprețul Venerei venale
Se pregătesc de reci călătorii
Spre paradisele-artificiale.

De la o vreme însă, plictisite
De larmă și din somnul lor trezite,
Marile clădiri zăbrelite
Vor ridica labele lor de piatră.

BALADA VECHII SPELUNCI

Stăteam la mese-ngrămădiți,
Lipite trupuri, suflete stinghere,
Ca niște emigranți trudiți
În pîntecele unei vechi galere
Spre vreo Americă de vis porniți.

Fata cu ochi de diamante negre
Turna-n pahare băutura tare
Și lungi priviri scormonitoare
În piept ca niște sulii negre
Ne pătrundeau pe fiecare.

Ce sculptor scăpătat și neguros
Lăsase cârciumarului drept plată
Statuia-aceea bîrbară, lucrată

Parcă din smoală, Veneră ciudată
Cu creștetu-*n* tavanul unsuros ?

Fata cu șolduri dolofane
Pe care o iubisem rînd pe rînd
Cînta romane suburbane
Cu glasul răgușit și blînd
Al unei vechi toxicomane.

Urlau în viforul de-afară
Toți musafirii la sabat
Și ne chemau neîncetat
Să ne-avîntăm cu ei afară
Pe coama vîntului turbat.

Dar noi priveam cu gîndul ostenit
Printre banalele refrene
Pe-un nou tovarăș chiar atunci venit
(Și presimțiri subpămîntene
Ne-nvăluiau domoale și viclene).

De unde răsărise printre noi ?
Nici unul nu-l văzuse la intrare.
Ce adunare de strigoi !
Statuia ne turna-n pahare
Și sta la masă lîngă noi.

Să te mai miri de noul musafir,
De-mbrăcămintea-i demodată ?
Purta un frac verzui cusut cu fir,
Pantofi cu copci de-argint, cravată lată
Cît un ștergar, manșeta fin brodată.

Cu ochi sticloși în fundul feței slabe
Ne măsură tot învîrtind încet
În degetele lungi ca niște scoabe
Un ascuțit și fin stilet
Cu teaca plină de-ncrustări arabe.

L-am ascultat vorbind apoi
În glas cu mlădieri feline ;
La vorba lui dorințe noi
Și crîncene-aprindeau rubine
În întunericul din noi.

Vorbea despre-o oștire mare,
De-ntunecatul Împărat,
Și despre-o stranie-njghebare,
Cu suflete de cumpărat :
Răsplata nu e viitoare.

La brațe ne-am crestat pe rînd
Și-am iscălit apoi cu sînge.

Statuia ne turna cîntînd
Cu glasul răgușit și blînd.
Rachiul avea gust de sînge.

Ha ! Ce duhoare de pucioasă !
Unde-i tovarășul ciudat ?
Nu l-ai văzut jucînd pe masă
Cu fracu-n coadă verde ridicat ?
Copita din pantof ieșea lucioasă...

Cîți au plecat, cîți au rămas
Din ceata noastră de atunci ?
Trecut-a timp — un veac ? un ceas ? —
Blestemu-acelei vechi spelunci
Ne urmărește pas cu pas.

ÎN MARILE SINGURĂȚĂȚI

În marile singurătăți din mine
Aud de mult un cântec. Dar e cântec
Ceva ce nu se poate auzi
Decît doar cu urechea sufletului :
Sunete stinse, susur de astre,
Vîrtej de vis și amintiri de vînturi,
Sonoră-nchipuire ce poate fi lumină,
Prezență care-nlătură cuvîntul ?

De cîte ori nu m-am urcat
În luntrea somnului, crezînd că poate
Voi izbuti, plutind la întîmplare
Pe mările tăcerii dinlăuntru,
Să dau de-acel prea tainic cîntăreț
(Un cîntăreț tot trebuie să fie !),
Frățește să-l întîmpin și să-i spun :

„Prietene, deși te port în-suflet,
Eu încă nu te-am cunoscut în viață !“

Atît de slab s-aude cîteodată,
Parcă-i pierdut prin depărtări de stele,
Iar alteori îl simt aici aproape
Ca o vioară după un perete
Și doar o ușă parcă nê-ar desparte,
Dar nici n-am apucat să fac un pas
Și mă găsesc zvîrlit din nou
Pe țărmul vieții zilnice și treze,
Naufragiat al somnului.

Dar alteori, pornind să-l caut, iată,
O spaimă mă învăluie deodată
Și sînt silit de-un jurămînt ciudat
Să-mi duc cu trudă visul pîn-la capăt.
Cumplite gînduri amenințătoare !
Mi-e frică să nu aflu cine știe
Ce taină înspăimîntătoare !
Cum pot să cred că e la fel cu mine
Ceva ce poate-a coborît din astre ?
Ce chip să dau necunoscutului din mine ?
Și-atunci mă zbat să scap din visul meu,
Dar el nenduplecat m-aduce-n preajma
Enigmei către care mă simt atras mereu,
De care mă desparte mereu o spaimă nouă.

Și-așa mă lupt cu spaima și dorința,
Statornice, zadarnice-amîndouă.

Trec cîteodată zile lungi în care
Pe neștiute cîntecul dispăre,
Și amintirea lui atunci, mai vie
Chiar decît e prezența lui, mă doare,
O, dulce vînt prin inima pustie !
La fiecare grea răscruce-a vieții
L-am auzit vestindu-mă frățește,
Și morții mei cînd vin să mă întrebe
El ca un greier vorba le-o-nsoțește.

În dup-amiezi de-ntoarceri în trecut
Și-n nopți adînci cînd tot ce m-a durut
În viață se trezește-n suflet iară,
Simt cîntecu-adiind în preajma mea
Așa cum într-un vis odinioară
Mi s-a părut c-aud vorbind o stea.

O, cîntecul acesta fără nume
Am să-l aud și-n pragul morții oare ?
Voi izbuti în clipa mea din urmă
Să pot cunoaște fără dor și spaimă
Pe cîntărețul cel ascuns în mine ?

M-ATÎRN DE TINE, POEZIE

M-atîrn de tine, Poezie,
Ca un copil de poala mumii,
Să trec cu tine puntea humii
Spre insula de veşnicie
La capătul de dincolo al lumii.
Mă vei lăsa acolo singur
Alături de toţi morţii lumii ?

Şi în Egipt, acum cinci mii de ani,
Va fi fost poate un poet
Care şi el încerca să măsoare
Hăurile vremii viitoare
Şi care căuta să potrivească
Gîndirea lui cea pămîntească
Pe ritmul deşirat al veşniciei.

Ce fericit era acel poet
Cînd se gîndea că după moarte
Unul măcar din cele trei suflete-ale lui
Va rămîne să plutească mai departe
Pe valurile viitorului !

Cu neclintire el credea
Că după mii și mii de ani de zbor
Sufletul cel călător
Se va statornici pe-o stea
Cu care-apoi va hoinări prin haos.

Mumia lui mai zace poate încă.
Și-acuma în vreo tainiță adîncă,
Privind cu ochi uscați de așteptare
Tavanul cu inscripții funerare.
Și poate noaptea cînd șacalii latră
Rencepe viața robilor de piatră.
O stafie de torță se aprinde ;
Scot robii milenarele merinde ;
Străvechile bucate pe vatră fierb în bliduri ;
Dănțuitoare roșii coboară de pe ziduri
Și-și farmecă stăpînul, fantomă ca și ele.
— Și sufletul cel veșnic plutește printre stele.

Dar eu, vlăstar al unei lumi bătrîne,
Ros de-ndoieli, bolnav de nostalgii,

Zadarnic caut o cerească pâine
În raftul vechilor mitologii.

Zadarnic caut să privesc și eu
Spre sigure limanuri viitoare ;
În peșterile sufletului meu
Torța nădejzii pîlpîie și moare.
(O, blestemat să fie gîndul care
Mă-ndeamnă s-o aprind mereu !)

Nimic în mine nu mă-mbie
Să cred în viitoarea mea mumie.

Încerc să-mi făuresc din îndoială,
Din visuri și melancolie,
O amăgire-originală.

Ajuns în preajma ultimului prag,
Mai ști-voi oare c-am trăit în Terra,
Prin veacu-al douăzecilea din era
Numită după un ilustru mag ?

Voi fi atuncea unul dintre
Acele anonime duhuri

Care se-nghesuie să intre
Pe poarta marilor văzduhuri.

Se mai cunosc între ei morții ?
Ce singur trebuie să fii
Cînd treci pe totdeauna pragul porții
În ceea ce aice numim noi veșnicie
Dar care-acolo poate este
O nouă înșelătorie
Cu spațiu și vreme și vechea poveste !

Se mai cunosc între ei morții ?
Dar dacă dincolo vom deveni
Niște făpturi hidoase și mișele,
Noi care ne iubim ne-om dușmăni,
Iubind pe cei ce-au vrut să ne înșele,
Prieteni cu vrăjmașii noștri de-astăzi,
Vrăjmași ai celor care azi ni-s dragi ?

O prea ciudată nălucire
În noaptea inimii învie !
Văd o străveche mînăstire
În preajma anului o mie
În care-un scrib extatic scrie
Pe-o foaie veche de psaltire,
Cu gînd sfios de veșnicie :
E-aproape marea ispășire,
M-atîrn de tine, Poezie !

VIAȚA ALATURI

Zilele mele, rupte drapele,
Smulse se duc în vîntul mare-al vremii.

Pitagora, ce auzeai
Cînd plăsmuiai muzica sferelor ?
Ecoul uraganelor stelare
Și-al căilor lactee ce-n haos se resfiră
Venea pînă la tine să te-ndemne
Ca un acord prelung de liră,
Un curcubeu de sunete solemne.

Duhul acelei muzici stinse
Nu mai răspunde gîndurilor noastre
Și hora sferelor aprinse
A-ncremenit pe pajiștele-albastre.

Te vei topi și tu în vîntul mare,
Duh nemilos al vremii mele,
Fantomă de-ndoială și-ngîmfare !

Din timpul meu aș vrea să sar
Pe-o rază rece de lumină
Să-nconjor cosmosul stelar.

Credințe vechi și încercate,
Fiți diguri neînduplecate,
Zadarnic să vă tot lovească
Dorința mea cea diavolească.

Viața e-alături, alta mereu,
Și totuși este una care mereu veghează ;
Voi mai găsi-o oare-n drumul meu ?

Caut ceea ce durează,

Miliardele de frunze care tremură în vînt,
Altele mereu și-aceleași.

SÎNTEM FĂCUȚI MAI MULT
DIN NOAPTE

Sîntem făcuți mai mult din noapte.

Prezentul cu scînteia lui nu poate
Să lumineze-abisurile toate
Și veșnicul amurg din noi.
Din cînd în cînd doar ies din adîncime
Ca niște vietăți din fund de mări
Necunoscute amintiri
Ce parcă nu sînt ale noastre,
Fragmente dintr-o viață pe care n-am trăit-o,
Crîmpeie care-ncearcă zadarnic să se-adune ;
Un braț, o țeastă, lacul unui ochi
Cu suferinții pe care nu-i cunoaștem
Și-o luntre ce ne cheamă cu vîslele de vis.

În marii munți de-ntunecime
Sînt osîndit să sap neconținut :
Ce voi găsi în adîncime,
Comoara unui gînd nemărginit
Sau vechea stearpă-ntunecime ?

Dar dacă noaptea mă va birui
Și negre avalanșe grele
Din muntele cel mare se vor rostogoli
Și mă vor năruia cu ele ?

Trecutul meu și alte trecuturi și mai vechi
Ca niște continente scufundate
Sub suflet stau necercetate
Cu urme anonime și străvechi :
Sînt visuri ale stîncii ancestrale,
Sînt amintiri din viața mea de plantă,
Fiori de viermi și nostalgii astrale
(Și poate-o tainică prefigurare
A vieții mele viitoare).

Dezgrop în mine rădăcina lumii ;
În pieptul meu ce amintire grea !
O urnă-n care veacuri de vis și-au pus cenușa
Luna sau inima mea ?

CÎNTEC DIN ANII BLESTEMAȚI

Eu multă vreme n-am mai privit cerul.

Mergeam cu sufletu-nvelit în ceață
Pe străzile-unui vechi oraș în care
Stau veacurile unul lîngă altul.
Acolo printre miile de oameni
Am fost mai singur decît niciodată :
Un Robinson cu insula în suflet.
Și totuși eram omul cu-o sută de prieteni.

Vedeam amurgu-n geamuri de biserici
Și stelele în ochii femeilor nocturne.
Prin piețe largi de marmură lucioasă
Zăream vrîun fir de veștedă mătăasă
Din rochia ruptă a lunii.

- Ploaia cădea, întotdeauna neagră ;
Și vuietul de trenuri subterane
Îmi amintea de tunete vuitate.
Amiaza zilelor dogoritoare
Se prelingea cleioasă pe trotuare.
Și când priveam copacii pleșuvi pe bulevarde,
Știam c-am mai îmbătrânit cu-o toamnă.

Așa mă stăpînea orașul mare.

În vremea asta, dincolo de el,
În libera natură creatoare,
Știam că toate au rămas la fel :
Pădurile sălbatice prin care
Nestingherite umblă căprioare,
Și munții mari în care numai vîntul
Înfîșe zdrențuitul lui drapel,
Și drumurile multe ce-nvăluie pămîntul
În mreaja lor de vis și de mister,
Corabia verzuie a zorilor pe valuri,
Amurgurile sîngerînd pe dealuri,
Și peste tot, statornic, neistovitul cer.

Dar eu, captiv al marelui oraș,
Rătăcitor prin funduri de foburguri,
Uitam de vraja vechilor amurguri,
Simțind cum crește-n mine un cîntec uriaș,

A cărui fire simplă și adîncă
Nu izbutisem s-o dezvălui încă.

Fugind mereu de mine însumi
Și întîlnindu-mă mereu în cale,
Delaolaltă liber și robit
De zidurile vechii capitale,
Eu căutam în labirintul ei
Un vis cu neputință de găsit
Și-al cărui dor aveam să-l uit odată,
Cînd anii blestemați aveau să piară,
Luînd cu ei robia mea ciudată.

PESTE CÎTE MII DE ANI

Peste cîte mii de ani natura
Va scoate iarăşi din neant
Alcătuirea de celule
În care sufletu-mi visează
'Asemeni unui împărat captiv ?

O, frate, tu mai mult decît un frate,
Replica mea-n eternitate !
Nu te cunosc şi nu mă vei cunoaşte,
Vorbele mele scrise-acuma
Vor fi de multă vreme spulberate
În ziua cînd tu te vei naşte,
Şi limba chiar în care sînt rostite
Va fi pierit atunci şi doar un singur
Crîmpei de manuscript într-un muzeu
Va chinui pe erudiţii vremii,

Și îngropat în el pe veșnicie
Dormi-va fără nume gândul meu.

Mă-ndeamnă totuși către tine
O neclintită năzuință
Și scriu acest poem zadarnic
Mînat de strania credință
Că gândurile noastre înrudite
Se vor pricepe peste vremi și oameni,
În limba fără țară a visului rostite.

Să știu că-ntr-adevăr vei exista,
O, n-aș mai fi atunci atît de singur
— Singur chiar lîngă vechi prieteni,
Singur chiar lîngă dragosteă mea
— Dragosteă mea cu care stau alături
Așa cum amîndoi ne-am reflecta
În aceeași oglindă,
Fără să ne privim unul pe altul în ea...

Dar pentru ce să te mai caut oare,
Vis fără chip al învierii mele,
Prin neștiute vremuri viitoare ?

Tu poate de pe-acum alergi prin lume,
Duh care n-ai nici patrie, nici nume,

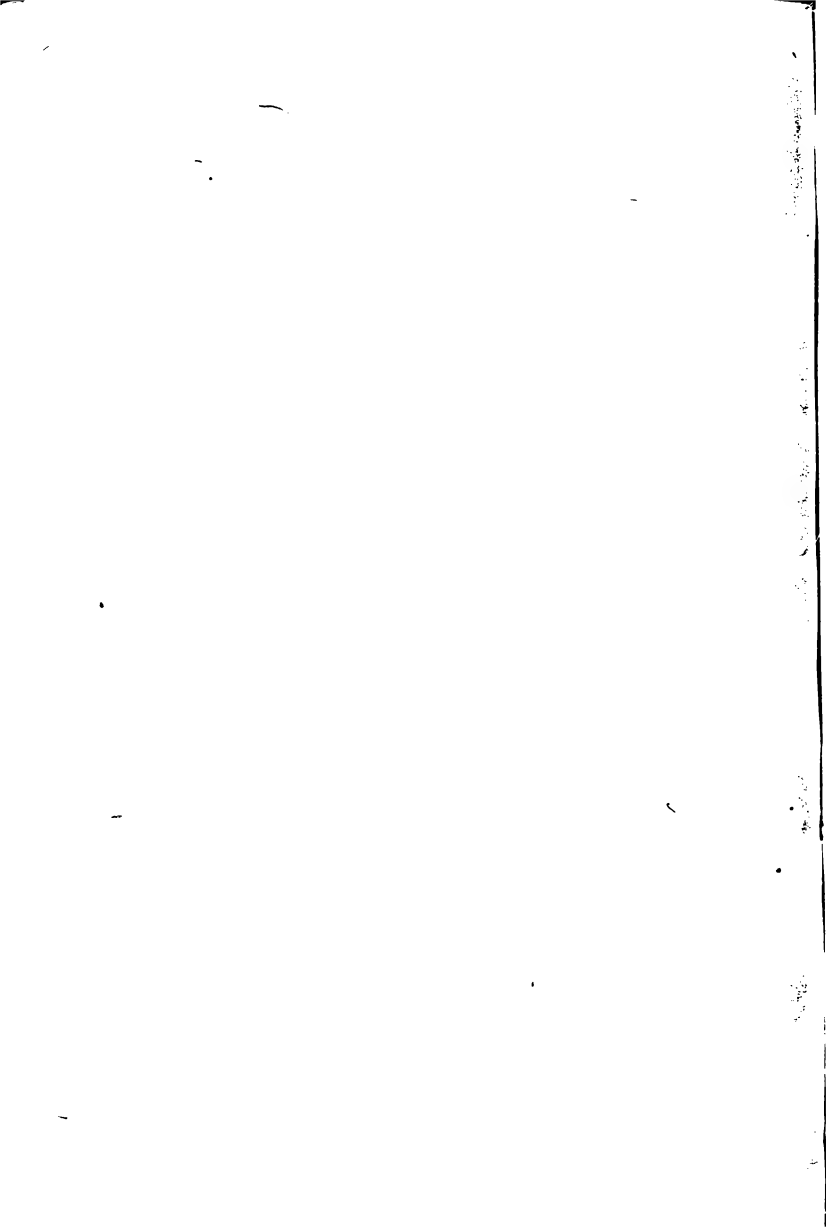
Și poate nevăzuta ta aripă
Mi-atinge sufletu-n această clipă...

Amăgitoarea nălucire
A unui dor amar de nemurire
Ademeneste biata omenire.

Dorința noastră de reîntrupare
Ne chinuiește în zadar.
Să ne mândrim că fiecare
Din noi e-un unic exemplar,
Fără putință de reeditare !

MONOLOG ÎN BABILON

1967

CAUTATORUL

Ai socotit că soarele mai arde
Abia vreo cincisprezece miliarde
De ani... Numai atît ? De azi pe mîne ?
Și-atunci, cu veșnicia cum rămîne ?

Nu asta te oprește să cugeți mai departe :
Doar știi că timpul n-are moarte.
Un calcul scurt, de două sau trei linii
Și-ai întrecut viteza banală a luminii.
Ca-n mii și mii de repezi răsfrîngeri de oglinzi
Ți-e mintea străbătută de căutări rebele.
Ai spune că și mîna în sus cînd o întinzi
Ți se lungește brațul pîn-la stele.

Ai dat cu tifla ticăloasei sorti,
De-amenințarea ei nu-ți pasă,
Și-n timp ce spargi absurde porți
Nici o sfială nu te mai apasă.

Și când din lungi peregrinări
Te-ntorci pe căi de raze și de unde
În lumea dinăuntru, a inimii profunde,
Tot mai găsești acolo întrebări.

TAINICUL ȚEL

Era un vălmășag imens de scări,
Asemeni unei uriașe schele
Care-astupase cele patru zări.
Și eu urcam și coboram pe ele.

De lemn, de marmură, de lut, de fier,
Și vechi și noi, și simple și luxoase,
Ce arhitect nebun le ridicase,
Haotică grămadă, către cer,
Într-un avînt de trepte hărtăgoase ?

Treceam din una-n alta, și mereu
Îmi răsărea tot altă scară-n față,
De parcă toate scările din viață
Se-ngrămădiseră-mprejurul meu !

Cum n-aveam călăuză să mă-ndrepte
Pe-aceste pentru mine noi meleaguri,
Umblam buimac prin acești munți de trepte,
De rampe, de platforme și de praguri.

Nădejdea unui țel de mult promis
Stîrnise căutarea mea-ncordată.
Ce țel anume ar fi greu de zis
Și dacă l-aș putea rosti vreodată,
Ar fi în limba ce-o vorbești în vis
Cînd cugetu-i și vorbă totodată.

De la un timp, aceste răsucite
Și încurcate scări se deznodară,
Și-acum, în largul zării descîlcite,
Văzui deodată-un cer înalt de vară.

Ostenitoarea mea călătorie
Se preschimbăse-n tihnă și splendoară,
Și-am chiuit atunci de bucurie,
Slăvind acest azur de sărbătoare.

Într-o vîlcea cu lunci și heleșteie,
Cu crînguri și grădini, în fața mea,
Spre zări adînci și limpezi o alee
De mari colonne albe se-ntindea.

Nădejdea mea ascunsă nu mințise.
Și nu-n zadar făcusem drumul lung.
Acum blestemul scărilor pierise,
Și țelul meu aveam să mi-l ajung.

Cu sprinten pas, voios m-am avântat
Pe drumu-acela de triumf și slavă,
Cînd iată că un fapt neașteptat
Schimbă deodată graba-mi în zăbavă.

Columncele, care păreau sortite
Să poarte numai cerul fără nori,
Erau la vîrf, ca niște sperietori,
Cu capete de om împodobite.

Mirat destul de-aceast-orînduire,
Voiam să plec, dar iarăși zăbovii,
Cînd deslușii, spre marca mea uimire,
Că toate capetele erau vii !

Și ce pocite chipuri ! Strîmbe guri,
Tumefiate buze, nasuri roase,
Obraji cu negi cît niște nuci, frunți joase,
Ochi storși, urechi pleoștite, tot figuri
Dintr-un muzeu de monștri parcă scoase !

Sucindu-se pe gîtul lor de piatră,
Ca la un semn cu toatele-ncepură
Să-mproaște-ocări și răcnete de ură,
Batjocuri crunte și sudălmi de șatră,
Scurpînd prelung, cu plescăiri și bale,
Pe lespezile-aleii triumfale.

Și peste toat-această hărmălaie,
Pornită vifor împrejurul meu,
O vorbă s-auzea țîșnind mereu
Ca țipătul nătîng de cucuvaie
Din toate gurile : Eu ! Eu ! Eu ! Eu !

Aceste capete patibulare,
Nesocotind cumplitul lor destin,
Se îngîmfau zbierînd, și fiecare
Voia să-ntreacă zbierătul vecin,
Și-n nebunia lui dominatoare
Își împrășca zadarnicul venin.

De asta am bătut atîta cale
Și-am străbătut atît noian de scări,
S-aud cum capetele infernale
Și-aruncă unul altuia ocări
Și pîngăresc aceste clare zări ?

Dar n-avui timp să-mi strig nedumerirea
Și nici să-mi caut liniștit de drum
Fiindcă ceea ce vedeam acum
Îmi țintuia și gândul și privirea.

La capătul aleii urlătoare,
Asemeni unui paznic solitar,
Se ridica, lucind înaltă-n soare,
O singură columnă, ca un far.

Și sus, ca stîlpnicii din vremi străvechi,
Rînjindu-și colții și strîngîndu-și pumnii,
Un Demon sta pe creștetul columnii
Și mă privea ca un prieten vechi.

SCAMATORUL DE PE MUNTE

Întinse-n zare brațele-i vînjoase
Și le-ncordă, cu mîini încovoiate,
Parc-ar fi strîns niște odgoane groase
Apoi, plecîndu-se ușor pe spate,
Trase
Spre dînsul zările ca niște pînze ;
Și-atuncea cerul se-ncreți, se strînse,
Se ofili
Și, tremurînd din mii de cute-albastre,
Mototolit se prăvăli
La picioarele noastre.

Un soare sclerosat tînjea
La marginile zării după care
Se chinuia zadarnic să coboare ;
Și-n față muntele pleșuv rînjea,
Cu dinți de stîncă înroșiți de soare.

El iar întinse brațul deșirându-l
Interstelar, cotrobăi prin zare,
Ajunse soarele și, apucându-l,
Îl azvîrli cu nepăsare,
Rănită caracatiță, pe-o stîncă.

Inima soarelui bătea încă
Și-mpărăția cu fiecă bătaie
O roșie, spasmodică văpaie.

Cu-același gest se-ntoarse-apoi în pripă
Spre muntele cu zdraveni colți de rocă,
Și namila se năruir-o clipă,
Ca un castel de mucava și cocă.

Furtuna se ițea de după stînci,
Dar el,
Culese vîntul slobod din văgăuni adînci
Și-l încrustă, safir, la un inel.

Se înclină apoi surîzător,
Ca un curtean din vremi de mult apuse,
Și mă lăasă, nevolnic spectator,
În mijlocul acestei priveliști descompuse.

Și nu-ndrăzneam să mai ridic privirea
De la soarele care murea,
De teamă să nu văd deasupra mea,
Mai cruntă chiar decît nemărginirea
După căzuta cerului perdea,
Inensa schelărie a haosului negru,
Cu pînze de painjen prin hăurile-astrale
Și care-ar fi putut din clipă-n clipă
Să se prăvale
Și să mă-ngroape sub ruine
C-un zgomot mai strident decît tăcerea
Care mugea întemnițată-n mine.

DIMINEȚI

Prin măhălăli cu străzi bolovănoase,
Casele-aveau acoperișuri trase
Pe ochi și se uitau la tine strîmb.
Biserici proaspăt văruițe
Rîdeau din clopote, pe cîte-un dîmb
Suite,
Cu tălpile în troscot și creștetu-n azur.
Provincial, tramvaiul se hîrîia mahmur,
Ca o ciudată diligență fără cai.
Și în văzduhul zorilor de mai,
Ce-ți mîngîia c-un suflu dulce fața,
O dată cu mireasma salcîmilor simțai
Duhoarea care iese din case dimineța.

Cîini slabi și triști visau pe maidane ;
Pe la dugheni, cu vuiet, se ridicau obloane ;

Fanaragiul cu prăjina lui
Se furişa pe lângă pereţi, umblînd tehui,
Ca un strigoi pe care l-au prins zorii ;
Învăluşi în praf, măturătorii
Pluteau ca nişte biblici stîlpi de ceaţă.

Intr-un avînt de viaţă vagabondă,
Tu alergai spre soare şi verdeaţă,
Să prinzi în braţe dimineaţa blondă.

Lîngă rohatcă, la un han,
Cîntau doi muzicanţi, trombon, vioară,
Cîntau uitaţi acolo de cu seară,
Şi-n zorii zilelor de vară
Li întîlneai, aceiaşi în fiecare an.

De-acolo tîrgul se pierdea-n pădure,
Şi viaţa cea aievea în vis se prelungea.
Clipele dintr-o dată se desprindeau mai pure
Şi picurau în suflet mărgea după mărgea.

Viaţa trecea domoală ca o luntre
Pe luciul liniştit al unui iaz,
Şi tu simţeau cum încolţeau sub frunze
Amintirile culese azi.

Stagnante vremuri !

Ce nămeți de vis

S-au așternut peste-amintire,

Și au închis

Mumia vieții tale de-atunci ca-ntr-o zidire

De paraclis

Din cea mai depărtată mînăstire !

Cred că și-acuma dacă te-ai întoarce

În locu-acela ocolit de Parce,

Ai prinde încă timpul de-atunci, rămas în drum,

Și l-ai găsi, sărit din veșnicie,

La hanul unde poate că și-acum

Vioara și trombonul își țin tovărășie.

RAZVRĂTIRE

Visez o răzvrătire a lumii vegetale.

De la lichenii palizi ai cercului polar
Pîn-la giganții arbori ai zonei tropicale,
Ciuperci sau flori, mlădițe sau trunchiuri colosale
Pornesc să-nfrunte omul, uzurpator flecar
Al mutei lor domnii primordiale.

Păsările călătoare
Au dus din continent în continent
Vestea cea mare ;
Și-acum, în orice vrej, în orice floare
E demonul revoltei, subtil și violent.

Eucalipti și cedri cu brațe uriașe
Și baobabi bubonici cu trupul numai noduri
Se năpustesc năprasnici spre marile orașe
Zdrobind palate, fabrici, gări, hale, turnuri, poduri.

Din ecuatorialele coclauri
Liane cu brațe de hidre și balauri
Se furișează și se-ntind,
Își iau avântul
Și-ntr-o rețea de funii vii cuprind
Pământul.

Și arbori fără nume, giganți cu brațe-căngi,
Ies fioroși din junglă cu uraganu-n coarne
Purtînd, drept coliere, șerpi boa și, drept goarne,
Maimuțe urlătoare împleticite-n crengi.

Un pîlc de mari sequoia pornește la asalt,
Și înghițind distanțe de ceasuri dintr-un salt
Vijelios ajunge drept la țel :
Și iat-un zgîrie-nouri de sticlă și oțel
Se prăbușește alb, inert, înalt,
Titan tembel.

Din taiga purced oștiri de pini,
Fac pași de șapte poște săltînd din rădăcini

Ca niște strîmbe picioroange
Și sînt atît de deși încît întorc din cale
Largile fluvii ecuatoriale
Făcînd o gîrlă seacă dintr-un Gange.

Din crengi ca din ascunse catapulte
Sar stînci întregi zvîrlite la depărtări de stele
Și cad peste pămînt atît de multe
Încît astupă mările subt ele.

În orice fir de iarbă un ghimpe încolțește,
În fiecare frunză un ochi ascuns palpită ;
Și în pămînt tuberculi și bulbi scobesc hoțește
O boștiură perfidă ce-i gata să te-nghită.

O forță-năbușită de mii și mii de ani,
Ascunsă-n pulsul molcom al sevei, își ia vînt
Cu zbucium de cutremur și clocot de vulcani ;
Și era vegetală renește pe pămînt...

...Ca să dureze pîn-atunci cînd, poate,
În viitoare vremuri depărtate,
Metalele din beznă și pietrele scuiplate,
Surori cu-acelea care ard în stele,
Din noaptea nemișcării se vor trezi și ele.

INTIMPINARE ÎN AZUR

Cînd am ajuns pe muchia aceluï colț de munte
Și m-am oprit în fața înaltului azur,
Prin văi, păduri bătrîne zăceau, desigur crunte,
Și-un curcubeu, boltindu-și painjeneasca punte,
Lega-nțre ei toți munții dimprejur.

Fugarnici nori pe ceru-nvinețit
Își aplecau sfărmatele drapele,
Și soarele, în drum către-asfințit,
Trecea, solemn și pașnic, printre ele.

Un vis de slavă și singurătate
Se-aprinse-atunci în mine ca un mit
Ce multă vreme-arsese molcomit
Și-acuma izbucnea în libertate.

Și muntele deodată a fost o navă mare,
Pe-a cărei proră-naltă eu, călător stingher,
Stam gata de plecare pe mările din cer,
Spre lumea care-i dincolo de soare.

Voiam să merg să-ntîmpin pe vechii semizei
Învingători de hidre veninoase,
Săgetători și Herculi și Persei
Pe care omenirea în rătăcirea ei
De multă vreme nu-i mai cercetase.

Din zare asfințitul mi-a-ntins de bun venit
Licoarea lui de aur în azurii pocale.
Și muntele se smulse din hăuri — și-am pornit
Senin, puternic, mîndru, pe mările astrale.

SIRINX

Naiadă înainte de-a fi nai,
Ții minte, Sirinx, cînd cutreierai
Arcadia prin lunci și prin poiene ?
Cînta lumina-n părul tău bălai
Și zări de cer albastru printre gene
Se revărsau cînd, veselă, zîmbeai.

Purtai o tolă cu săgeți ușoare,
Un arc de corn, arareori întins,
Și-o haină scurtă și fluturătoare,
Încinsă, după ritul Dianei, foarte strîns.

Te urmărea sărind printre copaci
Acel năstrușnic zeu cu duh de vraci,
Om de la brîu în sus, cornut, păros,
Și țap zburdalnic de la brîu în jos.

Dar cînd, arzînd de dragostea ta, Pan
A încercat cu vorbe aprinse să te prindă,
Te-ai repezit spre rîul prieten și viclean
Rugîndu-l să te soarbă în recea lui oglindă.

De teama zeului lasciv și slut,
De care nu te mai puteai ascunde,
Te-ai prefăcut
Într-un tufiș de trestii, trist foșnitor pe unde.

Pan te-a cules. Șiretul zeu
Te-a înviat în cîntec suflînd în șapte trestii.
Și tu de-atunci ai dăinuit mereu
În viața fără moarte a povestii.

Din țara ta cu dafini și măslini
Și crînguri cu mireasmă de-oleandru și de cimbru,
Cum ai ajuns tu printre fagi și pini,
În munții străbătuți de urs și zimbru ?

Te-am întîlnit odată (în care veac nu știu,
Căci anii tot mai deși se strîng sub frunte)
La cotitura unui drum pustiu
Ce se-adîncea printre păduri de munte.

Erai din nou naiada din văi arcadiane ;
Îți lepădaseși tolba și arcul tău de os,
Dar cingătoarea castă a sprintenei Diane
Strîngea și-acuma trupul tău zvelt și mlădios.

Cînta lumina-n păru-ți ca și-atunci
Cînd străbăteau arcadiane lunci,
Dar cerul dintre gene acum nu mai rîdea
Și era toamnă în privirea ta.

Și totuși nici un zeu îndrăgostit
(Pan a murit demult, răpus de cruce)
Nu te pîndea din umbră să te-apuce
Și să descingă trupul tău rîvnit.

De ce această frunte fără pace ?
Nici un necaz nu te-aștepta în drum
Prin liniștitele meleaguri dace
Prin care rătăceai acum.

Uimit ca de-un miracol, aș fi vrut
Să te întreb din care elixire
De viață lungă ai băut
Ca să te-ntorci din nou în nemurire.

Dar tu, ghicindu-mi parcă gîndul, ai
Întors spre mine capul tău bălai
Cu o privire
Mai vorbitoare decît orice grai.

Și-am înțeles atunci din ochii tăi,
În care-o lume-ntreagă de vis murea uitată,
Că ai pornit spre țara cu-ntunecate văi,
La rîul crunt pe care nu-l treci decît o dată.

UN STOL DE PĂSĂRI NEGRE

Un stol de păsări negre trecu, fior prelung,
Îngîndurînd amurgul de-azur și de porfiră.
Chemări de-odinioară sunară-n mine lung
Și iar cu visuri mă ademeniră.

Mi-am spus atunci : „Din tihna acestei clare zile
Ce demon mă îndeamnă spre vechile furtuni ?
Tot astfel, rece-n tîm, și țeasta lui Ahile
Se-nviora de zarva aheilor străbuni.

De-atîtea vînturi turburi în care s-a zbatut
Mi-e sufletul un steag cu pînza arsă.
E timpul să mă smulg din cunoscut
Și să refac efigia mea ștearsă.

Gropar al vremii care-ntr-una piere
Și, fenix, din ea însăși se naște iar, mereu,
Am adunat în mine ca-ntr-un mausoleu
Un vast norod de clipe efemere.

Ce minereu de amintiri ! Cînd oare
Voi izbuti s-aleg metalul pur
Și să înalț din clopote de soare
Ca un prinos augustului azur
Cîntecul meu suprem de sărbătoare ?

Dar ce-i al meu din ceea ce sînt ? Nimic aproape :
O așchie de plasmă luată cu-mprumut
Pînă mă-nghite iarăși adîncul spațiu mut,
Dar și o țeastă-n care tot cosmosul încape !“

Apusul își stinsese de mult acum tăciunii.
Mijeau, prin negre colțuri de cer, lumini astrale.
Și vînturile turburi care-mi dădeau tîrcoale
Se risipir-o dată cu răsăritul lunii.

PRIVELIȘTE

Amiaza chiuie-n văzduh,
Lovind în talgere de soare,
Și păsări bete de zăduh
Se trag în umbră, la răcoare.

Adie-n plopî tremurători
Vioara vîntului de vară.
Cu trandafiri agățători
Se-apleacă zidul în afară.

Se vede peste zidul scund
Huceagul de-aluniș și mure,
Pîrîu-n vale, iar în fund
Un deal cu pîlcuri de pădure.

A fost cîndva pe-aici un schit,
Dar a rămas doar o chilie,
Cu-acoperișul învechit
Și-o cruce strîmbă-n bălărie.

La negrul fluviu Acheron
S-au dus mănăstiri cîte unul.
Din largul cerului amvon
Se-apeacă ciripind lăstunul.

Grădina se preface-n crîng
Și urma omului se pierde ;
Cărări se șterg și flori se stîng
Sub giulgiul ierbii des și verde.

Prin funduri negre de păduri
S-au mistuit năluci și iele ;
Surîsul pașnicei naturi
Alungă duhurile rele ;

Și-n aer simți fiori păgîni
De limpede legendă greacă :
Acteon fugărit de cîni
Pe-aice ar putea să treacă.

DINTR-O CALATORIE

De-aici de pe pleșuvul pisc
Privirea fără piedici zboară
Și-aduce galben puf în plisc
Din soarele-aplecăt spre seară.

Priveliștea-i la voia mea.
Stejarii răspîndiți pe plaiuri
Mă-ntîmpină cu-o temenea
Și mă-nsoțesc în lungi alaiuri.

Dar iată colo doi ciclopî
Trec prin zăvoaiele din vale.
Mă uit mai bine : sînt doi plopi
Cu argintii cămăși de zale.

Spre-acești drumetî cu strașnic pas
Trimit salutul meu cu vîntul,
Și-ndată dealul prinde glas
Și-mi frînge în ecou cuvîntul.

Dar dintr-un salt, dup-un colnic,
Au și pierit acum hoinarii.
Mă-ntorc și stau de vorb-un pic
Cu vechii mei amici, stejarii.

Spre munți apoi mă-nchin solemn,
Și fiecare îmi răspunde.
Din vale-mi face rîul semn,
Clipind la soare lung din unde.

Închipuirea fără frîu
Plutește-atotstăpînitoare.
Îmi bate inima în rîu
Și creierul îmi arde-n soare.

Cu duhul vechiului Proteu,
Prin vîi și nevăzute fire
Care pornesc din pieptul meu
Mă simt legat de-ntreaga fire.

Vreau să m-amestec pe deplin
Cu plasma din adînc a vieții,
Să fiu la fel cu-acel elin
De care pomenesc poeții,

Și căruia, în vremuri vechi,
Un zeu îi dase drept pedeapsă
Să-i crească frunze din urechi
Și negre rădăcini din coapsă.

PE UN PAPIRUS

Sub cel de-al treilea Ptolemeu,
La curtea din Alexandria,
Mi-am dovedit cîndva și eu
În hexametri măiestria

Și-n vila mea de lîngă Nil,
Sub ochii stelelor amice,
Am preamărit în nobil stil
Părul reginei Berenice.

Un retor însă, sec și șters,
Dar în tertipuri meșter mare,
Mă-mpunse cu perfidu-i vers,
Scriș prost, dar plin de defăimare.

Văzînd cum gloriile trec,
Topite-n ură și-n otravă,
M-am hotărît atunci să plec
Și mi-am tocmit în port o navă.

Spre Rhodos era drumul meu ;
Dar vînturile-au fost vrăjmașe,
Și-am rătăcit ca Odiseu
Pe valurile năvălașe.

Dar zeii binevoitori
M-au apărat de naufragii
Pe țărmul unde mînceau flori
Odinioară lotofagii.

Doar niște păsări triste gem
Pe-acele sterpe-acum pămînturi.
Spre insula lui Polifem
M-au dus apoi domoale vînturi.

Ciclopii erau morți de mult ;
La fel și crudele Sirene :
Nu le-am găsit, ca să le-ascult,
Pe nicăieri cîntînd viclene.

Am prins atuncea gust și eu
De lungi călătorii ciudate
Și mi-am lărgit periplul meu
Spre țările îndepărtate.

M-am însoțit c-un negustor,
Prieten vechi al meu din Deltă,
Neostenit navigator
Din Chipru pîn-la coasta celtă.

Cu el umblat-am îndelung
Din port în port, prin cinci imperii,
Și chiar prin locuri unde-ajung
Cu greu și rar corăbierii.

Mergînd odată rătăcit
Printr-un ținut din miazănoapte,
Pe unde soarele-i zgîrcit,
Am întîlnit sucite fapte.

Asemenea-ntîmplări nu știu
Dacă s-au povestit vreodată.
Cu trestie de Nil le scriu
Pe-acest papirus fără pată,

În Rhodos, unde-mbătrînesc
Ca dascăl cu-autoritate
În meșteșugul elinesc
Al elocuției ritmate.

*

Umblam de mult. În urma mea
Lăsasem portul plin de ceață
Și marea turbure și rea.
Plecasem dis-de-dimineață,

Cu negustorul meu amic,
Mai înăuntrul țării, unde,
Așa cum geografii zic,
Vînat de soi prin văi s-ascunde

Și este miere din belșug
Și ceară albă cu duiumul.
Un barbar lung și clăpăug
Mergea cu noi s-arate drumul.

Era un băștinaș dibaci,
Știa puțin și elinește,
De-aceea-l luasem de tîlmaci,
Vorbînd cu el prietenește.

Aveam în navă vin focos,
Adus din insule eline,
Și amfore cu pîntec gros,
De untdelemn de aur pline.

Aveam și bani de-argint. Cu ei
Mergeam acum în căutare
De ceară albă și de piei
Și blănuri de-animale rare.

Urcam încet un deal rîpos,
Tîrînd picioare ostenite,
Pe-un drum îngust și grunzuos,
Prin mari păduri îngălbenite.

Prin ramuri se cernea ușor
Lumina toamnei, neguroasă,
Și mă-ndemna să-mi înfășor
Mai strîns pe trup hlamida groasă.

Sătul de-acest urcuș viclean
Și obosit de-atîta cale,
M-am așezat pe un buștean,
Să-mi scot țărîna din sandale.

M-am odihnit puțin. Apoi,
Sculându-mă, pornii în grabă,
Ca să-i ajung pe ceilalți doi.
Dar nu-i găsii. Ciudată treabă !

Întîrzasem eu prea mult ?
În van lungeam acuma pasul.
Am stat o clipă-n loc s-asculț,
Doar voi putea să le-aud glasul.

Dar n-auzeam decît, prelung,
Un zvon de vînt prin frunze moarte.
Și-atunci am dat un chiot lung,
Străbătător prin văi departe.

Dar liniștea de nepătruns
Domnea statornică și-adîncă.
Și numai Echo, drept răspuns,
Mă îngîna de dup-o stîncă.

Din nou, printre stejari bătrîni,
Pornii. Dar la o cotitură,
Ca degetele unei mîni,
Cinci drumuri noi se desfăcură.

Pe care să mă duc ? Pierdut,
Am stat o clipă-n contemplare.
Pe cel din mijloc, mai bătut,
Am apucat, la întâmplare.

Lăsînd pădurea de goruni,
Mă duse drumul prin vîlcele
Acoperite de aluni
Şi corni cu sîngerii mărgele.

Cu-ncetul negura pierea.
Se descreşea cereasca frunte.
De bună seamă, vremea rea
Se-oprise dincolo de munte.

Gerosul Boreas hursuz
Plecaser peşteri să se culce,
Şi-acum, molatec în auz,
Şoptea prin crengi zefirul dulce.

Priveleştea se limpezi ;
Nu mai era nici frig, nici ceaţă.
Un soare cald de miazăzi
Trezea în mine-o nouă viaţă.

Din țara negurii abia
Dacă făcusem zece stadii,
Și-acum privirea mea sorbea
Un cer curat ca al Heladii.

Am poposit pe un colnic.
Un munte-nzăpezit în zare
Ca marmura de Pentelic
Lucea cu creștetul în soare.

Jos, ca un mare talger plin
De daruri și de trufandale,
Sub cerul molcom și senin
Se răsfăța domol o vale

Cu lanuri, pajiști și cirezi.
Rostogolind albastre unde,
Un râu curgea printre livezi -
Cu poame aurii, rotunde.

Și eu mă minunam privind :
Să fie-acele fructe rare
Care s-aduc de pe la Ind,
Din țara soarelui-răsare ?

Deși-n văzduh se răspîndea
Aroma lor de mirodenii
Și le zăream în fața mea,
Tot mă temeam că sînt vedenii.

Dar în sfîrșit înțelegi
Că nu era o nălucire.
Și-am lăudat atunci pe zei
Ca pentru-o bună prevestire.

În pacea veselei amiezi,
Pe-o coastă, lîng-o pădurice,
Zburdau pe iarbă miei și iezi
Ca în Arcadia fericite.

Dar naiului iubit de Pan
Nu-i răsuna pe-aicea glasul.
Văzînd departe un cioban,
Îmi îndreptai spre dînsul pasul.

Cu capu-n piept, ședea cuprins
De-o-ncremeneală prea ciudată.
Ușor pe umăr l-am atins.
El fruntea-și ridică deodată

Și mă privi. Avea un chip
Strălucitor de tinerețe,
Dar, ca și fața lui Edip,
Plin de-o sălbatecă tristețe.

Ca trăsnetul privirea lui
M-atinse c-un fior de moarte.
Voisem să vorbesc. Tăcui,
Pornind de-acolo mai departe.

Pe lângă argintii smochini
Mergeam acum pe-o alee
Ce se-ntindea printre grădini
Cu temple și mausolee.

Porumbi zburau din ram în ram,
Și toată ginta pășărească
Cînta de zor. Dar nu zăream,
Nici o făptură omenească.

Dormeau sub cerul de safir
Palate albe cu porți grele
De bronz și scări de roș porfir.
Dar nici o strajă lângă ele !

Să fi ajuns, de zei trimis,
În reședința funerară
A unei noi Semiramis,
Stăpînă peste-această țară ?

Stăteam așa pe gînduri, cînd
Zării venind un om spre mine ;
Și mult m-am bucurat văzînd
Că i-s veșmintele eline.

În cel mai nobil atic grai
De-ateniană armonie
Mă repezii și-l salutai
Cu patos și prietenie.

El mi-aruncă nedumerit
O turbure căutătură ;
Pe urmă, tainic și smerit,
Își duse degetul la gură

Și, fără-a scoate un cuvînt,
C-un gest de-adîncă resemnare,
Punîndu-și ochii în pămînt,
Se-ndepărtă în graba mare.

De bună seamă, mi-am spus eu,
Pe-aceste locuri, poate sfinte
Și închinat vrunei zeu,
Nu-i voie să rostești cuvinte.

M-am dus atunci la rîu, sătul
De-această liniște cumplită.
O fată întindea un sul
De pînză proaspăt înălbită

Pe malul nisipos și lin.
I-am spus, vorbind cu-ndemănare,
Ca să n-o sperii : „Sînt străin
Și vin de dincolo de mare.

O, spune-mi, ce erou vestit
A dat acestei țări un nume
Și ce popor prea fericit
Trăiește-n acest colț de lume ?“

Ea nu-mi răspunse. Ochii ei
Mă pironiră cu-o privire.
Și-am deslușit deodată-n ei
O cruntă deznădăjduire.

Dădu din umeri că și cînd
Ar zice : „Totul e degeaba“,
Își strînse pînza și-n curînd
Plecă de-acolo-n toată graba.

Mi-am spus atunci : „Nici un mister !
Această bîrbară fecioară
Nu știe limba lui Homer
Și fuge ca o căprioară ;

Străini, firește, nu vin des
Pe-aceste locuri depărtate...“
Dar în curînd am înțeles
Că toate-aici erau ciudate.

Pe drum, prin lanuri, la fîntîni
Și prin grădinile-nflorite,
Copii cu chipuri de bătrîni,
Femei cu fețele-mpietrite

De-o deznădejde fără leac,
Cum mă vedeau, din depărtare,
Cu mîna-mi făceau semn să tac,
Temîndu-se de vreo-ntrebare.

Și ce priviri de osîndiți :
Bănuitoare, crunte, grele !
Parc-ar fi fost mereu pîndiți
De toate duhurile rele !

Și toți, copii, bărbați, femei,
Pe cît puteam să-mi dau eu seamă,
Vorbeau cu greu chiar între ei,
În șoaptă numai și cu teamă,

Ca niște vinovați muncîți
De crudele Erinii hîde...
Dar ce-s acești nefericiți
Ce nu mai știu vorbi și rîde ?

Sînt prizoniți ? De ce se tem ?
De ce li-s ochii plini de groază ?
Ce chin îi roade ? Ce blestem
Nendurător îi încleștează ?

Sînt poate umbre care vin
Din lunga noapte funerară
Și-mpinse de-un viclean destin
Trăiesc aici a doua oară,

Dar numai timp de-o zi ! Și-apoi,
În lungi, șovăitoare cete,
Le mîină Hades înapoi,
La negrul Stix, cu ape-ncete.

Dar nu voi fi silit și eu,
La fel cu-această tristă gloată,
S-ascult de fiorosul Zeu ?...
Și m-am întors din drum deodată !

ÎNTILNIRE

Venit peste prăpăstii de milenii,
Un glas în mine pîlpîie domol,
Ca zîmbetul de ceară al Selenii
Plutind în spațiul înghețat și gol.

Ce vechi poet cu nume de poveste,
Așa cum crește-un arbor de mărgean
Din adîncime neagră de ocean,
A răsărit în mine fără veste ?

— Te știu de mult, din vremea cînd la Nil
Împărăteau cu faimă Ptolemeii.
În elegii cu meșteșug subtil
Cîntai femeia, stelele și zeii.

Te-am mai văzut, la Roma, sub Neron. Mi se pare
C-ai fost și tu la cina cu ouă de păun.
Făleş era libertul, falernul însă bun.
Și ce prilej de epigrame-amare !

În evul mediu știu c-ai stat ascuns
Prin sumbre mînăstiri benedictine,
Dar la lumină iarăși ai ajuns
În secolul gîndirii libertine.

În craniul meu ai poposit acum
Cu glasul tău de dincolo de stele.
Cred însă că ești gata iar de drum...
Sînt vremuri încîlcite. Sari din ele !

Spre care ev pornești ? Ți-aș da-ntîlnire
Prin librăriile-anului cinci mii,
Dac-or mai fi atuncea librării...
Dar va mai fi atuncea omenire ?

ALAI

Venise-acum și-acel prea tainic ceas
Ce încă nu-și aflase-n vreme rîndul,
Pe care îl trăisem doar cu gîndul,
Dar nu-i dădusem încă-n mine glas,
Ceas de plecare și de bun rămas.

Mergeam printr-un tărîm de glod și fum,
Bătut de vînturi și uitat de soare.
Năstrușnici oameni mă-nsoțeau la drum !
Aveau cătușe, lanțuri la picioare,
Și chipuri parcă înmuiate-n scrum.

Ciudați ocnași ! Pe fața lor murdară
De zgură și de praf nu se vedea
Nici deznădejde, nici durere-amară.

Cătuşa o purtau ca pe-o brătară,
Şi lanţul greu de fier ca pe-o cordea.

Am început atunci să mă mir :
La nuntă merg, ori la spînzurătoare ?
Fiindcă gloata lor zornăitoare
N-o împingea din urmă nici un zbir
Cu bici de piele şi şuierătoare.

Pe-ncetul o-ndoială mă cuprinse :
Eu singur eram liber printre ei
Şi totuşi parc-aş fi fost eu, nu ei,
Cu mîini şi glezne în cătuşe prinse,
Iar ei, ocnaşii — păzitorii mei !

Cu glasul ruginit de lungi tăceri
I-am întrebat atunci cu sfială :
Sînt osîndiţi ? sînt temniciperi ?
Ca să-mi alung cumplita îndoială
Ce-mi grămădea în inimă poveri.

Dar ei, cu-acelaşi pas, cu acelaşi scrum
Al neclintirii negre pe figură,
Învăluţi în pîclă şi în zgură,
Mergeau, tovarăşi credincioşi de drum,
Cu ochi lunateci şi-nclăstată gură.

Ce glumă crudă și ce vis nerod !
M-am repezit să ies din trista turmă,
Să scap de-acest tărîm de fum și glod
În care spaima veche te-ajung din urmă
Și te-nsoțesc cu-absurdul lor prohod.

Zadarnic însă pasul mi-l grăbii
Și începui s-alerg prin glod și șanțuri.
În urma mea, cu clinchete zglobii,
Suna mereu alaiul meu de lanțuri.

PRIN NIȘTE LOCURI RELE

Stătea de cerul limpede-agățat
Un fel de soare alb și lăbărțat,
Bulboană-n cer de șapte ori mai mare
Decît obișnuitul nostru soare.
Dar ca un ochi acoperit de-albeață
Avca o strălucire fără viață
Și razele lui reci păreau să vină
Din depărtări de zeci de ani-lumină.
Și mă-ntrebam din care văgăună
A haosului născător de astre
S-a rătăcit pe cerul lumii noastre
Acest gigant cu raze reci de lună.

Dar ceea ce vedeam în fața mea,
Jos pe pămînt, de-asemeni mă uimea.

Oraș era... Dar ce ciudat oraș !
Un încâlcit amestec uriaș
De scări, de stâlpi, de bolți, de monumente,
Îngrămădiri de piatră și de fier,
Sucite-arhitecturi arborescente
Escaladînd văzduhul pîn-la cer,
Un babilon de turnuri și palate
Din toate vremurile adunate,
Cu cîte-un zgîrie-nori înfipt în zare,
Sticlind cu zece mii de ochi la soare.

Dar o tăcere aprigă și rea
Cu-aripile-i lugubre-acoperea
Acest șuvoi de zidărie
Monumentală și pustie,
În care nici un om nu se zărea.
Această-ncremenită-nvălmășeală
Din care orice suflu viu pierise
Parc-ar fi fost o scenă colosală
Cu nemaipomenit de mari culise.
Dar ce coturne trebuiau să-ncaț
Actorii ca să poată să se-nalțe
Într-un decor care-atinsese norii ?
Și cine erau oare spectatorii ?
Și parcă m-așteptam din cer să vie
Cu pași de șapte poște, cine știe,
Ce vietăți străine lumii noastre,

Ciclopi din alte lumi, coloși din astre,
Cu chipuri fără chip, ciudaț întoarse,
De razele-unor sori năprasnici arse ;
Ființe dintr-o lume ce nu-ncap
Nici în puternicile telescoape,
Pe care strîmta minții noastre-oglindă
N-ar izbuti să le cuprindă ;
Și doar închipuirea care toarce
Un fir măiestru mai presus de Parce
Cutează să se-apropie de ele...
Parcă-i vedeam pe-acei sosiți din stele
Cu chip de semizei sau heruvimi
Cum vin și hieratici se așează
Pe dealurile din împrejurimi
Ca-n jilțuri mari cu cerul drept spetează...

Dar nemplinit rămase gîndul meu
Fiindcă nici un băstinaș din stele
Și nici un oaspete din Empireu
Nu se-arată pe locurile-acele.

În schimb văzui deodată venind de pe-nălțimi
Talazurile unci mari mulțimi
De oameni ce-ntr-o clipă inundară
Imensa metropolă funerară.

Luat pe sus ca paiul de furtună,
Prins în şuvoiul uriaş,
M-am pomenit cu dinşii împreună
Pe străzile ciudatului oraş.

Ce oameni să fi fost, din care parte
A lumii, de pe-aproape, de depărte,
Nu ştiu, fiindcă nu-i pot ţine minte
Nici după chip, nici după-mbrăcăminte.

— Privirea mea aluneca-n zadar
Peste această holotă obscură ;
Vedeam un furnicar de oameni, dar
Nu desluşeam o singură figură.

Parc-ar fi fost o mare vietate,
Ca mugurii aceuiaşi polip,
Un trup în mii de trupuri îmbinate
Şi-n mii şi mii de feţe-acelaşi chip.

Vorbeau... dar vorba lor îngăimată,
Din care nu prindeam nici un cuvânt,
Vuia ca marea când e zbuciumată
Sau ca pădurea vîjîind de vînt.

Și lucrul cel mai nențeles din toate
Era că valurile-acestei gloate
Din cînd în cînd se-ndepărtau, purtate
Parcă de-o mare, nevăzută mînă.
Și-atunci eram o clipă singur ; dar
Abia făceam un pas sau doi și iar
Mulțimea mă-nghițea, din nou stăpînă.

Era un joc ? Dar ce sălbatec joc !
Ce demon meșter în funeste vise
Mă chinuia ? Ce vînt de nenoroc
Pe-aceste locuri rele m-azvîrlise ?

Mergeam și mă simțeam tot mai stingher
În mijlocul acestor lighioane
Străine mie, poate chiar dușmane...

Și m-am uitat atunci, pierdut, la cer.

Dar sus, printre frontoanele de temple
Și turnurile-orașului muzeu,
Privirea mea, grăbită să contemple
Un semn de bun augur de la vrun zeu,
Nu întîlni decît sinistra față
A soarelui cel alb și fără viață.

Mulțimea însă nu-mi dădu răgaz
Să cuget la cumplitul meu necaz.
În rînduri tot mai strînse, tot mai dese,
Vuind mereu de vorbe nențelese,
Mă prinse iar în valurile ei.
Și-am început să mergem mai departe
Pe străzile acelei urbi deșarte,
Și pașii duduiau sonori și grei
Pe lîngă ziduri de palate moarte,
Prin piețe, pe sub portice, pe-alei.

Și se uitau la noi, de sus, mirate,
Cupole, turnuri, portice, palate.

Dar holota trecea pe lîngă ele
Nepăsătoare, turbure, informă,
Ca o jivină cruntă și enormă
Cu trupu-n rotocoale și-n inele.

Pe-o piață pardosită cu porfir
Și-ncinsă cu arcade de marmură lucioasă
Mulțimea năvăli gălăgioasă,
Așa cum într-un scump și vechi potir
S-ar prăvăli o apă noroioasă.

Uitînd o clipă marea mea mîhnire,
Adulmecam solemne frumuseţi,
Cînd îmi căzură ochii pe-o clădire
Ce se-nălţa în fundu-acelei pieţi.

Ea nu era palat, nici catedrală
Şi nici mausoleu sau panteon ;
Era o hardughie de beton
Spre care-acum mulţimea da năvală.

Pe nişte porţi pe care putea trece
Cu suta lui de braţe Briareu
Intrărăm într-o mare sală rece.

Şi m-am uitat, uimit, în jurul meu.

Mulţimea care pîn-atunci ca marea
Vuişe cu frenetică putere
Acum deodată-şi îndoi spinarea,
Cuprinsă de-o cucernică tăcere.

Să fie un locaş de rugăciune ?
Tot căutam cu ochii primprejur
Să văd vreo cruce, niscăi semilune,
Vrun astru biblic zugrăvit pe-azur,

Vrun sfinx sucindu-și enigmatic laba,
Vrun Buda țănoș cu priviri hursuze,
Chiar și-un fetiș ca piatra din Kaaba
Tocită-n sărutări de mii de buze.

Dar nu vedeam nimic în preajma mea
Decît mulțimea ce se prosterna.

Și mă gîndeam : O fi o sectă, poate,
Ce-adoră vreo abstractă zeitate,
Vrun dumnezeu ce nu vrea să se-arate,
Deus ignotus cel fără făptură
De care se vorbește și-n Scriptură.

În vreme ce priveam nedumerit
Acest norod ce se-nchina smerit
Divinității poate-n veci ascunse,
Un zgomot se-auzi, nelămurit,
Ca scîrțîitul unei roți neunse.

Toți tresăriră-atunci în jurul meu,
Cutremurați de-o-nfiorare gravă.
Simțeau apropierea unui zeu ?
Dar nimeni nu se pogorî din slavă.

Și numai zgomotul creștea mereu.

Se-nșuruba-n urechi, cicălitor,
Și strepezea auzul tot mai tare ;
Era un zbîrniit sfredelitor,
Un scrișnet care sfîșie și doare.

Apoi deodat-un vuiet s-a stîrnit
Ca din adîncul iadului pormit.

Nici glas de om, nici urlet de jivine.
Răcneau mii de gîtlejuri de metal.
O hoardă de vulcani părea că vine
Bufnind, icnind spasmodic și brutal.

Mugea văzduhul de bubuituri,
De pocnete, de trosnete, de larmă.
Părea c-un munte de granit se sfarmă
Și năvălește marea prin spărturi.

Și-n timp ce cugetam la soarta rea
Ce m-aruncase-n acest nou supliciu,
Mulțimea care-n preajmă-mi se smerea
Gusta aceste muzici cu deliciu.

Vrăjiți de vuiet ca de-o melodie
A vrunei nevăzut harfist divin,
Nici un hașis subtil și nici un vin
Nu le-ar fi dat o astfel de beție.

Îmi astupam urechile în van ;
Învălmășite, simțurile mele
Lăsau, buimace, vuietul dușman
Să intre ca un uragan prin ele,

Mă-năbușeam de zgomot ca de-un nor ;
Și sunetele-mi crănțăneau în gură,
Îmi fulgerau mereu în ochi sonor
Și mă-nțepau în față ca o zgură.

Ce platoșă, ce scut, ce carapace
M-ar fi putut acoperi, să scap
De sunetele care ca mii și mii de ace
Îmi pătrundeau neconținut în cap ?

Dar n-am mai așteptat cu lașitate
O hotărîre-a ticăloasei sorți
Și am pornit în grabă către porți
Sărind peste spinările plecate.

Vrun cîine-al iadului acesta nou
Nu-mi va ieși lătrînd lugubru-n cale ?
Dar dintr-un salt am și ajuns din nou
Pe lespezile pieței sepulcrale.

De gloata rea scăpasem în sfîrșit !
Dar fugărit de vuiet ca de Furii
Am început s-alerg, pîn-am ieșit
Din mreșile orașului vrăjit
Să sorb văzduhul liber al naturii.

Eram din nou pe-acele înălțimi
Pe unde m-așteptasem adineauri
Să văd sosind titani și heruvimi.

'Acum vedeam niște pustii coclauri
Și rîpi ducînd spre negre adîncimi.

Din catedrala zgomotului încă
Mai ajungeau și-aici sonore valuri.
Găsi-voi oare-un drum pe-aceste dealuri,
Sau mă voi pierde în vreo rîpă-adîncă ?

Spre cer atunci din nou am ridicat
Priviri arzînd de rugă și revoltă.
— Dar soarele gigant sta nemișcat,
Ochi alb și orb holbat pe-albastra boltă.

CÎNDVA LA STIX

Cîndva la Stix m-am scoborît și eu,
Dar nu cu-ndurerare ca Orfeu
Cînd a-ncercat din neguri să ridice
Pe luminoasa lui Euridice,
Și nici ca hîtru-acela de Ulise
Pe care-un zeu hapsîn îl azvîrlise
Pe mări vijelioase și pustii.

Pentru ca viu să plec dintre cei vii,
N-am folosit vrăjitoarești aripe,
Ci doar hîrzobul unei clare clipe
Din timp alunecînd, subtil desprinsă.
A fost un joc al morții drumul meu ?
Dar moartea să se joace nu-i deprinsă.
A fost cumva minunea vrunei zeu ?
Dar zeii au plecat de mult prin stele.
Ce tîlc să dau călătoriei mele ?

Atîta ştiu că-n clipa-aceea chiar
M-am pomenit hălăduind hoinar
Pe lîng-o apă lină şi domoală,
Dar nu cu valuri negre ca de smoală,
Ci străvezii peste prundiş de vad.
Să fie-acesta rîul trist din iad ?
Voind pe Cerber să-l aud cum latră,
Zvîrlii pe malul celălalt o piatră ;
Dar peste apa veselă zburară
Lăstunii ciripind a primăvară.
De Charon şi de luntrea lui nici urmă !
Şi nu zăream nici ponosita turmă
A morţilor jelindu-se cumplit.
Pe ţărm o umbră doar am întîlnit.
Era un filozof de-odinioară,
C-un sul de vechi papirus subsuoară.
Am stat cu el de vorbă pe-ndelete,
Subt o răchită cu-nverzite plete.
Mi-a spus că răposăţii nu mai vin
Pe malurile rîului elin ;
Iudeii, după ce-au murit, ţin sfat
În valea poreclită Iosafat ;
Creştinii în morminte stau s-aştepte
Venirea judecăţii de apoi...
Şi-a mai grăit el vorbe înţelepte
Cît am şezut alături amîndoi.

Pe urmă am umblat pe țărm haihui ,
Dar cum pe-acele locuri vreme nu-i,
Nu știu, trecut-au clipe sau milenii.
Iar când pierir-aceste ciudățenii,
Făcui și eu spre lume calea-ntoarsă.

Do nici un fulger fruntea mea nu-i arsă.

GLASURI

De unde vin ? De unde se coboară
În mine nălucirea lor adîncă ?
Vor fi rămas din vremi de-odinioară ?
Se smulg din vremea nemplinită încă ?

Cîte tăceri s-or fi topit în ele,
Că sînt atît de limpezi și de pline !
Făcute-s pentru-nalte bolți senine,
S-alunece pe lungi priviri de stele.

Din stele chiar vor fi venind ! Sau, poate,
Vrun băștinaș din alte lumi străbate,
Cercetător, atît amar de drum
Și la fereastra minții mele bate
Cu-o mîină străvezie ca un fum...

O, glasuri care m-ați ales popas,
Cînd n-oi mai fi nici eu decît un glas,
Mă veți lua pe calea de apoi
Prin vămile văzduhului cu voi,
Sau mă veți părăsi în drum, stingher,
Uitat, pierdut în vrun străin ungher
Al cosmosului fără jos și sus,
La fel cu-atîtea glasuri ce s-au dus ?

LEGENDA

Decolorată ca o zugrăveală
Pe un perete prins de umezeală,
Priveliştea se ofilea-n azur.
Prin văi, pe dealuri, de jur împrejur,
Se răsfirea un târg străvechi, pe care
Cîndva îl mai văzusem, mi se pare,
Într-un tablou sau poate-n amintire,
Plin de biserici şi de cimitire.

Chiar de departe cînd veneam încoace,
Pe un tăpşan, pe unde altădată
S-or fi ținut pestrițe iarmaroace,
Zăream o adunare cam ciudată.

Ce-or fi acele namile ? Dihăanii
Din vremuri dinainte de potop ?

Pornit-au căpcăunii în bejării ?
Sînt lighioanele vrunei ciclop ?

Au tăbărît pe-acest tărîm Titanii ?
Ființe vii ori numai iazme sînt ?
N-or fi cumva oștirile Satanii
Care-or fi dat o raită pe pămînt ?

De-aproape însă am yăzut că toate
Acele mogîldețe nu erau
Decît un pîlc de clopote culcate
Că niște bivoli dejugați pe-un șleau.

O sumedenie și de tot felul :
De-acelea care zburdă ca prîsnelul
Și ciripesc cu subțiratec zvon ;
De-acelea care stau într-un șopron
Lîngă biserică sau la vrui schit,
Cu limba roasă, bronzul învechit,
Și altele, făloase și nurlii,
De catedrale și mitropolii.
Dar toate, simple sau simandicoase,
Purtau acum tot felul de ponoase.
Vedeam un clopot falnic, stors și spart,
Ca o boțită rochie de brocart ;
Și mai încolo altul, într-o rînă,
Gogea ca un nevolnic în țărînă.

Abia suflînd ; iar altele-ostenite,
Ca niște păsări cu aripi rănite
Pe care vîntul toamnei le alungă,
Mai încercau să bată, într-o dungă...

✱
Dăduse-n clopote o boală grea.
Văzduhul tot, de jalea lor, tînjea.

Cum stam cuprins de milă și mîhnire,
Din tîrgul cu zidiri de mînăstire
Văzui ieșind mulțime de norod.
Aveau cu toții chipuri de prohod
Și-ncet mergeau ca la înmormîntare.
În preajma clopotelor s-au oprit
Tăcuți, cu ochii țintă-n depărtare.
Le-am urmărit privirea și-am zărit
Pe-un deal un turn. Și sus, la o fereastră,
Stătea un om cu-o mantie albastră.
Parc-ar fi fost un schimnic din pustie,
Din cei ce stau pe stîlpi, în colivie,
La poarta cerului, ciudați și suii.
Părea crescut din turn, și barba lui
Pe zidul drept și nalt curgea de sus
Ca un șuvoi de spumă — și-ai fi spus
Că turnul însuși căpătase viață
Și-avea acuma trup și mîini și față.

Deodată îl văzurăm cum își scoate
Din mînezi niște brațe lungi, uscate,
Și le întinde pînă-n fund de zare.
Făcîndu-și mîinile căuș, culege
Un smoc de cer albastru și de soare
Și-apoi cu-agheazma asta lucitoare
Stropește clopotele, jos, betege.
(Îndeplinea de bună seamă-un rit
Care demult nu se mai pomenise.)

— Doftoricește clopotele, zise
În șoptă lîngă mine-un glas smerit.

Spunea ceva. Dar în ce limbă ? Poate
Că-n limba care se vorbește-n stele.
Dar clopotele-nțelegeau, căci toate
Se-nviorau la vorbele acele.

Ca îmbăiate parcă-n apă vie
Se scuturau din toropeala lor
Și se-nălțau țîșnind spre cer în zbor
Cu dangăte zglobii de bucurie.

Tămăduite-acum și rotofee
Și îmbrăcate ca de sărbătoare

Cu lungi și fastuoase anteree,
Porfiră și azur muiat în soare,
De băierile cerului s-au prins
Și vînturîndu-se strălucitoare
O joacă uriașă au întins
Prin tot văzduhul larg, din zare-n zare.

Clopotniți așteptau să se întoarcă,
Dar ele tot mai tare-și făceau vînt
Și lărmuiau în legea lor, de parcă
Nici n-ar fi fost vreodată pe pămînt.

Apoi, cum păsările călătoare
Se-adună înainte de plecare,
Așa s-au strîns și clopotele-n stol,
Dar isprăvindu-și repede soborul,
Spre zarea largă își luară zborul,
Și într-o clipă cerul a fost gol.

SPUN CALĂTORII

Spun călătorii vechi că este-un loc,
Departe-n Etiopia toridă,
Cu șesuri de nisip și munți de cridă,
Pe unde-i zgripșorul din basme, Roc.

Miasme se tîrăsc prin văgăuni
Ca niște șerpi lihniți de-atîta vară.
Trăiau de mult pe-acolo căpcăuni
Cu gura-n piept și ochii subsuoară ,

Dar au pierit. Apoi, doar Ahasver
A străbătut cîndva cîmpia arsă,
Și urma încălțării lui de fier
Pe-o lespede s-a-ntipărit, neștearsă.

Pe unde-o fi călătorind acum ?
De el nimic de mult nu se mai știe.
Și-o fi găsit prin altă lume drum,
În vreo planetă moartă și pustie.

O, CÎTE LUCRURI

O, cîte lucruri au rămas nespuse,
Vechi juvaeruri risipite-n drum !
De unde să le mai adun acum,
În drum pierdute, pe vecie duse ?

M-aşteaptă poate altele în cale,
Dar viaţa merge repede la vale,
Şi vremea tot mai iute se prăvale.

În evu-n care-antice manuscripte
S-adăposteau prin chinovii şi cripte,
Monahii scribi tot aşteptînd să vie
De prin meleaguri arăbeşti hîrtie,
Rădeau vechi pergamente cu-o custură
Şi copiau pe ele din Scriptură ;

Nu scrijălau adînc, să nu le strice,
Și-așa, sub psalmi, trăiau gîndiri antice.

Mi-i sufletul ca unul din aceste
Ciudate manuscripte palimpseste ;
Șterg scrisul proaspăt și deodată iese
Alt scris, cu slove ciunte, nențelese.

O, dac-aș izbuti să le descurc,
La vechile izvoare să mă urc,
Poate-aș găsi-n adîncul lor pitite
Acele lucruri ce n-au fost rostite !

ÎNTILNIRE ÎN MUNȚI

S-or fi-ntîmplat în largul văzduhului isprăvi
Cu neputință de pătruns,
Fiindcă sus în munți cînd am ajuns
Umblau făpturi cu creștetul în slăvi.

Cu-ncețoșate chipuri și trupuri deșirate,
Se cățarau pe steiuri, fugeau prin văgăuni,
Cînd parcă-n așteptare, cînd ascultînd mirate,
Ca niște păsări care adulmecă furtuni.

Un vălmășag era, o hăituială,
Dar și-o hîrjoană parcă, o veselă răscoală.

Si eu eram acumă printre-aceste
Făpturi și mă lăsam de ele dus,

În timp ce-n jurul nostru întunecate creste
Nepăsătoare ne priveau de sus.

Mă îmbăiam în vasta lor ființă,
Mă-mpărtășeam din plasma lor surie,
Sorbit ca de-o adâncă, de vis, făgăduință
Către-o neliniște și-o bucurie...

Se vede că un aprig dușman le fugărea ,
Deodată ca-ntr-un vînt se-mprăștiară ,
Și-n urma lor pieri și piaza rea
Ce turburase ceru-nalt de vară.

AUSONIUS

Ausonius, poet cu dulce nume
Pe cînd erai magistru-n Burdigala,
Soarelè Romei asfințea în lume,
Și barbarii își începeau năvala.
Dar tu, cu strălucire slujind Efemeridii,
Vorbeai în hexametri de vinuri și de stridii,
Papirusuri cu stihuri strîngeai în besactea
Și petrecînd domoale zile
Descopereai apropieri subtile
Între o roză tînă ră și-o stea.

Era un veac crepuscular acela
În care limpede cîntai Mosella
Și cei din urmă dafini elini sădiți la Roma
Își răspîndeau în versul tău aroma.

C-un fir pe care-l trag din stele
Poetii leagă vremile-ntre ele.
Sînt şaisprezece veacuri de la tine :
Mai ard şi-acum făcliile latine.

NIȘTE STÎNCI

Cîndva în munți am dat de niște stînci
Care cîntau. Sau, poate, soarele
Cînta din ele-așa cum în vechime
Scotea, se zice, sunete de liră
Dintr-un colos de piatră, în Egipt.
Poate-or fi fost și ele statui odinioară,
N-a spus lui Alexandru Machedon
Un sculptor că e gata să-i cioplească
Statuia dintr-un munte,
C-un rîu pe umăr și-un oraș în palmă ?
Privindu-le mai bine, m-am gîndit
Că steiurile-acelea sînt niște sarcofagii
În care-au fost înmormîntați giganți,
Și ticăitul meșter sculptor Timpul
Le-a tot cioplit pîn-le-a făcut asemeni
Cu trupurile dinăuntru...

Dar cîntecul, o ! cîntecul acela,
Pe care eu l-am auzit, de unde,
Din ce tăceri străvechi și lungi și-adînci
S-a strîns ivindu-se-n acele stînci ?

UMBLĂ NOAPTEA

Umblă noaptea cu Hecate
Spirite neîmpăcate,
Suflete al căror leș
Zace pe vrun munte pleș,
Sau de-o moarte timpurie
Doborât în vreo pustie,
Se usucă și, pe-aproape,
Nu e nimeni să-l îngroape.
Duhuri care miriade-s
Și nu-și află loc la Hades,
De prin fundul vechii Grecii
Noaptea ies ca liliecii,
Cu zeița lor ciudată
Ce-n trei fețe se arată.
Cîte n-ar putea să-ți spună,
La răspîntii cînd se-adună !

Dar nu-i chip s-ajungi la ele
Într-o clipă zboară-n stele,
Și în urma lor și-a zînii
Ard comori și urlă cînii.

ÎNTÎMPLARE ÎN DEȘERT

Un câmp uscat de-un vînt de foc ; o zare
De diamant albastru împrejur ;
Văzduhul încleștat în căngi de soare ,
Și-n mijlocul acestei cuști de-azur,
Un soi de poartă cît un turn de mare,
Arc de triumf gigantic pe sub care
Va fi trecut odată un împărat ciclop,
Și-acum doar Timpul trece, încet și fără scop.

Întortocheat, subțire, mlădios,
Cînd năpustindu-se cu capu-n jos.
Cînd repezindu-și fruntea în sus cu strășnicie,
În salturi ca un cangur, și sprinten și vînjos,
Un semn de întrebare aleargă pe cîmpie.

Se-oprește lîngă poartă, adulmecă și parcă
Nu știe : mai departe să plece, să se-ntoarcă...

Dar cu o smuncitură din cerbice,
Cum sare-un cal la pocnete de bice,
Se-azvîrle pe sub poarta Ciclopilor, c-un ghion
Împinge Timpul lenevos și tont,
Apoi din nou cu tumbe de monopod aleargă,
Sclipind la soare luciu ca un resort de-oțel
Și se afundă în cîmpia largă,
Ducînd și Timpul după el !

ÎNALȚARE

O ! inimă, în tine ca-n grota lui Eol
Mai zac avânturi vechi întemnițate ?
A strîns un zeu cu sila zburdalnicul lor stol
Și le-a sortit doar unui vuiet gol
Pînă vor fi tăcerii de veci încredințate ?

Tăcerii nu ! nu încă ! Iar dac-o fi vrun zeu
De-al cărui tunet inima se-ncarcă,
Nu-mi pasă ! Jos la Hades ori sus în Empireu
Am să-l înfrunt, și-am să urmez mereu
Să depăn pîn-la capăt un fir netors de Parcă.

Sibila, sterp oracol ca sticla-n care stai
Împrăștiind preziceri, frunze moarte
Ce le tot poartă vîntul în zdrențaros alai,
Te-am întrebat cîndva ce gânduri ai
Și mi-ai răspuns cu jale că vrei s-ajungi la moarte.

Eu printre umbre încă nu vreau să mă scobor ;
Dar cum nu-i om acolo să n-ajungă,
Spre țara nopții drumul aș vrea să-l fac ușor,
C-un vast ocol prin zări de-azur sonor,
Și calea cea din urmă să-mi fie cea mai lungă.

O, vrednicuse paznic, Eol, străvechi amic,
Încredințează-mi agera unealtă
Cu care zidul grotei în două să-l despic,
— Din mine însumi, nou, să mă ridic
Și calea cea din urmă să-mi fie cea mai lungă.

VOCI ALE VECHILOR POETI

Voci ale vechilor poeți, mai clare
Decît sclipirea stelelor pe cer
 În nopți de ger,
De mult v-aud venind din depărtare
Pînă-n ascunsul inimii ungher.

Odată-n munți văzui un om de ceață,
Pășea din pisc în pisc, gigant subtil,
 Un nou Schlemihl
Dintr-un tărîm de dincolo de viață,
Ajuns aici într-un ciudat exil.

Dar eu, deprins cu visuri și vedenii,
Apropiam în gînd pîclosul ins,
 Din cer desprins,
De vocile ce străbătînd milenii
Foc lung din ev în ev au tot aprins.

APROPIERI

În fața mea pe-ncetul se ivea
Un lin urcuș de neagră catifea.
Doar câțiva pași făcui și mă oprii
În faldurile unor înalte draperii,
Nemăsurat de-nalte și ușoare,
Prelung și muzical filfîitoare,
Aeriene fermecătorii
Țesute parcă numai din sunet și culoare.

De suflul lor melodios sorbită,
Cărarea suitoare pieri într-o clipită
Lăsîndu-mă la poala acestei ireale
Sonore aurore boreale.

Putea-voi oare fără călăuz
Să dibui puntea dintre privire și auz

Și cumpănindu-mi firea-ntre-amîndouă
Să gust cu adîncime și nesațiu
Senina voluptate nouă
A timpului scăpat de spațiu ?

RIUL FĂRA PODURI

Alunecam cu luntrea pe apa foșnitoare.
Pe malul de la care plecasem, plin de soare,
Luceau statui și albe columne prin verdeață,
Dar cînd priveam spre malul celălalt,
Zăream cum se ivea prin ceață
Un povîrniș stîncos și-nalt ;
Și de la el venea un vînt de gheață.

Ce-o fi în dosu-acelor stînci hursuze ?
Dar întrebarea se opri pe buze.
În preajma mea o voce ca vocile din vis
Rosti : „Nu-ntoarce capul și uită-te-nainte !”
Acesta e prietenul, mi-am zis ;
Nu-l prind cu ochii, îl cuprind în minte.
Dacă-i aici, pot merge cu-ncredere-nainte.

Șovăitoare însă și sprintară,
Se-apropia adesea luntrea mea
Prea mult de-acea posomorîță țară.
Ce farmec într-acolo, ce dor o tot momea ?
Pîndeau pe lîngă prăvăliș bulboace
Și-ar fi-nghițit-o într-o clipă, dar,
O zmuncitură o trăgea încoace
Spre firul apei, la lumină iar.

Prietenul, fără-ndoială,
Cîrmea cu iscusită potriveală.

Așa-i pe-aici, gîndeam ; să nu mă sperii.
Ușoara luntre poate-o să mă poarte
Tot mai departe,
La vesela livadă a miticei Hesperii.

Și totuși tare-aș fi dorit să știu
Povestea țărmlui pustiu.
O fi zăcînd, ziceam, și-aici un mit
De multă vreme adormit,
Ascuns în țara frigului și-a ceții,
Pe unde n-au ajuns periegeții.

Vreau să-l descopăr. Iată, dintr-un salt
A, fi la poala țărmlui înalt.

Și totuși, ce ciudat, o mînă parcă
Mă-mpinge, nevăzută, iar în barcă :
Ceva ce totodată mă cheamă și m-alungă,
Adîncă teamă și dorință lungă.

Prietenul, de bună seamă, știe,
El care nu-i făptură, ci doar prezență vie.
Dar cum să-ntreb cînd vorba nici acum
Nu izbutește încă din piept să-și facă drum ?

Așa, din dibuire-n dibuire,
Neostenita-nchipuire
Sporea cu noi enigme și mistere
Întunecoasa țărmlui tăcere.

Dar luntrea mea, acuma înțeleaptă,
Urmînd îndemnul glasului amic,
Ținea, pe lîngă malul cu soare, calea dreaptă.

Am mers așa o vreme, dar n-am găsit nimic.

La vesela livadă n-am ajuns.
Secretul negurii nu l-am pătruns.
Cu vorbele-ntrebării tot în gîtlej rămase,
Am tras la mal. Prietenul plecase.

INCOMUNICABILUL

Din craniu mi-au lăsat doar o fișie,
Un ciob ca să-mi servească de suport ;
Și-acum, zbîrcit și puhav, pe tîpsie,
Stau la hotarul dintre viu și mort.

Cu vinișoare fine mă legară
De-o inimă de gumă, de bronhii de oțel.
Un sînge care nu-i al meu strecoară
În mine-o existență fără țel.

Aud fără ureche și văd fără privire,
Așa cum simți în brațul absent un puls bătînd.
Trăiesc în mine însumi ca pură amintire.
Ființa mea e numai memorie și gînd.

Atâtea miliarde de celule
Sînt vii degeaba, iscă în zadar
Dorințe și voințe, porunci pe care nu le
Îndeplinește nici un mădular.

Sînt împînzit cu sîrme și cu acé.
Electrice îmbolduri mă bîntuie mereu...
Cu-aceste meșteșuguri subtile, orice-ați face,
Tot nu puteți pricepe ce-i în adîncul meu.

Veți aduna desigur un vraf și înc-un vraf
De foi lucioase, pline de linii negre, care
Tot urcă și coboară, dar nu veți fi în stare
Din mine să desprindeți măcar o cugetare
Cu simplul vostru encefalograf.

Ce spun acele linii cine știe ?
Voi numai de la mine puteți afla, dar cum,
Cînd între voi și mine nu este nici un drum
Și gîndul meu e mut pe veșnicie ?

Un scris din care nimeni nimic nu înțelege,
Din care doar atît puteți alege
Că eu exist, făptură sibilină,
La pragul dintre viață și mașină.

Atîta numai ? Prea puțin. Mai este
Pînă s-aveți din miezul meu vreo veste.

V-ar trebui o nouă născocire,
În așa fel ca, fără mijlocire,
De-a dreptul să se-atingă gîndire cu gîndire,
Iar eu să pot în voie să cutreier
O omenire toată numai creier.

Dar pîn-atunci, misterios și mut,
Rămîn un exilat în absolut.

.

.

PE POARTA DE CORN

*Sînt două porți ale Somnului, din care
una e de corn : pe acolo ies cu ușurință
umbrele adevărate.*

ENEIDA, VI, 893—894

Cînd tot mai tare se scurtează drumul.
Nu-i bine oare să ridic un tumul
Întemeindu-l trainic, să nu-l sape
Și să nu-l mistuie dușmane ape ?

Nu mă gîndesc să dau veșmînt de zid
'Acelui firav și prăfos rezid
Cu care-așa cum spune-o voce-antică
Nu umpli nici măcar o urnă mică.

Nu vreau s-ascund de-ngheț și de dogoare
Banale oseminte viitoare.
(Din monumentul tău vestit, Mausol,
Ce-a mai rămas decît un sunet gol ?)

Și nici nu las simțirea-mi să se-alinte
Cu ademenitoarea-nchipuire
Că dintr-un maldăr șubred de cuvinte
Poți să clădești o casă-n nemurire.

Dorind durata fără de contur,
Nu vreau sonore cripte să mă-ncurce,
Vreau gândul meu aerian să urce
Nestingherit în veselul azur.

Pe coarde vechi un sunet nou să-ncerc,
S-ajung la zona timpului în cerc,
Să intru iarăși în eternitate
Pe poarta viselor adevărate.

MONOLOG ÎN BABILON

Hefestion... Oracolul a spus
Că ești în preajma mea, că nu te-ai dus
Nici jos la Hades, nici în aștri, sus.
Să cred că nu te-ai însoțit cu morții,
Că s-a schimbat acum de dragul meu
Necugetata hotărîre-a sorții
Ca altădată pentr-un fiu de zeu ?
Un fiu de zeu... Cine-ar putea să știe ?
La templul din Ammonion, în pustie,
Toți preoții strigară că sînt din Zeus născut.
M-au lingușit, ori chiar m-au cunoscut ?
E-adevărat că anumite semne
Ar fi putut spre-aceasta să-i îndemne.
Mergînd la oaza-aceea-ndepărtată
Pierdusem drumul, cînd, ivit deodată,
Un stol de corbi statornic m-a condus
Pe valuri de nisip către apus.

Ai cărui zeu sînt corbii ? Tunătorul
 Olimpian își are în vultur slujitorul.
 Oricum, de-atunci în oameni eu am lăsat să crească
 Credința-n firea mea dumnezeiască.
 (Dar care e credința mea ? Ori, poate
 Că-n tot ce cred, cred doar pe jumătate.)
 În treburi de acestea, pe greci, deschiși la minte,
 Mai greu decît pe barbari îi poți convinge ; ei
 Au început să nu mai creadă-n zei.
 Nici chiar cu faptul că eu port veșminte
 Cum poartă perșii nu se prea împacă.
 Ce-nsemnătate are cum cineva se-mbracă ?
 Cu-asemenea nimicuri, ce-s foarte omenești,
 Pe barbari lesne îi ademenești.
 Chiar de mă-mbrac ca ei, nu uit de fel
 Că-nvățător mi-a fost Aristotel.
 De mult nu mai sosește vreo veste de la el
 E supărat pe mine Stagiritul
 Că i-am trădat renumele și ritul.
 Dup-o învățătură-atît de lungă
 Nu s-aștepta ca ucenicul lui
 Din filozof, cuceritor s-ajungă.
 Privind mai bine lucrurile, nu-i
 Nici pe departe vreo nepotrivire.
 Cunoașterea e tot o cucerire.
 Și filozoful tinde ca și mine
 (Cu altfel de mijloace, desigur) să domîne.
 Parcă te-aud spunîndu-mi, dojenitor și trist :
 „O, fiul meu, vorbești ca un sofist,
 Împuns de ghimpii unei sterpe glorii“.

Ah, gloria... De-ar ști cuceritorii
Celebritatea care îi așteaptă
În cartea viitoarelor istorii
Cînd poate vor fi puși pe-aceeași treaptă
Cu hoții și cu incendiatorii !

Și numele meu, poate, va fi și el păstrat
În cumpănă cu al lui Herostrat
Cel blestemat de preoți să nu fie
De nimeni pomenit pe veșnicie,

Și tocmai pentru asta de-a pururi neuitat !
O, ce socratic demon mă-ndeamnă într-ascuns
De cuiul îndoielii să nu mă las străpuns !
„Gîndește-te, îmi spune, că tu, după un număr

De ani ce-abia întrece o decadă,
Un firmament de fapte ilustre porți pe umăr
Și sprijini bolta lumii, ca Atlas, să nu cadă.
Setos de noutate, mereu în căutare,
Ai spulberat imperii străvechi, ai șters hotare,
Și-ai măsurat cu pasul voinicelor falange

O cale de la Nil și pîn-la Gange
Bătătorind-o trainic spre-a răspîndi mai bine
Prin Asia-n crepuscul luminile eline.

Cu tine timpul nu va fi ingrăt.”

În foișoru-acesta de lîngă Euftrat,
Ferit de zgomot, noaptea s-aud mai clar acele
Voci care vin, cum zice Pitagora, din stele.
Hefestion, și tu ești printre ele.

Prieten bun de sfat și de povață,
Tu adevărul mi-l spuneai în față,
Nepăsător de strălucirea faimei.
Mai am pe Aristandru. Amic ? Cirac limbut,
Șiret destul, da-n rituri oculte priceput :
Aduc adesea-n taină, cu dînsul, jertfe Spaimei.
O veche zeitate venită de la geți
Sau de la tracii care aruncă-n cer săgeți
 Și trag cu arcu-n fulger, să-l doboare.
Înapoiate încă, dar vrednice popoare.
Îi știu de cînd la Istru stăteau mereu la pîndă ;
Avui, luptînd cu dînșii, întîia mea izbîndă.
Viteji, în amintire ei stăruie neștersi
 Mai mult decît efeminații perși.
Iar cînd au să deprindă învățătură greacă
 N-o să mai poată nimeni să-i întreacă.
 E drept, pe de-altă parte,
Că meșteri sînt și perșii în anumite arte ;
Doar de la Magi îmi capăt arome care-ascund
Puteri subtile-n ele și-n piele-adînc pătrund,
Așa că lumea crede, uitînd de legea Firii,
Că trupul meu se-ntrece-n miros cu trandafirii.
 Și zeii răspîndesc mireasmă. Poate
 Că cel ce-i zeu abia pe jumătate
 Și nu se-ndestulează cu nectar
 Și-ambrozie nu are acest dar.
Tot din aceeași pricină în vine
Nu-i curge-n loc de sînge-acel ilhor

Ce-i propriu numai fețelor divine.
E în Homer aceasta. Dar nici un ghicitor

N-a izbutit să mi-o explice bine.

Prea multe lucruri nu cunosc nici ei.

Le spune la ureche vrun zeu câte-un crîmpei

De adevăr, pe care îl prind pe dibuite

Și-apoi, învăluindu-l în vorbe aburite,

Îl revelează după lungi ceasuri de extaz.

Profeții sînt tot oameni. Greșesc. Știu și de frică,

Pe Pitia, la Delfi, luînd-o de grumaz,

La trepied am dus-o cu sila să-mi prezică.

Că nu mă-nvinge nimeni, mi-a spus. Știam și eu,

Și nu era nevoie de șoapta unui zeu

Ca să câștig războiul cu oștile persane.

Neîndoielnic este destinul. Dar, adese,

Îi iau deodată locul niște-ntîmplări dușmane

Ce-s veșnic pentru mintea umană nențese.

Cînd l-am străpuns pe Clitos și-a căzut,

De vină Aristandru spunea că n-a fost vinul

Sau viforul mîniei — așa a vrut destinul.

M-am prefăcut că-l cred, nu l-am crezut.

N-a fost nimic în moartea lui Clitos de prezis...

Ne-am împăcat în spirit și stăm de vorbă-n vis.

În spirit... Filozoful acela de la Ind

Care și-a dat foc singur și-a ars pe rug zîmbind

Spunea că trupu-i o învelitoare

A sufletului. Numai trupul moare,

Iar sufletul e nevoit să-și ia

O-nvelitoare nouă, mai bună sau mai rea,

Așa cum i-a fost viața și nu așa cum vrea.

El, pînă să se urce pe rug, dăduse zvon
 Că după moarte vine la mine-n Babilon.
 S-o fi-ntrupat din nou ? În ce ființă ?
 Credința lor e că există-n om
 Un miez etern de cuget și voință
 Mai pur decît acel năîng atom
 De Democrit prin Haos zvîrlit cu ușurință.
 (Sînt ipoteze, sigur, și adevăruri, poate :
 Aleg cea mai plăcută părere dintre toate.)
 Ce soi ciudat de oameni ! Umblă goi ,
 Urîți și slabi, cu chipuri de strigoi,
 Hrănindu-se arare cu rădăcini și poame,
 Pot luni întregi să rabde de sete și de foame,
 Și știi, fără altare 'de jertfă, fără temple,
 Divinitatea pură în sine s-o contemple.
 Virtuți ascetice, de renunțare,
 De care noi, firi agere, sprintăre,
 Întotdeauna ne-am simțit departe ;
 Dar bine-ar fi din ele s-avem măcar o parte.
 Cînd, după mari izbînzi, macedonenii
 Se bucurară de-o mai lungă pace,
 Ei se lăsară prinși în mreaja lenii.
 Nu mai catadixeau nici să se-mbrace
 Decît doar ajutați de slujitori.
 La masă îi purtau de subsuori.
 Poftind tot vinuri vechi și trufandale,
 Se lăfăiau pe perne moi întinși.
 Pierzîndu-și vlaga-n jocuri lascive și-n pocale,
 Învîgătorii se lăsau învinși
 De proaste-apucături orientale.

Le-am spus atunci : „Plăcerile iubirii
Și lenea sînt dușmanii puterii și-ai gândirii“.
Ținutu-m-am eu însumi de-aceste înțelepte

Dar greu de pus în practică precepte ?
Nici lenea, nici curvia în mreji nu mă pot prinde.
Mînia doar, adesea, și chiar prea des, m-aprinde.
Cu lungi muștrări de cuget mi-o ispășesc cumplit.

Benchetuiesc, dar nu pîn-la beție,
Gustînd plăcerea vorbei, după socratic rit.
De farmecul Roxanei, la fel, nu m-am ferit,
Nu țiitoare însă făcîndu-mi-o, soție.

Nici lumea zeilor nu-i prea senină.
Invidia și ciuda îi dezbină,
Sînt robii patimilor ca și noi,
Și Eros îi supune, viclean. Dar, poate, zeii,
Așa cum spun niște-nțelepți mai noi,
Sînt doar reprezentarea concretă a ideii
De nemurire. În esența lor
Ce sînt nu știe nici un muritor.
Cu dînșii n-ai prilejul să te-nfrunți ;
Ei tot mai rar jos pe pămînt coboară.

Mai greu e să te aperi de demonii mărunți,
Șireți și aprigi, care te-mpresoară.
De unde vin ? Ce vor ? Și cine-i mîna ?
Ce forță este peste ei stăpîna ?
Sau poate că de nimeni nu ascultă,
Rebelă veșnic, gloata lor ocultă.
Cu jertfe nu-i îndupleci, nu se tem
De vrun descîntec sau de vrun blestem.

Obişnuit pe faţă să-nvingi, nu poţi cu ei
Să lupţi, nu ştii de unde să-i dibui şi să-i iei.
De dincolo de lume principii inimice,
Menite să încurce, să-mpiedice, să strice,
Orice li-i bun ca să stîrnească rău.
Îi simţi cum mişună-mprejurul tău,
Şi mai ales la ceas târziu de noapte
Te-ncercă cu nelinişti, cu visuri şi cu şoapte.
Şi iată chiar acum, chiar în această clipă,
O pasăre necunoscută tipă
Prin trestiile fluviului, departe.
N-ascunde oare-un demon subt aripă ?
E poate-o prevestire... De viaţă, sau de moarte ?
Mai bine, din cutia de fildeş, juvaer
De mare preţ, să scoatem pe Homer.
Sau să desfăşur — iat-aici sînt toate —
Vrun dialog din Platon, *Simposionul*, poate,
Ori *Faidon* cu statornica splendoare
A paradigmelor nemuritoare.
Din om, cînd moare, pierе numai chipul,
Dar neatins trăieşte arhetipul ;
Cînd viaţa pămîntească se încheie,
Rămîne Alexandru în idee.
N-ar fi mai bine, totuşi, să răsar
Ca Fenixul din propriul meu jar ?
(S-aude pasărea, pe apă, iar !)
Căci foc nestins e viaţa mea întreagă...

— Ce este ?... De la Medios. Mă roagă
Să-mi ţin făgăduiala şi să vin

La un ospăţ cu vechi şi straşnic vin
 În cinstea mea. Din nou benchetuială ?
 Abia doar către seară am sosit
 De la Nearh. Sînt oare obosit ?
 Nu-mi place să mă plîng de osteneală
 Nici la război, nici la lectură
 Şi nici la înţeleaptă băutură.
 Mă duc. Mai stau de vorbă. Tot cu Nearh. Asnoapte,
 Golind mereu la cupe, mi-a spus ciudate fapte
 De cînd s-a-ntors pe mare din India. Istorii
 Pe care le-au scornit navigatorii,
 Dar care nu-s desigur minciună chiar de tot
 O dată ce le-nseamnă cu grijă Herodot.
 Aş vrea să văd eu însumi, cu ochii mei, ce este
 Adevărat şi ce e doar poveste.
 Vreau cîtva timp să părăsesc uscatul,
 Să împînzesc cu nave Eufatul
 Şi dîndu-le la toate drum pe mare
 Să-ncep călătoria cea mai mare
 Ce s-a-ncercat vreodată pe apă ; o ispravă
 Aducătoare de folos şi slavă.
 De-a lungul aromatei Arabii secetoase,
 Să mă îndrept spre ţărmuri fabuloase,
 Să-nconjor Libia la miazăzi
 Şi dac-un vînt prielnic mă va călăuzi,
 Să urc din nou spre miazănoapte-n sus
 Şi să ajung la poarta extremului apus,
 Pe unde în vechime şi-a ales
 Loc de popas pe-o stîncă Herakles,
 De-acolo să mă-ntorc spre răsărit,

Dar nu-nainte de-a fi cucerit,
Dînd aprig și pe mare și pe uscat năvală,
Cartagina-mbuibată de bogății și fală.
Domol de-a lungul Libiei toride
Luîndu-mi iarăși drumul, însemn acestea toate
Cu de-amănuntul în Efemeride.
Mă mai abat și pe la Faros, poate,
Să văd cum crește noua mea cetate,
Apoi, în pace, printre Ciclade, navighez
Și mă apropii de Peloponez,
Pe vremuri locul unei mari dihonii.
În dreptul Aticei, din depărtare,
Trimit către Lykeion, în gînd, o salutare,
Iar cînd ajung la țărmul natalei Macedonii,
În sunete de surle sărbătorești debarc
Voind altarul soartei cu jertfe să-l încarc
În amintirea vremii cînd am pornit de-aici
La cucerirea lumii cu-o mîină de voinici,
Nu domn peste imperii și nici vlăstar de zeu,
Ci Alexandru, fiul lui Filip, basileu.
Și-acum să plec. Ospățul tău, Medios, mă-mbio
S-aduc acestor planuri prinos de bucurie
Rostindu-le-ntre cupe de vin. În cinstea lor
Voi da un premiu celui mai vrednic băutor.

O ! pasărea aceea cu țipăt cobitor !

CUM ZGOMOTUL

Cum zgomotul acopere ștergînd
O melodie care-nvie-n gînd,
Sau cum din floarea de demult adie
În gînd mereu mireasma melodie :
Cînd fuga clipelor e-atît de mare
Încît se-apropie de nemișcare,
Tu simți cum inima de timp se-ndoaie
Ca o-ncărcată creangă după ploaie.

N-ai apucat să te mai culci pios
În templul lui Asklepios
Ca să culegi în vis vreo știre
Din vremea fără drum în amintire.
Dar și mai mult ți-ar fi plăcut s-adormi
Pe-o coastă din Tesalia bătrînă
Și să visezi că saltă din țărînă
Titaniî încă turburi și informi.

Mireasma din corola scuturată,
Culeasă de un vers sever,
Aleasă dăinuie-n durată
Ca limpedea columnă-ngîndurată
Din insula lui Euhemer.

FOSILE-N ROCA TIMPULUI

Fosile-n roca timpului păstrate,
O, gînduri în durată în crustate,
Mișcări în aer împietrite,
Rămase-n așipite ere,
Ce raze încă nedescoperite
Vă vor trezi, eterne efemere ?
Mașini, ciudate azi, banale mîne,
Vor strînge clipele-n haznale
În care viu trecutul va rămîne
Ca-n cele mai fidele din anale,
Și poate că unelte mai profunde
Vor scormoni cu agere antene
Prin straturi de durată, pînă unde
Vor da de miezul veșnicei Atene.
Vom auzi atunci (vedea-vom, poate ?)
Pe Diotima de la Mantineia,
Femeia înțeleaptă întru toate,

Cea de la care-a învățat Socrate
Cum să descopere-n frumos ideea.

Vom înțeți cu zelul prisosinții
Această veche dragoste a minții,
Dorindu-ne să mai putem petrece
Cu harurile rădăcinii grece,
Pînă la vremea de apoi,
Cînd vreo civilizație mai tare
Ne va zvîrli, astral gunoi,
În ultima, statornica uitare.

STANȚE CONTRASTANTE

În cutele-amintirii ironic infidele
Priveliști felurite se-amestecă-ntre ele,
Iar timpul în zigzag
Și-o ia-nainte singur, în urmă își rămîne,
Așa că ieri e mîne
Și clipele se-ncurcă desprinse din șirag.

Prin Himalai de nouri cu văi de-azur la poale
Istețe curcubeie îndoaie macarale
Și cîte-un munte smulg.
Lumina de departe, cotind prin constelații,
Îmbătrînește-n spații,
Și-abia de prinzi pe-o placă fantoma unui fulg.

Din universul mare știam că facem parte.
Aflăm acum, prieteni, că Terra nu-i cu Marte

Cîmotie nici pic.
A noastră-i însă fala naiv măgulitoare
Că ruți sîntem din soare.
Nu ne priește oare și-un univers mai mic ?

Ce adîncime-n creier de mii și mii de ere !
Mai sînt în el destule cotloane și unghere
Prin care-adulmecînd
Vrun cerebral scafandru va prinde clipa-n care
Materia-n mișcare
Trecînd prin invizibil se subțiază gînd.

Pămîntul de prin neguri de haos cînd se-adună,
Ca viermele Palolo îndrăgostit de lună
Se răsuțește-n vis ;
Dar noi cu nepăsare răpunem dorul lumii
Lăsînd pe seama glumii
Gheena puerilă, absurdul paradis.

Așa cum călătorii la Gral vedeau deodată
Priveliștea că merge pe lîngă ei săltată
Cînd ei stăteau pe loc :
Disprețuind strînsoarea tiranicei memorii
Noi, neascultătorii,
Neprinși în el cuprindem universalul joc.

AUD O UȘA

Aud o ușă ce se deschidea
Acum o jumătate de veac în preajma mea :
Și iată seara-n care culegeam
 Surîsul lunii de pe-un geam...
 În ce perene unde
S-au aciuat acele vechi secunde ?

Din peștera zidită ies,
Uimiți uimind, feciorii din Efes.

Ades un văl subțire de somn mă mai desparte.
De vis (de moarte ?)
Dar câteodată căutînd prelung
 Cutreier
Eolianul labirint din creier
 Și tot n-ajung.

Pe hartă nu mai sînt ținuturi noi.
Necunoscutul e în noi.

Mă tînguiam odată că vremea trece-agale
Ca mii și mii de cărucioare goale ;
Și mintea migălind dădea degeaba
Tîrcoale

Cimiliturilor din Saba.

Dar văd că-n marea carte-n care-am mas
Prea multe pagini albe au rămas.

Adio, deci oricărui crez :
Mă-nalț în efemer, ca să durez.

SPECTACOL

Pe dealuri sus s-au întezit la trîntă
Amurgul roșu-vînat și verdele pădurii.

- La miazănoapte norii se frămîntă
Ca niște monștri vînzoliți de Furii.

Iar mai încoace, spre apus,
Culori cutremurate dau năvală
Să împînzească mările de sus,
Închipuind o holotă navală,
O naumachie-n cinstea vrunei zeu,
Într-un uranic colosseu.

•

Așa a fost în evul întîiei plăsmuiri,
Cînd cerul și țărîna făcură nuntă mare,
Cu haosul și vîntul musafiri,
Cînd timpul pe-ndelete dădea cu desfătare
Răgaz de joc abia născutei firi.

E mult de-atunci și timpul, năprasnic și orbește,
Împrumutînd iuțeala luminii, se grăbește.

De graba lui priveliște-n risipă
Se mistuie cu fiecare clipă.

O pîclă tristă iese de prin văi.

Pe creștetul pădurii se surpă umbre grele.

Prin hăuri boreale se-afundă norii răi.

Către-asfințit mai luptă culorile rebele,

Dar fără veste noaptea năîngă și opacă

De-a valma le înghite și le-mpacă.

Și ca un piept pe care îl izbiră

Gigantici pumni, văzduhul larg respiră.

CĂLĂTORIE ȘI POPAS

Călătorind odată prin Vergil
Am poposit la vrednicul Evandru.
Acoperișul lui umil
Se deslușea din tufe de dafin și oleandru.
La ușă hămăia un cățelandru.
Un fum sărac pe creastă se subția tiptil.

Bătrînul îmi ieși-nainte.
Purta străvechea lui încălțăminte
Legată cu curele cîte șase ;
Dar pielea de panteră o lăsase
Prinzîndu-și strîns la umăr, cu-o fibulă, hlamida.
Cu sabia, de-asemeni, nu mai avea ce face ;
Era de multă vreme pe-acele locuri pace.
Feciorul îi murise demult, în *Eneida*...

Când tocmai mă gîndeam, cu teamă, vai,
 Că va începe vorba în vrun arhaic grai,
 El mă luă de braț, domol mă duse
 Pe prispa cu perdele de iederă și-mi spuse :
 „Știam că, hoinărind din vers în vers,
 'Ai să sosești la mine din vremea ta tîrzie.
 Nu cred că ești prea ostenit de mers,
 Că drumul l-ai făcut prin poezie.
 Poți să vorbești latina ta stricată.
 Cum vezi, o știu. Ai voștri, altădată,
 Veneau mai des pe-aici. Îmi pare bine
 Că în sfîrșit găsirăți iar calea către mine.“
 „E drept, i-am spus, că pînă să ajung
 Pe-aceste locuri drumul mi-a fost lung.
 Am tot umblat dorind să dau de-acea
 Vestită grotă-n care Sibila prezicea ;
 Dar cum m-a prins tîrziul prin crînguri și poiene,
 Pe unde mă oprisem s-ascult povești troiene,
 N-am mai aflat pe nimeni să mă-ndrume
 Spre peștera cu-o sută de porți și uși din Cumae.“
 „Rău să nu-ți pară. Grota, chiar de-o mai fi, e goală.
 Un venetic din lumea largă, Narses,
 Îi dete foc ticsind-o cu cîlți muiați în smoală ;
 Și cărțile Sibilei pe veșnicie arse-s.
 Dar ce nevoie mai aveți de ele
 Voi ce trimiteți nave către stele
 Luîndu-vă la-ntrecere cu-acele
 Corăbii fără vîsle și fără de cîrmaci
 Ce-au fost odată fala blajinilor Feaci ?“

„Avem în vremea noastră, i-am răspuns,
Într-adevăr, năzdrăvăanii de-acestea.

Dar cum se face oare că despre ele vestea
Pînă la voi, în fundul Legendei, a ajuns?“

„Pe lîngă noi, îmi spuse, trec ere după ere,

Dar nu ne-ating. Privindu-le-n tăcere
Cuprindem totul, însă rămînem mai departe
În hexametree noastre fără moarte.

După cum vezi, cetatea mea de scaun

E tot ca-n povestirea cu vechiul rege Faun,
Cu care filologii, de altfel, mă confundă...
Pe cînd unealta pură, pe cînd dibacea undă
A televiziunii în timpul veşnic? Eu

De douăzeci de veacuri întreb de Melibeu,
Cel ce vorbea la umbră cu Tityr pe-ndelete.

S-a dus la afrii bîntuiţi de sete

Şi nu s-a mai întors nici pîn-acum.

De două mii de ani o fi pe drum?

Sînt sigur că se află pe undeva prin vreme.

Nu-i gata aparatul care-ar putea să-l cheme?...“

„Şi totuşi, tu, i-am spus, mi-aduc aminte,
Dădeai, din Roma încă nentemeiată, ştiri

Troianului, cu secole-nainte.“

„Erau doar viitoare amintiri...

Aici în *Eneida* ne-a hărăzit Vergil

Un timp al său, elastic şi subtil,
În care epoci varii, şi vechi şi noi, sînt date

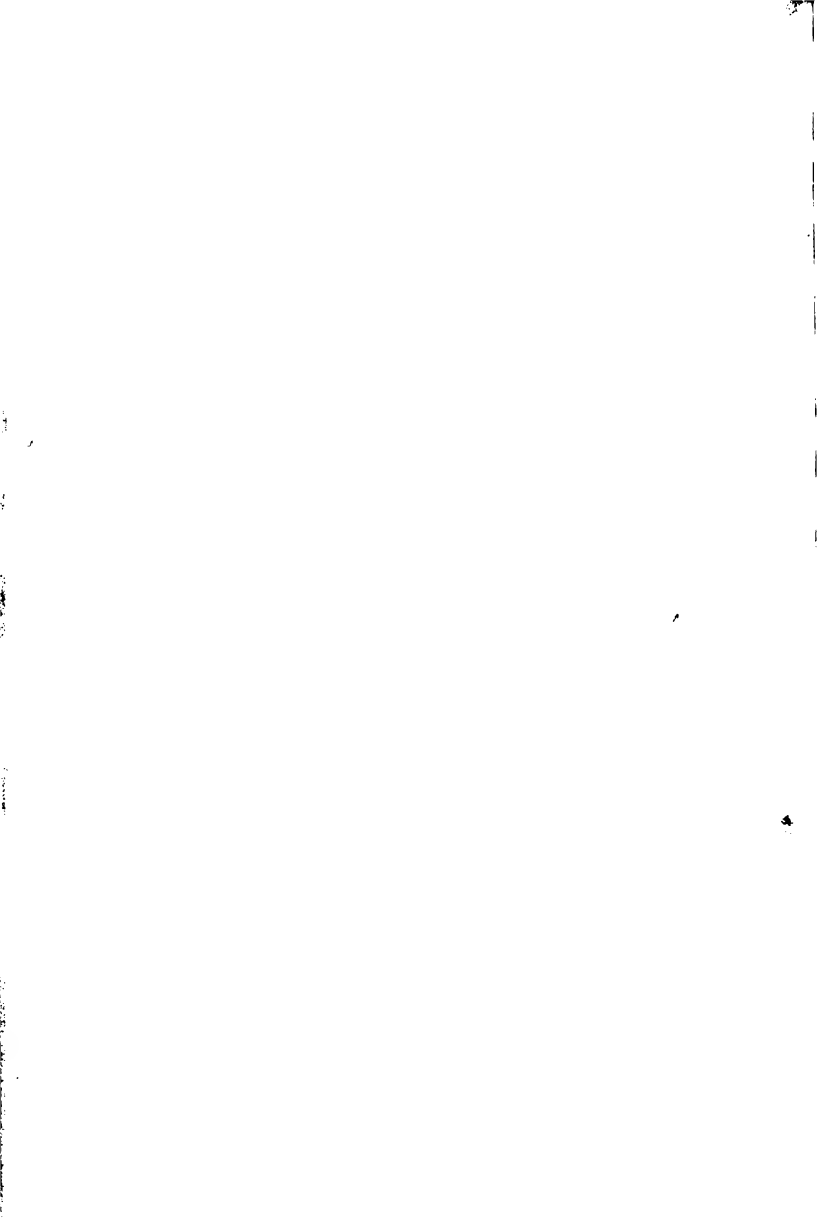
Deodată toate.

În el acum şi inima ta bate.

Nu te grăbi cu drumul înapoi.
Rămâi aici la noapte. Avem castane moi
Și mere bine coapte și cașul bine scurs
Și-un moale pat de frunze cu blănuri largi de urs.
Te vor trezi, spre ziuă, rîndunele,
De multă vreme oaspeți ai streșinilor mele.“

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR

(DUPĂ TITLU)

A

Adîncire : 169
 Alai : 267
 Apropieri : 309
 Apus de toamnă : 35
 Astralis : 25
 Astralis (*după Novalis*) : 181
 Aud o uşă : 335
 Ausonius : 298

B

Balada vechii spelunci : 198
 Berceuse : 19

C

Calea lactee : 70
 Călătorie şi popas : 339

Căutătorul : 221
 Ceasul greu : 130
 Cel din urmă om : 134
 Cîmp : 54
 Cîndva la Stix : 282
 Cîntec de amiază : 179
 Cîntec de noapte : 196
 Cîntec de orologiu : 42
 Cîntec din anii blestemaţi : 213
 Cîntec pe culmi (*după Dietz-
 sche*) : 154
 Cîntecul citorva : 3
 Cîntecul Nimănui : 76
 Clopotele : 67
 Comentarii : 124
 Crinul : 15
 Cum zgomotul : 329

D

Declamație : 147
Decor : 9
Decor vechi : 45
Desen murdar : 47
Dimineți : 231
Dintr-o călătorie : 247
Drum în amurg : 21

E

Elegie : 114
Exercițiu : 141

F

Feerie : 150
Fereastră : 11
Fosile-n roca timpului : 331
Frontispiciu : 105

G

Glasuri : 285

I

Idol : 128
Incomunicabilul : 314
Invocație : 117
Izgonirea lui Prometeu : 91
Împăcare : 165
Înălțare : 306
Îndemn la drum : 101
În marile singurătăți : 202
Întâlnire : 265
Întâlnire în munți : 296
Întâmpinare în azur : 237
Întâmplare în deșert : 304
În vuietul vremii : 189

L

La marginea de noapte a vieții : 187
Legendă : 287
Lied : 17

M

M-atîrn de tine, Poezie : 205
Mărturisire : 185
Meditație : 143
Melodie : 13

Miraj : 171
Mocirla : 137
Monolog în Babilon : 319
Muzică : 7

N

Năluca pădurii : 56
Niște stînci : 300

O

O, cîte lucruri : 294
Odă blestemată : 88
Odă sihastră : 139
O întîlnire ciudată : 179
Osînda fulgerului : 72

P

Pantomimă : 43
Pastel : 39
Pastel pustiu : 63
Pastorală : 37
Pădure : 49
Pe poarta de corn : 317
Peste cîte mii de ari : 216
Pe un papirus : 250

Pietrele : 120
Preludiu de toamnă : 61
Popas : 158
Primăvară : 52
Prin niște locuri rele : 270
Priveliște (*Amiaza chiuie-n
văzduh*) : 245
Priveliște (*Un lac*) : 29
Prigești cum zboară norii : 167
Proclamație : 112
Prohod : 74
Promontoriu : 163
Psalmodie : 79

R

Răzvrătire : 234
Rîul fără poduri : 311
Romanță : 23
Rugăciune de dimineață : 109

S

Scamatorul de pe munte : 228
Schiță pentru un autoportret :
107
Scrisoare : 122
Seară cu fulgere : 191
Seninătate : 5

Sirinx : 239

Sîntem făcuți mai mult din

noapte : 211

Spectacol : 337

Spovedanii : 152

Spun călătorii : 292

Stanțe contrastante : 333

Stil : 145

T

Tainicul țel : 223

T

Țintirim : 59

U

Umblă noaptea : 302

Umbră : 84

Un stol de păsări negre : 243

V

Veghe : 81

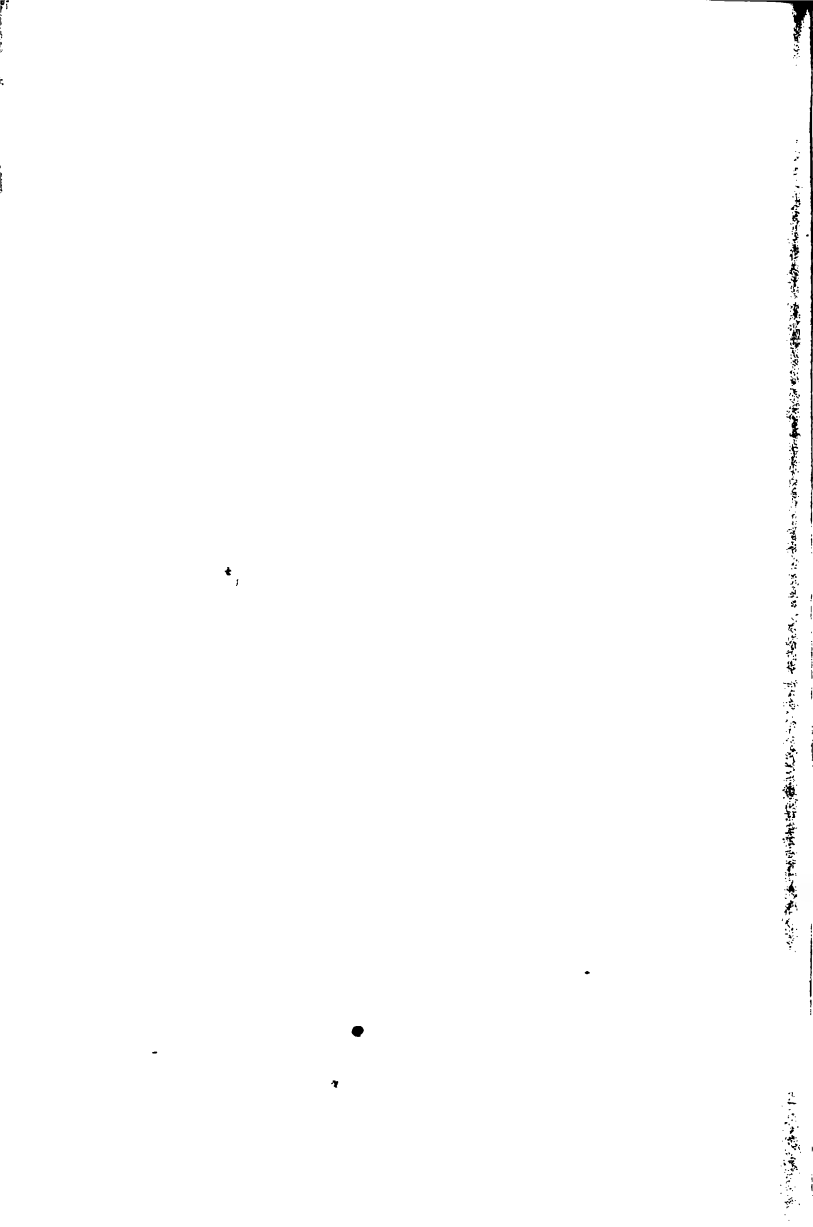
Viața alături : 209

Visul rău : 193

Vînt : 86

Voci ale vechilor poeți 308

CUPRINSUL

<i>Prefață</i>	V
<i>Tabel cronologic</i>	XXXVII
<i>Notă</i>	XLI

AUR STERP — 1922

<i>Cîntecul cîtorva</i>	3
<i>Din toamna primăverilor de ieri</i>	
<i>Seninătate</i>	5
<i>Muzică</i>	7
<i>Decor</i>	9
<i>Fereastra</i>	11
<i>Melodie</i>	13
<i>Crinul</i>	15
<i>Lied</i>	17
<i>Berceuse</i>	19
<i>Drum în amurg</i>	21
<i>Romanță</i>	23

Astralis	25
<i>Priveliște</i> (Un lac)	29
<i>Popasuri pe marginea vremii</i>	

Apus de toamnă	35
Pastorală	37
Pastel	39
Cîntec de orologiu	42
Pantomimă	43
Decor vechi	45
Desen murdar	47
Pădure	49
Primăvară	52
Cîmp	54
Năluca pădurii	56
Țintirim	59
Preludiu de toamnă	61

<i>Pastel pustiu</i>	63
--------------------------------	----

In preajma veșniciei

Clopotele	67
Calea lactee	70
Osînda fulgerului	72
Prohod	74
Cîntecul Nimănui	76
Psalmodie	79
Veghe	81
Umbră	84
Vînt	86
Odă blestemată	88

<i>Izgonirea lui Prometeu</i>	91
<i>Indemn la drum</i>	101

STINCI FULGERATE — 1930

Frontispiciu	105
Schiță pentru un autoportret	107
Rugăciune de dimineață	109
Proclamație	112
Elegie	114
Invocație	117
Pietrele	120
Scrisoare	122
Comentarii	124
Idol	128
Ceasul greu	130
Cel din urmă om	134
Mocirla	137
Odă sihastră	139
Exercițiu	141
Meditație	143
Stil	145
Declamație	147
Feerie	150
Spovedanii	152
Cîntec pe culmi (<i>după Nietzsche</i>)	154
Popas	158

VISURI ÎN VUIETUL VREMII — 1939

Promontoriu	163
Împăcare	165
Privești cum zboară norii	167
Adîncire	169
Miraj	171
O întîlnire ciudată	173
Cîntec de amiază	179
Astralis (<i>după Novalis</i>)	181
Mărturisire	185
La marginea de noapte a vieții	187
În vuietul vremii	189
Seară cu fulgere	191
Visul rău	193
Cîntec de noapte	196
Balada vechii spelunci	198
În marile singurătăți	202
M-atîrn de tine, Poezie	205
Viața alături	209
Sîntem făcuți mai mult din noapte	211
Cîntec din anii blestemați	213
Peste cîte mii de ani	216

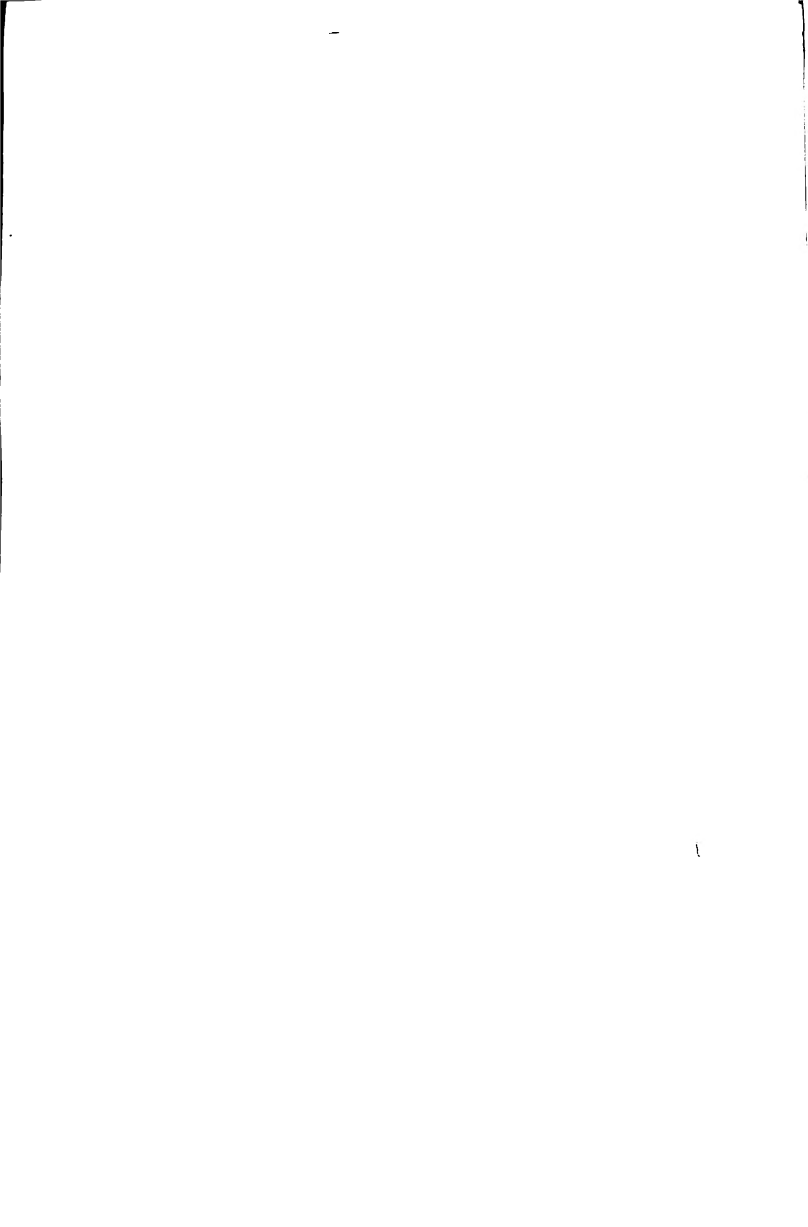
MONOLOG ÎN BABILON — 1967

Căutătorul	221
Tainicul țel	223

Scamatorul de pe munte	228
Dimineți	231
Răzvrățire	234
Întîmpinare în azur	237
Sirinx	239
Un stol de păsări negre	243
Priveliște (<i>Amiaza chiuie-n văzduh</i>)	245
Dintr-o călătorie	247
Pe un papirus	250
Întîlnire	265
Alai	267
Prin niște locuri rele	270
Cîndva la Stîn	282
Glasuri	285
Legendă	287
Spun călătorii	292
O, cîte lucruri	294
Întîlnire în munți	296
Ausonius	298
Niște stînci	300
Umbă noaptea	302
Întîmplare în deșert	304
Înălțare	306
Voci ale vechilor poeți	308
Apropieri	309
Rîul fără poduri	311
Incomunicabilul	314
Pe poarta de corn	317
Monolog în Babilon	319
Cum zgomotul	329

Fosile-n roca timpului	331
Stanțe contrastante	333
Aud o ușă	335
Spectacol	337
Călătorie și popas	339

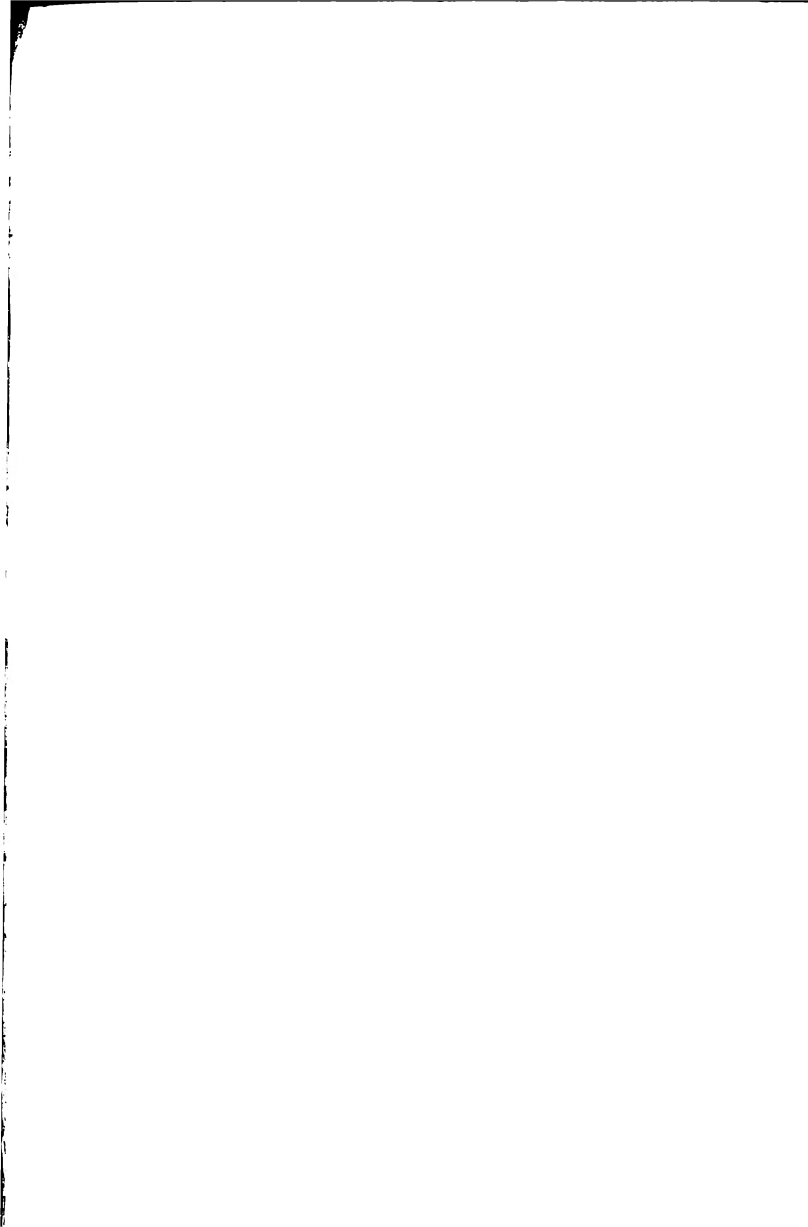
<i>INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR (DUPĂ TITLU)</i>	343
---	-----

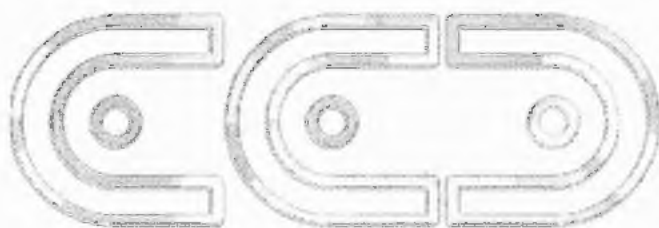

Redactor : ION ACSAN
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

*Dat la cules 26.10.1968. Bun de tipar 11.03.1969.
Apărut 1969. Tiraaj 40 175 ex. broșate. Hirtie ziar
de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 9,56. Coli
tipar 12,5 A. nr. 17 393/1968. C.Z. pentru bibliote-
cle mari și mici 859—0.*

Tiparul executat sub comanda nr. 80 894 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”, Piața
Scintei nr. 1, București — Republica Socialistă
România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026

